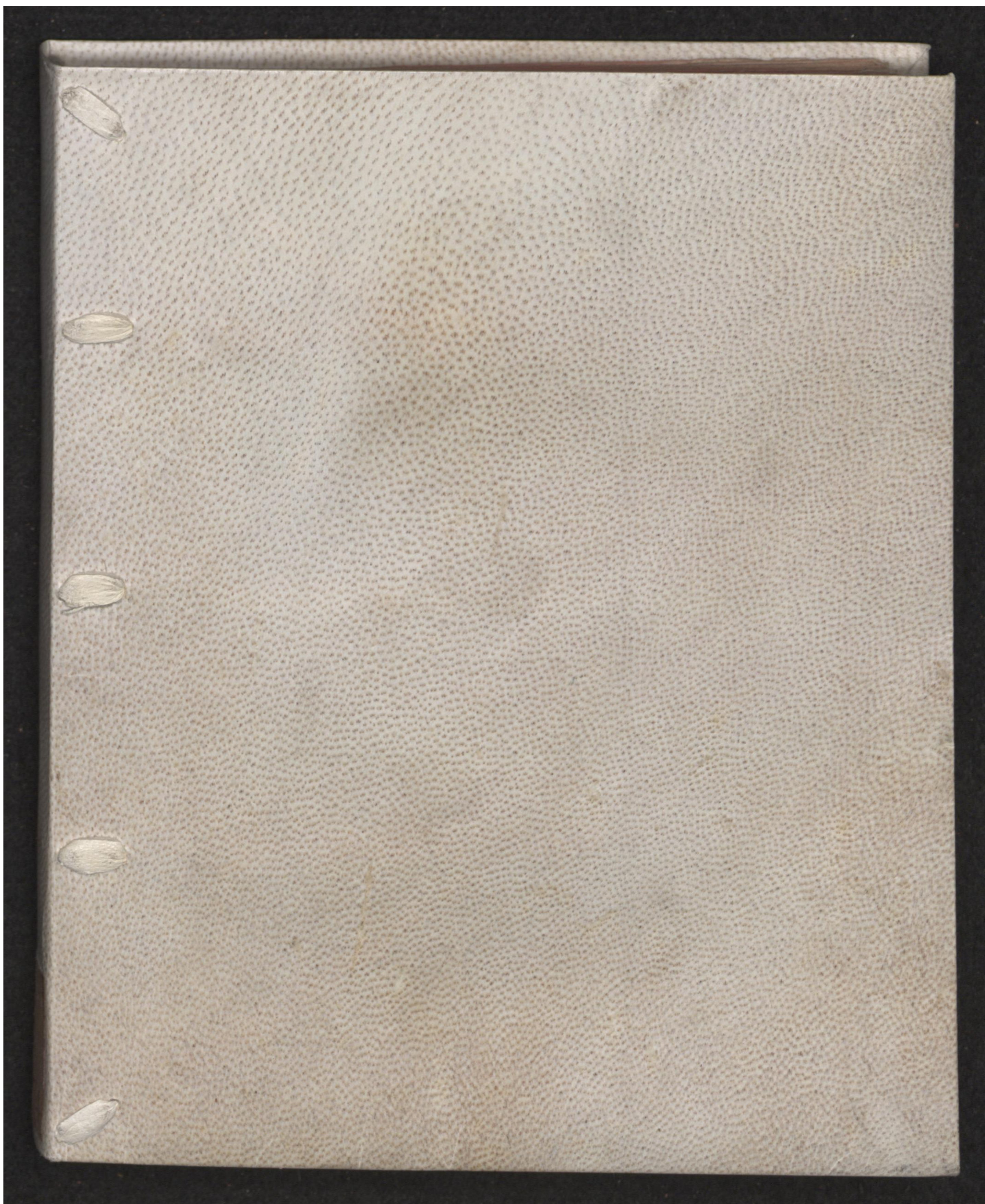
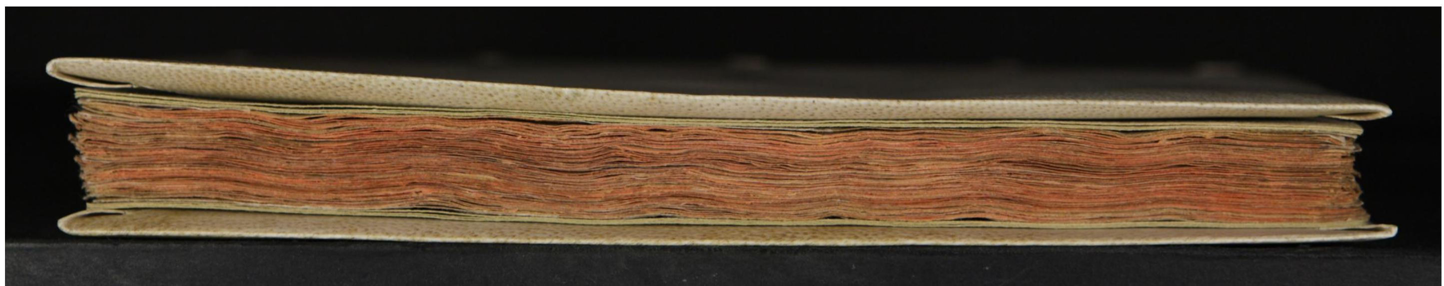

1
6
654

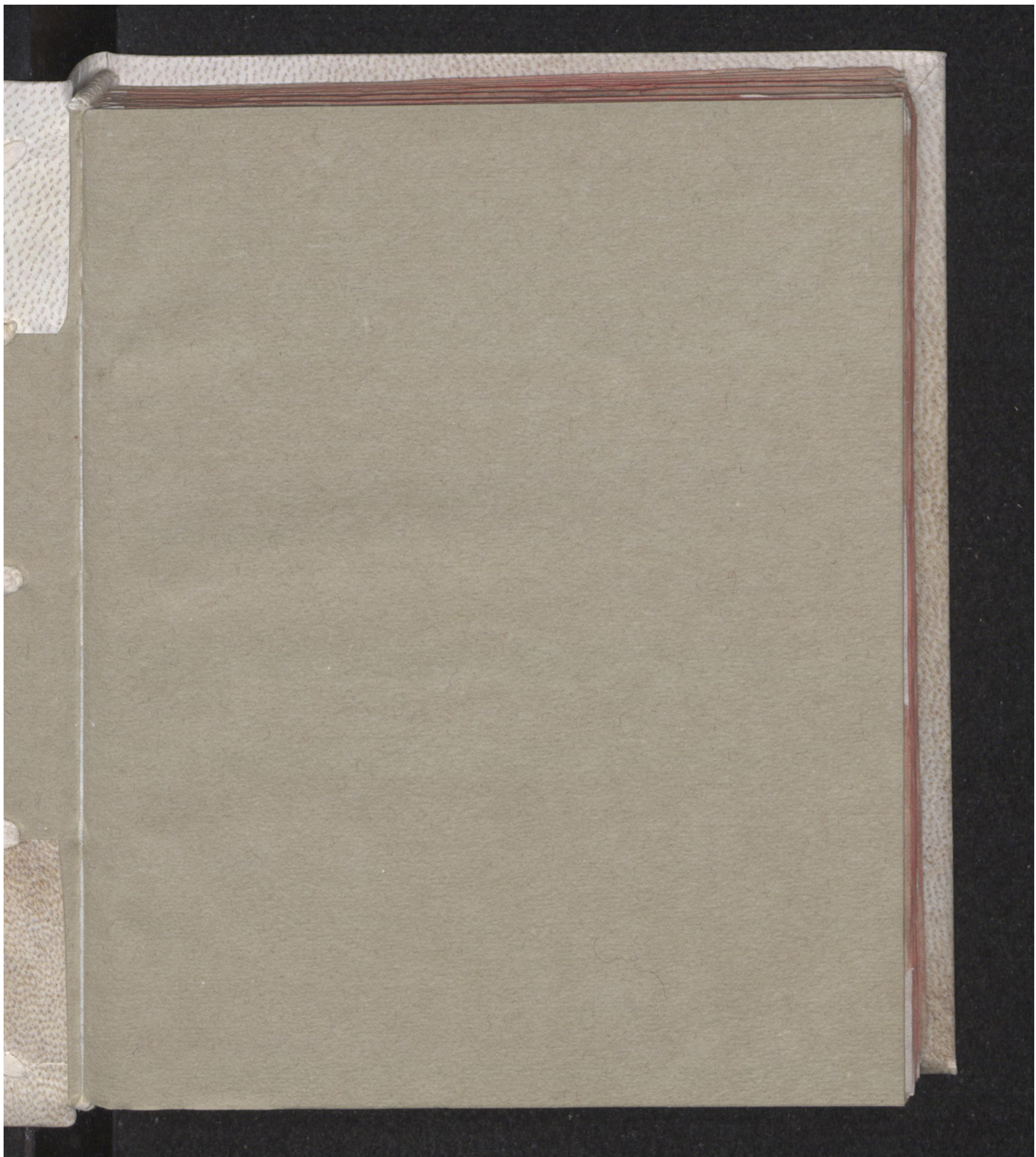

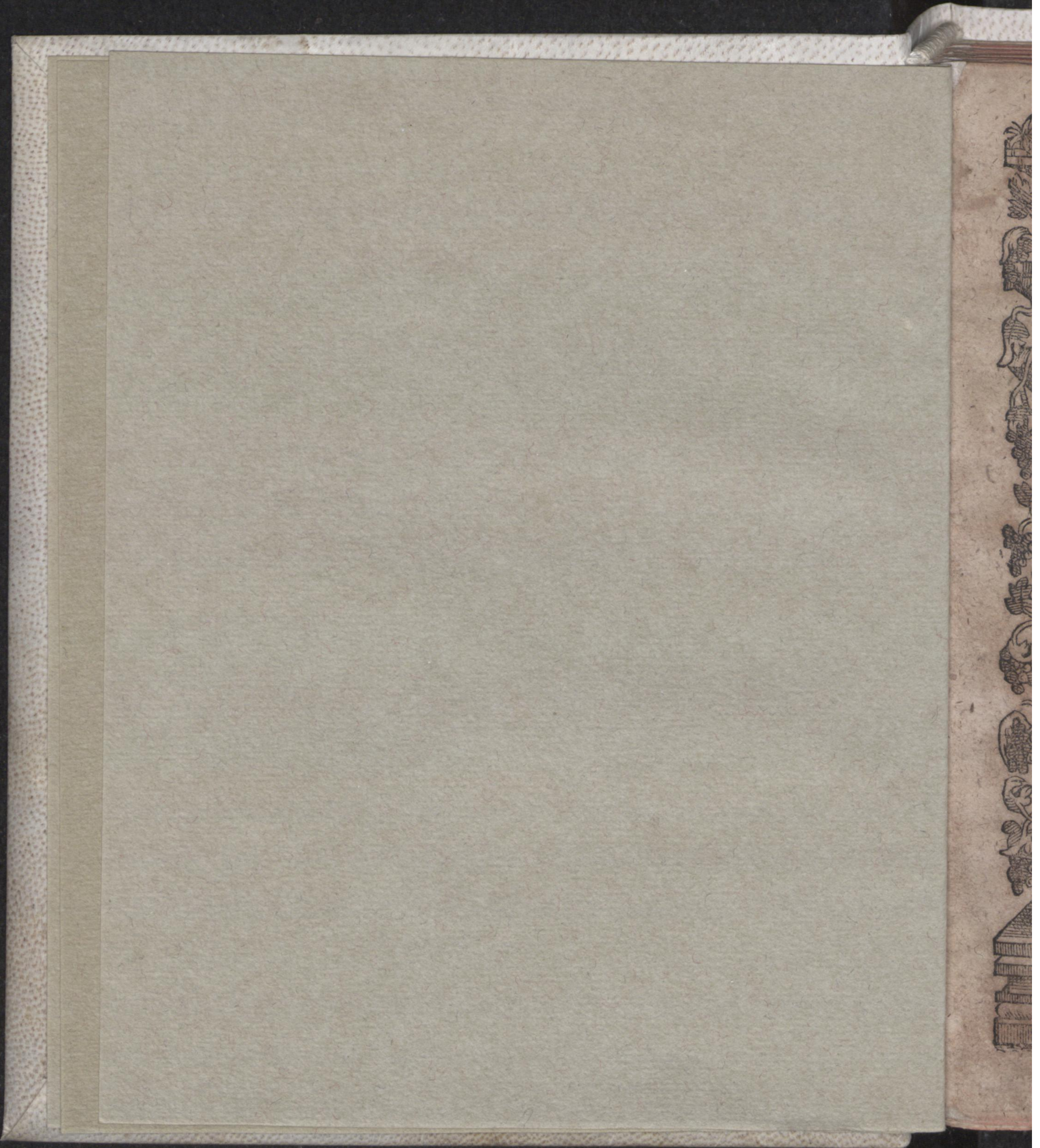

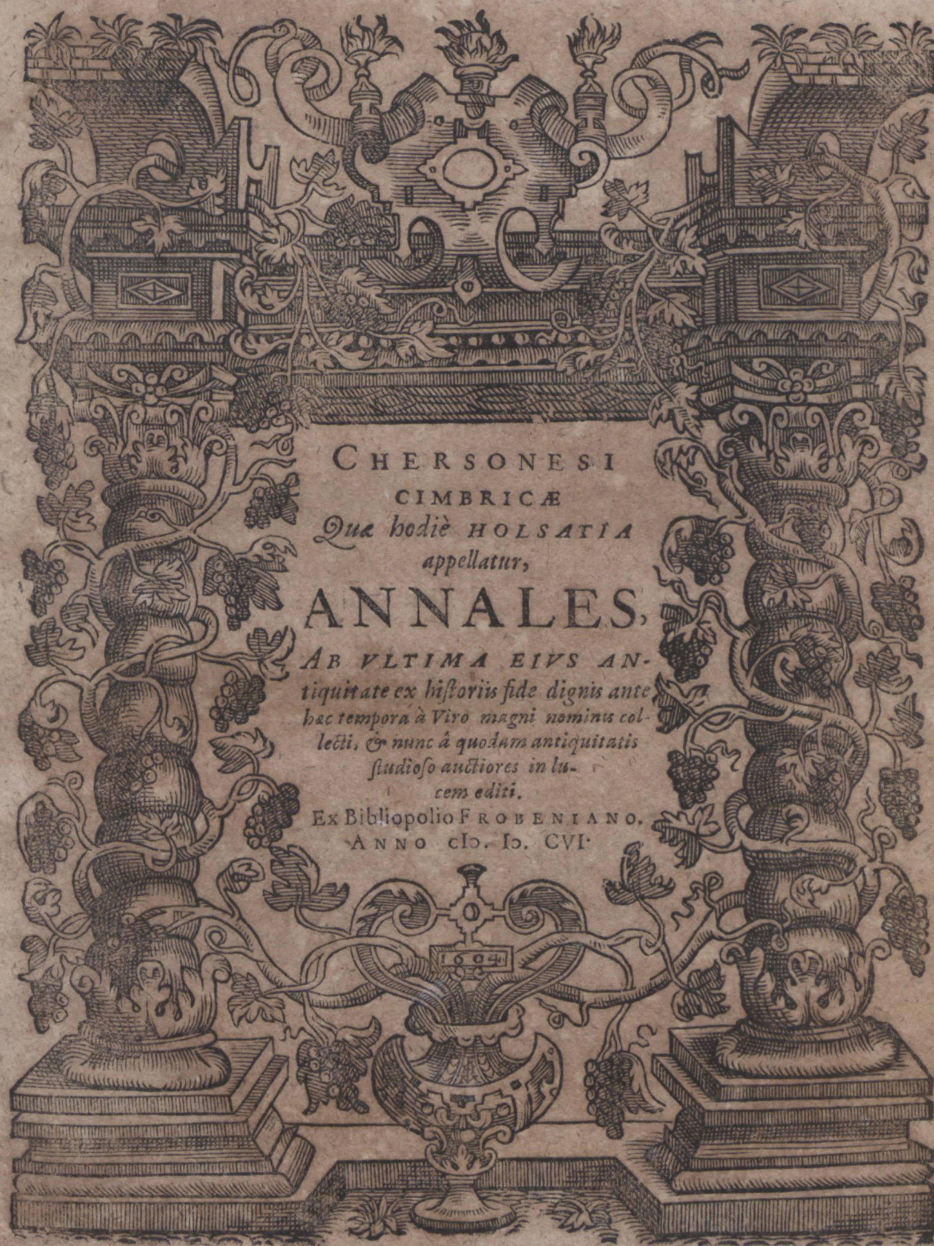

CHERSONESI CIMBRICÆ

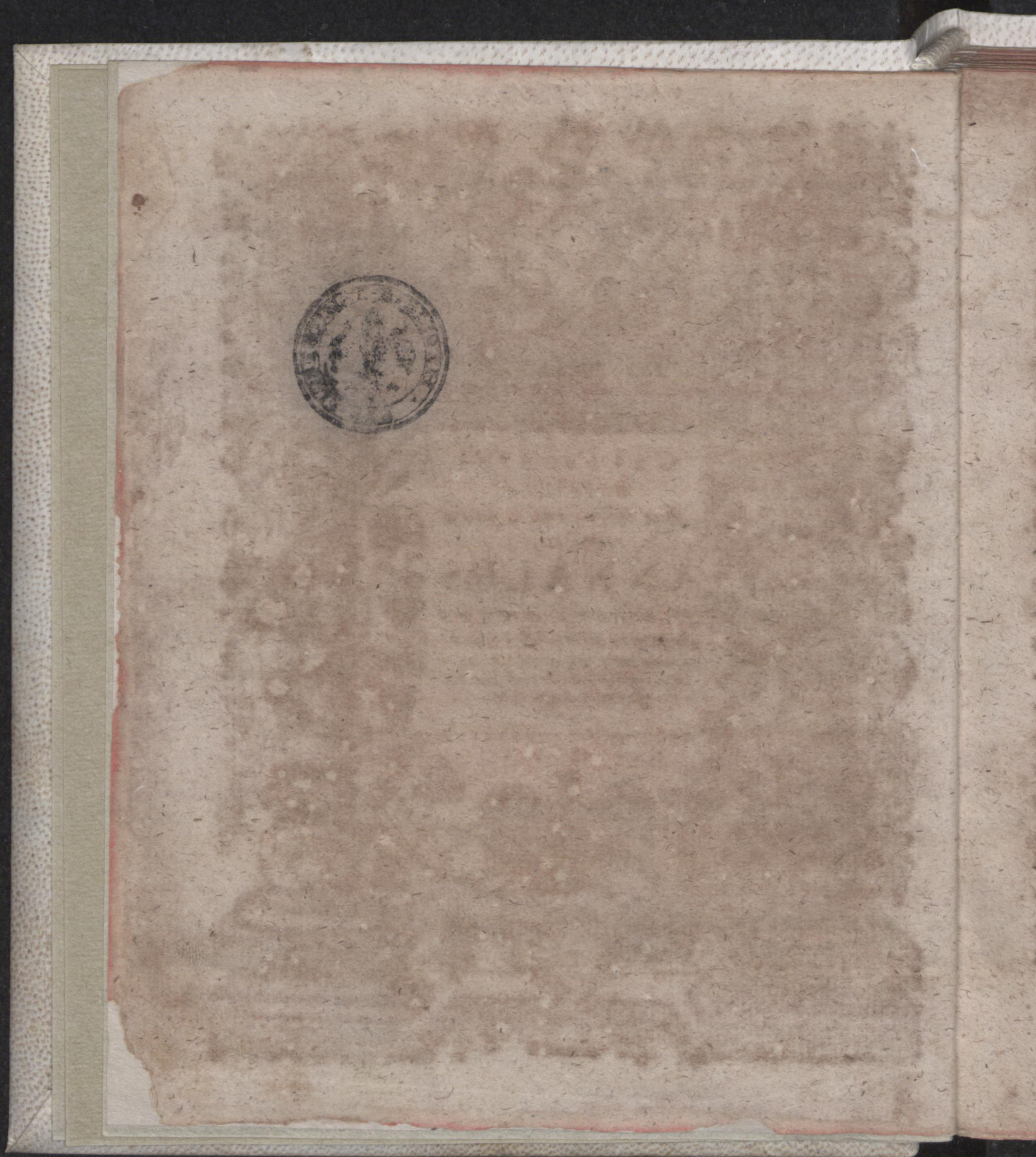
Quæ hodiè HOLSATIA *appellatur,*

ANNALES,

AB VLTIMA EIVS ANtiquitate ex historiis fide dignis ante hac tempora à Viro magni nominis collecti, & nunc â quodam antiquitatis studioso auctiores in lucem editi.

Ex Bibliopolio FROBENIANO.

ANNO CIↃ. IↃ. CVI.

Serenißimo atq; potentißimo Domino, Domino

CHRISTIANO IV. DANIÆ, NORVVEGIÆ, VANDALORUM GOthorumq; Regi,

Nec non Illustrißimo atq; Reverendißimo Domino, Domino

IOANNI ADOLPHO, EPISCOPO LUBECENSI:

Principibus Slesvigæ, Holsatiæ, Stormariæ & Dithmarsiæ, Comitibus Oldenburgi ac Delmæhorstæ, Dominis suis clementissimis.

K. B. F.

UEmadmodum illustria Heroum facta gestarumque rerum historiæ debito à majoribus in honore fuerunt habitæ: Sic etiam apud nepotes horum memoria celeberrima semper fuit. Sicut enim ejusmodi virtutes egregiæ sunt singularia Dei opera, ita & mirandum naturæ

humanæ decus esse non ignoremus. Quid itaque præclarius in rerum universo præstari potest, quam illustres clarissimorum virorum familias, variasque regionum Civitates atque Oppida, eorumque præconia debitis laudibus ad posteritatem transmittere? Quibus, veluti flammulis, ad excellentes animi motus illa accenditur. Hæc ego de clarissima patria animo mecum perpendens, magnopere dolui, non solùm Reges & Principes, qui ante tempora nostra vixerunt, fovisse ingenia, quorum industria virtutibus suis hi posteris essent commendati: sed nobiles etiam viros, quibus certè incubuisset patriæ memoriam studiis propagare, planè ab hac parte alienos fuisse. Quod tamen generositati ipsorum potius, cum aliàs in Cimbria hac Chersoneso (quod pace dixerim) magis virtute & illustribus factis Principes & nobiles viri, atque in aliis regionibus excelluerunt, quàm negligentiæ imputandum esse existimo. Nam serius Cimbri, ob Martiam virtutem, ad studia animos adjicientes, esse magis quàm dici fortes maluerunt. Quam ob rem cum his regionibus id potissimum deficeret, ut non solùm industria, eruditione ac sapientia eximium, sed & veterum monumentorum peritissimum quendam virum haberet, cujus scri-

ptis

ptis atque auctoritate res Holſaticæ ex tenebris in lucem reſtituerentur : unus Henricus Ranzovius Pro-dux R. ex tam florentiſſimo nobilium Holſatorum ordine contigit, qui ad hanc rem idoneus eſſet. Quo duce, adverſus ingruentes temporum obliviones, res Holſaticæ unice noſtro ſeculo conſervantur, ſeque iis muniunt præſidiis, quæ ſi firma manſerint, nulla unquam illarum memoriam ex animis hominum ætas poſteria evellet. Cujus induſtriæ monumenta, præterquam quod patriæ univerſæque Germaniæ communi quodam ornamento ſunt, apud omnes eruditos in ſumma admiratione habentur. Quæ quidem ingenii vis etſi arte exculta ſummisque doctrinarum ſtudiis comparata magnifico & nobiliſſimo Ranzovio ſit: tamen ſemina cælitus trahit, & ſingulare DEI donum eſt in heroica nobilium hominum natura. Pro quibus beneficiis maximas DEO gratias meritò agemus, qui in hoc turbulentiſſimo rerum ſtatu Heroica ingenia excitat, quæ virtutum memoriam ad poſteros propagent, aliosque exemplis ſuis ad doctrinam & reliquas virtutes alliciant. Hujus itaque rei cum non tantum veterum exempla extarent, ſed pulcerrima etiam in magnifico atque nobiliſſimo Henrico Ranzovio veſtigia mihi adeſſent, exi-

guam quoque hanc ingenii mei ſignificationem gratiſſimæ patriæ declarare ſum adductus: qua maximè cùm Reges & Principes aliquot harum regionum, tùm etiam nobilium Holſatorum familias, Vrbes atque Provincias in his Ducatibus, deſcribere ſum conatus. Etſi verò non ignorem, tantum auctoritatis mihi non eſſe, ut dignitati harum rerum æquè ſatisfacere queam: tamen ut hæc mea qualiacunque ſtudia ederem, patriæ amor, quo nihil mihi jucundius, nihil ſanctius unquam fuit, impulit. Equidem fateor, me & amare, & debito honore afficere patriam, ac optare quidem, ut excellentes & heroicæ virtutes, quibus Principes & nobiles viri in hac plurimum excelluerunt, apud exteras etiam gentes innoteſcerent. Verùm illuſtribus, quibus majorum ætas præclara fuit, ſcriptoribus nequaquam, propter ingenii mei imbecillitatem, me comparo: tum propterea etiam, quod in domeſticis hiſce occupationibus meis atque curis, quibus in hac temporum confuſione vita obruitur, tantum operæ, quantum magnitudo rei poſtulat, tribuere huic labori integrum non fuit. Quamvis igitur ab initio ratio tenuitatis meæ plurimùm me deterreret, & res ipſæ non exiguam ſecum afferrent difficultatem: malui tamen adhortationi illo-

rum,

rum, quibus nihil debui negare, obſequi, quàm aliquam imbecillitatis meæ prætendere excuſationem. Neque mediocrem ſanè diligentiam atque animi mei voluntatem in his conſpici exiſtimo. In adjungendo Hiſtoriarum contextu opera ſedulitateque magnifici nobiliſſimique viri H. R. potiſſimùm uſus ſum, qui totius antiquitatis ac rerum ferè Holſaticarum memoriam exquiſitè tenet, & exactiſſimam aliquando cognitionem de his poſteritati ipſe communicabit.

Hæc itaque qualiacunque de patria ejusque ſtatu atque ordinibus diverſis ſcripta R. M. atque C.V. CHRISTIANE potentiſſime, & Illuſtriſſime JOANNES ADOLPHE, eam ob cauſam potiſſimùm dedicare volui, quod inter cætera videlicet illuſtrium nobiliumque virorum luminaria divinæ majorum veſtrorum virtutes & facta, à quibus ſereniſſimum & inclitum veſtrum genus ducitis, paſſim in his celebrantur. Libuit enim brevem Potentiſſimorum Daniæ Regum Genealogiam, & divini Herois Adolphi, fratrumque Joannis atque Philippi P. M. vitam & præcipuas adeò eorum, majorumque veſtrorum atque nobilium, quæ in his locis acciderunt, undique res geſtas intexere: ex quibus plurima, virtutum & abſolutiſſimæ vitæ exempla, in uni-

universſum terrarum orbem longè lateque diſſeminata ſunt. Magnanimi namque & bellicoſiſſimi FRIDERICI II. Daniæ Regis parentis & conſanguinei veſtri mores, quibus ille armis ac pace inclaruit, omnes mortales norunt, ejusque fortitudinis, cónſtantiæ pietatisque memoriam nulla temporis oblivio in orbe delebit. Quid de bellica virtute atque magnanimitate Adolphi parentis & conſanguinei dicam? cujus celſitudo & generoſitatis virtus altior ſemper fuit, quàm ut iis, quæ in hoc libello noſtro ſunt, encomiis pro dignitate extolli poſſit. Nec fieri (quod opinor) poteſt, quin animus veſter cum Publio Scipione, quem vehementer ad virtutem inflammatum fuiſſe ajunt, conſpectis majorum imaginibus, ad gloriam accendatur, lectis hiſce parentum & conſanguineorum præconiis, quæ brevibus in hoc libello encomiis extuli, Majorem denique præſens R. M. & C. V. ſtatus dedicandi fiduciam attulit. Cum enim propter ſingulares utriusque ingenii dotes eximiamque indolis veſtræ dexteritatem, quibus alter in doctrinarum ſtudiis & virtutibus ſingularibus privatim, alter verò in publico dignitatis Epiſcopalis munere, non exigua omnium admiratione ante hac excelluit, ad patriæ etiam gubernacula, hæreditaria quadam ſucceſ-

ſione

ſione evecti ſitis, non ingratam hanc Operis mei dedicationem futuram exiſtimavi: præſertim cum harum regionum, Nobilium, Civiumque & Subditorum, quorum moderatio communis R. M, ac C. V. eſt, in eo familias & deſcriptiones tractandas ſuſcepiſſem, quibus magnifici & verè nobiliſſimi D. H. R. hiſtoricæ annotationes multis in locis acceſſerunt. In his enim R.M. & C.V. regni totius ſubditorumque depictam quaſi effigiem ante oculos habent, quibus facilè, apud reliquos Germaniæ Reges Principesque & majeſtate & celſitudine excellere poſſitis. Florentiſſimo namque Provinciæ veſtræ nobilium equitatu (ſine quo nullus imperii vigor eſt) undique fulgent, quorum opulentia & generoſitas animi non noſtris ſaltem, ſed exterarum quoque regionum gentibus, jamdudum innotuit. Nec infima in Civitatibus & Oppidis diverſis, civium frequentia vobis eſt: His, agreſtium populorum, qui ſub R. M. & C. V. alis ſatis feliciter degunt, copia accedit uberrima. Apud quos cum ſemper celebris & gratiſſima majorum veſtrorum memoria extiterit: præclarè agetis, ſi & hujus gloriæ hæreditatem ad poſteros conſervaveritis. Quod ut faciatis, & noſtras has lucubrationes eo, quem in vobis mihi polliceor, animo ſuſcipiatis,

piatis, iſta qua debeo animi ſubjectione rogo. DEUS Opt. Max. R. M. & C. V. ad proſperam felicemque ſubditorum gubernationem, & propagationem literarum pietatisq;, diu incolumes ſervet. Datæ Neomonaſterii in finibus Stormariæ ad Svalam fl.

PRI-

PRIMA CLASSIS.

DE CIMBRIS, EORVMQVE origine, antiquitate, augmento & possessione, &c.

CAPUT. I.

PRIUSQUAM ad constitutos Ducatuum atq; Provinciarum status & horum insignia accedamus, historica quædam generalia de Cimbris eorumque origine, antiquitate, augmento atque possessione præmittere operæ pretium erit. Generosissimos enim & illustres harum regionum Principes, nobiles ac incolas, posteros esse Cimbrorum, qui ante secula aliquot ex bellis in Italia gestis superstites manserunt & incolumes rediêre, tàm ex recentiorum quàm veterum historiographorum monumentis consentaneum est: quos à Cimmeriis populis supra Thraciam esse ortos Strabo asserit. Memoriam autem Cimbrorum millenis septingentenis & sedecim amplius annis celebrem in Chersoneso Cimbrica extitisse Historiarum R. Taciti Annales testantur. Qui eodem in tractatu, inter Germanicum Britannicumque maria, non procul à Saxonum oris ad plagas Arctoas consedisse Cimbros affirmat: ubi videlicet Jutæ, Slesvicenses, Angli, Holsati, Stormari, Wagri, Dithmarsique populi, nostra ætate, sedes suas habent.

1.

Ante 1716. annos Cimbri extiterunt.

habent. Hinc cum bellicosissima gens Cimbri regna cladibus suorum augere potius, quàm à majorum virtutibus degenerare maluerint, auxiliantibus Jutis, Anglis atque Saxonibus (sub quorum tutelam Cimbri confugerant) cum tribus classibus A. C. 446. Britanniam invaserunt: quam occupatam, incolis regionum undique profligatis & in fugam redactis, pari sorte invicem distribuêre, quod ex venerabilis D. Bedæ historiis colligi potest. Unde in hunc usque diem, ut Macrobius capite 78. habet, à nostris Anglis Britanniæ regnum, quod & ipsi Anglici historiographi testantur, nomen obtinuit. Nec Cimbri quoque aliquot partes sibi ereptas à Vandalis, Slavis Obotritisque vi & virtute sua non tantum receperunt: verùm etiam crebras hostium depopulationes, sedulâ arcis Plonensis expugnatione, atque eversione terræ Slavorum, ulti sunt: donec Wagria, reliquis provinciis adjuncta, in Adolphi II. Comitis Holsatiæ & Schawenburgensis potestatem pervenit, & à subditis Slavis erepta est.

A.C. 446 Angli Cimbri Britanniam invasere.

Fuisse itaque bellicosissimam gentem Cimbros (qui, Valerio Maximo referente, in acie gaudio exultare, tanquam gloriosè & feliciter è vivis excessuri, in morbis verò, quasi turpiter perituri, lamentari consueverunt) ex Rom. Hist. Annalibus meridiana luce clarius est. Cum enim Papyrium Carbonem consulem, in accessu intercludendo, cum integro exercitu fortiter prostravissent, à Marco Junio Syllano consule, ut Romani in Incolarum societatem susciperent, petierunt, hoc cum negatum ipsis fuisset, armis atque viribus, quod precibus denegabatur, obtinere conati sunt. Inde à Caii Manlii & Q. Servilii Cæpionis

Pro-

Proconſ. ætate, quos cum octoginta militum millibus, quadraginta millibus Calonum Lixarumq; captis, penitus interfecerant, continuum bellum per 12. annos cum Romanis geſſere: donec à Mario ad quinctum Conſulatum, prope Atheſin fl. profligati, ad internecionem deleti ferè ſunt. Quicquid verò integris hiſce 12. annis memoria dignum ab utriſque geſtum ſit, in ſingulari quodam tractatu à magnifico atque nobiliſſimo Dn. Henrico Ranzovio Produce R. deſcriptum eſt. Quam ob rem illi poſt acceptam hanc cladem maximè ab exteris, à bellicoſiſſimis videlicet Danis & fortiſſimis Slavis, exagitati, progenitorum atque nepotum Wittikindi Saxonis patrocinio ſeſe tradiderunt, cui etiam maximas aliquoties contra Carolum Magnum tulerunt ſuppetias, teſte Ptolomæo, qui lib. 2. cap. 9. ſupra dorſum Cimbricæ Cherſoneſi Saxones habitare ait: Plurimi etiam, propter varia bellorum pericula crebrasque gentium exterarum incurſiones, locis maritimis ac incultis hoſtium feritatem effugerunt, donec poſt 50. denique annos plurimis & infinitis ferè dominorum ſucceſſionibus (quod idem magnifici & nobiliſſimi Dn. Henrici Ranzovii Producis R. de Cimbris hiſtoriæ teſtantur) elapſis, ad Schawenburgenſium Comites hæ Provinciæ à Lothario, circa annum Chriſti 1131. donatione pervenerunt. Hinc ab Adolpho II. ope Holſatorum, Obotritis Slavisque Wagria erepta eſt. Poſt Caroli verò Magni tempora circa A. C. 834. Cimbricæ regiones Chriſtianam demum religionem colere cœperunt, quo tempore Ludovicus Caroli filius Epiſcopalem ſedem trans Albim in urbe Hamburgo collocavit, quod Carolum patrem

priùs decrevisse, literæ Ludovici, Aquisgrani eo tempore datæ, testantur. Unde patet, Cimbros ultra 600. annos Christianæ religioni addictos non fuisse. Quæ præterea cum Regibus Daniæ, Dithmarsis aliisque regionibus diversis bella hi Comites gesserint, quod nec idem semper belli eventus fuerit, passim historiæ de gentibus publicatæ indicant.

Illud tantùm de Cimbris restare videtur, ut, quicquid ante secula aliquot præclarè illi pace atquè armis egerunt, hoc etiam nostra ætate eorum posteris Jutis & Holsatis honorificum esse existemus: qui non minus bellica virtute togaque civili clari existunt.

DE HOLSATIA EIUSQUE *descriptione & partibus.*

CAPUT II.

II. REgio autem, quam post majores Cimbros nostra ætate Holsati incolunt, Cimbrica Chersonesus, seu Nordalbingia appellata est. Hoc nomen inde accepisse videtur, quod à reliqua videlicet Germania per Albim fl. versus Boream separata sit. Præsentis temporis denominatio non obscuram originem habet: nihil enim aliud Holsatiæ nomen, quàm nemorosam coloniam, seu inter sylvas constitutam habitationem, denotat. Fertilis enim hæc regio, & inter cæteras, animalium tàm agrestium, quàm domesticorum, piscium, frugum, sylvarum aliorumque fructuum proventibus uberrima est: ex quibus ingentes quotannis, præter ea quæ ab incolis ad usum transferuntur, Prin-

cipes

cipes & Nobiles viri census sibi conficiunt. Qui eam incolunt, non minus corporis robore atque viribus, quàm animi generositate, quibus à majoribꝰ suis Cimbris haud degenerant, eximii sunt. Præter alias verò virtutes unica hæc ut honestissima, ita etiam pulcherrima semper visa ipsis fuit, ut, cui promissis sese obligassent, omnino fidem præstarent: unde proverbium Holstein Glaub/apud posteros eorum nostra adhuc ætate sedulò colitur & servatur. Initium autem Cimbricæ hujus Chersonesi versus meridionalem plagam Billæ fl. cursibus terminatur. In Occidentali parte Albis fl. regionem ambit, quam ob rem Nordalbingi Cimbri sunt vocati. Trava verò fl. Balthicumque mare ad Solis ortum sese extendunt. Versus Boream denique ad Eidaræ amnisq; Livoldi fluvios terminus regionis excurrit: quæ olim Heroico carmine à nobis descripta subjicere hîc libuit. Livoldt Awe.

Terra jacet magno sub sidere Mænalos Vrsæ
Holsata, Dithmariæ fines & Balthica contra
Littora, dives agri densisq; uberrima sylvis.
Parte aliqua, madidos imbres ubi nunciat Auster;
Non procul exiguus sinuoso gurgite Billa
Labitur, à nostris cursu qui separat oris
Terras Gambrivias: proniq; cubilia Solis
Respicis Albi pater, teq; in vada salsa recondis.
Hinc Trava, velivolis dives Trava puppibus, almos
Aspicit Auroræ radios: tristesq; cavernis
Æolus emittit Boreas quà spumifer undis
Eidara findit agros, & aprico flumine Stora
Piscibus indulget. veteres tenuêre Coloni
Nomina, quod sylvas regio jacet inter opacas.

Omnis

Omnis verò Holſatia, quæ abolitâ penitus Comitum priſtina denominatione titulo Ducatus ab Imp. Friderico III. amicitiæ & meritorum Chriſtiani I. Daniæ Regis ergò, ornata eſt, in quatuor potiſſimum partes dividitur: in Holſatiam ſcilicet propriè dictam, Stormariam, Wagriam & Dithmarſiam: quibus Slesvigæ Ducatus accedit, quem cum in Feudum à Daniæ Regibus Holſatiæ Principes ſuſcipiant, ſeorſim de eo in ſequentibus agetur.

DE HOLSATIA SINGULARI, ejusq; descriptione, ampl. & Insig.

HOlsatia, culto Dithmarsæ gentis ab orbe,
Pinguia Chilonium separat arva fretũ:
Hanrovias Eidræ dum flumine tendit ad
Plana Monasterii ruraq; spectat agri.
Quid tamen in rubro candens Vrtica? vetustas
Contulit: inculti stirps erat illa soli. (arces,

Holsatia peculiari quadã denominatione tractus ille Ducatũ habetur, cujus à terminis Chiloniũ usque longitudo ad 9. miliaria sese extendit. Latitudo autem ab Eidara fl. inter Hanroviũ & castrumHalli, ad Monasterii Oppidum septem ferè miliaribus describitur: albumq; Urticæ folium, rubro in clypeo, à majoribus insigne obtigit. Adjacent ipsi Insulæ 3. una in mari Balthico Fimbria vocata, quæ Regis Daniæ feudum est: aliæ duæ in Oceano Britannico sitæ, sunt Busena & terra sancta. Civitates atq; Oppida habet, Wilstriam, Rendesburgũ, Chilonium & Neomonasterium; de quibus infrà in III. Classe fiet mentio.

DE WAGRIA, EJUSQUE DESCRIptione, ampl. & Insig.

VVagria taurigeros à nostris dividit agros,
Oldenburgiaci jactat & arva soli.
Illius Eöis Travenæ fertilis undis,
Oceaniq; vago, clauditur ora, sinu.
Hæc sed Obotritis olim subjecta superbis,
Frontis habet torvi signa tremenda bovis.

Vvagria, quam sub potestate sua Slavi quondam detinuêre, ea Ducatuum pars censetur, ubi nunc Segeberga est sita, & Lubeca oppidumq; Oldenburgum Travena fl. Oceanoq; ad Solis ortum ambiuntur: huc & alia loca, oris Megapolitanis vicina, referri possunt. Ille tractus inter Oppidum Oldeslohe & pagum Grotenbrodt 12. miliaria longitudine ferè conficit: Latitudine autem ultrà 5 vel 6 non progreditur. Quamvis nulla de hac provincia Principes Holsati insignia usurpent, caput tamen bubulum, cum Obotritorũ olim sub potestate fuerit, ipsi assignatur. Continet Civitates & Oppida: Lubecam Imperialem, Lutkenburgũ, Oldeslohe, Plönam, Oldenburgum, Neostadium & Segebergam, de quibus infrà.

DE

10

DE STORMARIA, EJUSQUE DEscriptione, ampl. atq; Insig.

NAvigio celebris croceo Trava Solis in ortu
Stormariam riguo flumine findit humum.
Albis in Occiduis Billenaq; labitur oris,
Svalaq; Storiacæ jungitur amnis aquæ.
Candidus, exili juncto diademate collo,
In mineis Clypei sedibus extat Olor.

STormariæ longitudo atq; latitudo inter Albim, Billenam, Storam Svalamq; fl. usq; Travenam fl. ad 7 miliaria deducitur. Cygnum pro insigni rubro in clypeo habet candidum, cujus aurea collum Corona impedit: idq; ideo quod hæc Provincia tota ferè palustris, maximaq; ejus pars, propter aquæ impetum, vallis munita sit. Civitates & Oppida habet: Hamburgum, Wedelam, Elmehornam, Crempam, Itzehoam & Bramstedium, de quibus infrà.

DE DITHMARSIA, EJUSQUE descriptione atq; Insig.

Eidara Dithmariam Borealib. alluit undis
Impiger, Hespericis Oceanusq; plagis.
Albis, ubi tepido latè decurrit ab Euro,
Vicinum tumido conspuit amne latus.
Ense quid educto Cataphractus? Marte rebelles
Holsatico victos denotat esse viros.

DE Dithmarsia peculiariter hoc sciendum est, quod videlicet ejus incolæ, ante nostra tempora, tam proprio quàm hostium damno confidenter ad libertatem aspiraverint. Quamvis enim per Fridericum Imp. III. Christiano I. Danorum Regi in feudum concessi sint: defuncto tamen ipso insolentes debitam subjectionem detrectare, & proprii sui juris, ut antè, esse cœperunt: Nec exiguâ cùm Daniæ Re-gum,

gum, Comitum Principumq; Holsatorum, tùm lectissimorum etiam nobilium strage, servitus aliquoties intentata ipsis est, donec à fortissimis Christiani I. nepotibus Johanne & Adolpho, atq; pronepote Friderico II. Danorum Rege A. C. 1559. sub jugum servitutis redacti ipsi fuerunt. Subactis verò populis in duas partes æqualiter divisa regio est: quarum altera in meridionali plaga Regibus Daniæ, altera autem borealis Holsatiæ Ducibus, post divisionem cessit. Hanc Demersam potius, cum inter limosas locorum palustrium lacunas sita vallisq; cincta undiq; sit, quàm DIthmarsiam appellari convenit. Inter Germanicum Britannicumq; Oceanum cum Holsatia coniungitur: Albi à Meridionali, Oceano ab Occidentali, Eidara verò à Septentrionali plaga eam alluente. Integra eius longitudo 8 ferè milliarium est: Latitudo 5 miliaria non excedit. Illustrissimi Holsatiæ Duces armato Cataphracto albo equo insidente, in solo rubro, clypeos suos hujus ratione auxerunt. Parochias magnas 21. Insulamq; Busenam non procul à freto continet: Oppida habet Meldorpium, Heidam atq; Lundenum, de quibus infrà.

A. C. 1559. Dithmarsi victi.

DE DVCATV SLESVICENSI ējusq́; descript. & partibus.

CAPUT III.

III. *Regia Slesvigæ signat Coldingæ Ducatum,*
Eidara quem refluis turbidus ambit aquis:
Fertilis Anglorum per tesqua virentia terræ
Livoldts Awe. *Clauditur excellens amne, Livolde, tuo.*
Illius in crocea duplices tellure Leones
Fortia cærulei signa coloris erunt.

SIngularem quandam de Slesvicensium Ducatu tractationem tradere hîc libuit: idq́; ex eo magis, quod Holsatiæ Principes Regibus Daniæ, à quibus in feudum hunc Ducatum suscipiunt, quoties res postulat,

40. idoneos inde equites peditesque 80. suppeditare coguntur. Longitudine autem Slesvicensis Ducatus ab Eidara fl. Oppidoque Rendesburgo, ad 18. miliaria, versus Coldingam civitatem se extendit. Latitudinem inæqualem habet: quæ tamen inclusis Anglia & Frisia minoribus 8. vel 7. & alicubi 6. miliarium est. Insignia sunt cærulei duo Leones in solo luteo. Civitates & Parochias habet plurimas, de quibus infrà.

Sicuti autem in reliquis politiis regnisque bene constitutis diversi status atque ordines constituti sunt: ita etiam in prædictis nostris Ducatibus eorumque Provinciis duo Status, superior nimirum & inferior, reperiuntur. De quibus in sequentibus duabus classibus ordine, quo decuit, tractationem suscepimus.

CLASSIS II.

QUÆ SUPERIOREM STAtum ejusq; ordines continet.

SUPERIOR hic status in tres ordines distribuitur: quorum I. Reges atque Principes, II. Prælatos, III. verò Nobilium familias continet. Generalis autem horum Ducatuum gubernatio Regi Daniæ CHRISTIANO IV. & JOANNI ADOLPHO Episcopo Lubecensi & Holsatiæ Duci incumbit, alternisq; ab uno in alterum vicibus transfertur: Quæ cum ad Regem devolvitur Regiæ ipsius Majestatis nomine per Regios Holsatię producem Dn. GERARDUM RANZOVIUM, & cæteros Consiliarios administratur. In arduis tamen negotiis nihil nisi præcedente omnium in Holsatia ordinum consensu decernitur: inter quos primum locum obtinet Episcopus Lübecensis. Quando verò cõmunis est deliberatio cum Slesvicensis Ducatus ordinibus, Episcopus Slesvicensis in his principem tenet locum.

Præter eos verò, qui nostro hoc tempore imperium habent, majorum etiam aliquot in hoc opere fecimus mentionẽ: quibus brevissima serenissimorum Daniæ Regum, à Comitibus Oldenburgi Holsatięq; principibus originem trahentium, Genealogia inserta est.

PRIMUS ORDO DE REGIBUS Daniæ & Holsatiæ Principibus.

INSI-

CLASSIS I.

INSIGNIA REGVM DANIÆ

D IN

IN POTENTISSIMI DANIÆ REGIS CHRISTIANI IIII. Insignia.

Rrandia Christiani sunt hæc Insignia Quarti,
Quo nihil eximius Danicus orbis habet:
Nam placidis virtus Regem velut ardua pennis,
Famaq; semideos collocat inter avos.
Et genus ex alto Cimbrorum sanguine ducit,
Qui penetrant factis solis utranq; domum.

DANIÆ REG. INSIG.

Danidos illustris ternorum sceptra Leonum
In croceo jactant cærula colla solo

NORWEGIÆ REG. INSIG.

Ditio Norvvegiæ Leo regna Bipennifer oræ
Indicat, in rosea bellaq; tractat humo.

GOTHORUM REG. INSIG.

Corda novem propero qui transilit inclita saltu,
Gothorum prodit signa vetusta, Leo.

SLAVORUM REG INSIG.

Terribilis Slavos pernicibus extulit alis,
Et loca propugnat sanguinolenta, Draco.

Trium

TRIUM REGNORUM UNIO.

Florentemq; trium Regnorum fulgida glaucis
In clypeis unit terna Corona statum.

GODTL. ATQUE ISLAN. INSIG.

Piscibus Islandi gaudent: Godtlandia summe,
Parta refert, Agno, Christe, trophæa, tuo.

SLESVIGÆ DUCATUS INSIG.

Exhibet in clypeo geminus flavente Ducatus
Fortia Slesvigæ cærulus arma Leo.

HOLSAT. ET STORM. INSIG.

Holsatiam mineos candens Vrtica per agros,
Stormariæ Cygnum fulva Corona, decet.

DITHMARSIÆ INSIG.

Dithmarsa Cataphractus eques de gente trium-
Portat, et invictas instruit ense manus. (phũ

OLDENB. ET DELM. COMITUM INSIG

Celsa Trabes gemini pingit Delmhorsta coloris:
Oldenburgiacam Crux vehit alba domum.

ORDINIS DANICI INSIG.

Turrigeri celebres ornant Elephantis honores,
Fama volans quorum tollitur æqua polo.

REGES DANIÆ.

CHRISTOPHORUS BAVARUS.

Hristophorus Bavaræ non infima gloria gentis
Illustri cepit Danica sceptra manu,
Tempore magnanimum quo Dania flevit Ericum,
Vltima qui Danaæ stirpis origo fuit.
Livoldts Awe. *Hic â Coldinga Livoldæ gentis ad amnem*
Imperii Cimbris arva regenda dedit:
Sceptraq; consensu Procerum commisit Adolpho,
Cui pater Holsatâ stirpe Gerhardus erat.
Ille sed extremâ senii tunc mole gravatus,
Non ratus est humeris par onus esse suis.

CHRISTIANVS I.

Daniæ, Sueciæ ac Norvvegiæ Rex. &c.
qui ex Comitum Oldenburgensium
familia ortus, obiit A. C.
1481.

OLDEN-

OLDEN BURGÆ
Comitum hæc sunt
Insi gnia.

CHristianusq́; fuit regni moderatus habenas,
Oldenburgiacæ quem dedit aula domus.
Hic Antenoreæ per tesqua virentia terræ
Austriacæ petiit celsa theatra domus:

Atq; Ducum Cimbris peperit nomenq; decusq;,
Gratus ut invicti Cæsaris hospes erat.
Dithmarsumq; suis adjecit finibus orbem,
Facta nec est ulla cæde cruenta manus.
Sleiades vos hæc memores servate Camœnæ,
Vestra per hunc majus gloria nomen habet.

IOHANNES

Daniæ, Seciæ & Norvvegiæ Rex, &c.
Hic A. C. 1513. mortuus est.

VLtima Joannes magni post fata parentis,
Regia sublimi jura decore dedit.
Sævaq; finitimis dum prælia gessit in oris,
Parrhasios denso milite cinxit agros:
Sedibus & Suecum Regem dejecit avitis,
Invictaq; tulit Sceptra gemella manu.
Perdidit acceptum fuso sed milite regnum,
Fortia Dithmarsis movit ut arma viris.
Nam prius exutas collegit Suecia vires,
Et tulit excusso libera colla jugo.

CHRI-

 16

CHRISTIANVS II.

Daniæ, Norvvegiæ, Vandalorum Gothorumque Rex, etc. qui, à Friderico I. regno ejectus, Sunderburgi in custodia vitam finivit.

NObile Christianus cepit diadema Secundus,
Vltus & est rigido Martis amore patrem:
Suecia nam rursus victrix, certamine pugnæ,
Indomitos hujus concidit ante pedes.
Ille sed & patrii turbavit viscera regni,
Caussaq; rixosæ seditionis erat:
Post eubios vitæ casus belliq; labores,
Militiæ sensit vincula dura suæ.
Injustis talis solet exitus esse Tyrannis,
Dissidiis quorum diruta regna cadunt.

FRI-

FRIDERICVS I.

Daniæ, Norvvegiæ, Vandalorum Gothorumq; Rex, etc. Hic à Daniæ Procerib. ex Holſatia in Regem electus Chriſtianum II. Sunderb. in cuſtodia detinuit, & A.C. 1533. April. 3. mortuus eſt: cum annos 10 præfuiſſet regno, ac 58 vixiſſet.

PRimus ab hoc tanti Fridericus nominis hæres,
Imperii meruit vindice Sceptra manu.
Sævaq; cum vario flagrarent bella tumultu,
Et ſine pacifico Dania Rege foret,
Hic, ut diſsidium ſedaret fortibus armis,
Vnanimi Procerum nomine juſſus erat.
Duraq; collatis tentavit prælia ſignis,
Fregit & hoſtiles ſedulus ultor opes.
Bis tamen Arctoos implevit cædibus agros,
Tergaq; cornipedi bis dedit hoſtis equo:
Exiguo donec motas in carcere rixas,
Tempora dum vitæ fata dedêre, luit.
Poſtea, compoſitis Friderici robore turbis,
Dania communi pace quieta fuit.
Ac ita tranquillæ Fridericus mole ſenectæ
Occidit, in patria contumulatus humo.

CHR

CHRISTIANUS III.

Daniæ, Norvvegiæ, Vandalorum Gothorumq; Rex, etc. qui A. C. 1559. Calendis Januariis ex vita discessit.

Tertius illustris Cimbrorum gloria gentis
Christianus viguit Marte togaq; simul.
Sed magis ingenuas ad pacis idoneus artes,
Aspera quàm duri Martis ad arma fuit.
Asseruitq; sacri divina volumina verbi,
Et voluit Danâ Biblia voce legi.
Quaq; prius fœda Musa sub nocte jacebant,
Culta sub hoc gelidis Hafnia vidit agros.
Nunc igitur Regem Vatum labor eximit ævo,
Inter honoratos famaq; tollit avos.

FRIDERICVS II.

Daniæ, Norvvegiæ, Vandalorum Gothorumq; Rex, etc. qui A. C. 1587. cum 29. annos maxima cum laude regno præfuisset, obiit.

Tali Rex Danaum Fridericus imagine fulsit:
Fortibus hic armis claruit, atq; toga.
Bis geminos. post lustra decem, compleverat annos,
Injecitq; feras invida Parca manus.
Vnigenæ cessit Christo pars enthea: Virtus
Iungitur alta polo: cætera condit humus.

Jamq;

18

IAmq; tulit regni FRIDERicus sceptra Secundus,
Quo nihil eximius Dania Rege dedit.
Palladis hic habuit summis in honoribus artes,
Contulit & doctis munera larga viris.
Indigenasq; bonis fundavit legibus Vrbes,
Et coluit stabili dogmata pura fide.
Hinc validi Regem decorabant Martis honores,
Seu res ingenio sive sit acta manu.
Dithmarsasq; acri vicit certamine gentes,
Estq; suos rigidis cædibus ultus avos.
Et quæ Stormaricæ non submisêre cohortes,
Contudit invicto fortia colla jugo,
Signaq; finitimos ultricia duxit in hostes,
Et latè Suecas est populatus opes.
Fallor? adhuc udi resonant an Manibus agri?
Et vada sanguineo Balthica rore madent?

CHRISTIANUS IIII.

Daniæ, Norvvegiæ, Vandalorum Gothorumque Rex, &c. qui A. C. 1589. Rex confirmatus in hodiernum usq; diem imperio Danico præest.

CHristiano regni nunc est concessa potestas,
Dania quem quartū nominis hujus habet.
Traditus hic doctas puer erudiendus in artes
Aonidum miro captus amore fuit.
Inde tot illustres regnant in pectore dotes,
Visaq́; jam geminos tangere facta polos.
Felix Mænaleæ celso sub sidere terræ
Dania, subsidiis inclyta facta novis!
Ille dabit pulcras regnare per Oppida leges,
Iusticiæ monstrans, ceu pater ipse, decus.
Ostendetq́; viam, recto qua tramite planum
Ad sacra virtutum limina ducit iter.
Salve Rex ingens patrii successor honoris,
Et data felici dirige sceptra manu.
Cumq́; bonis artes studiis cole semper honestas,
Non pietas animo decidit alma tuo.
Nec tua divini clementia pectoris ausis
Fortibus urbanæ præferat arma togæ.
Legibus audaces cogas ultricibus, æquo
Insontes mitis protege jure viros.
His tua si laudes virtus æquabit avitas,
(Ingenii spondent quod monumenta tui)
Donec honoratos extollet Dania Reges,
Sidera continges vertice celsa tuo.

IN ILLUSTRISS. JOANNIS ADOLPHI INSIG.

Mos fuit antiquis, quorum testata labore
Martis erat virtus, munere sive togæ,
Illorum validis signarent acta figuris,
Nomina seu gestis talibus apta darent.
Cognita longævis ut facta nepotibus essent,
Fama nec emeritum perderet ulla decus:
Hæc igitur meritò tibi contulit arma vetustas,
Gloria Joannes stirpis Adolphe tuæ.

NORWEGIÆ INSIG.

Inclita Norvvegiæ veteres insignia gentes,
Vasta bipenniferi terga Leonis, habent

DUCUM SLESV. INSIG.

Cærulei crocea duplices in parte Leones
Slesvigæ decorant fortia signa plagæ.

HOLSATIÆ INSIG.

Vrticæ folium plantæ geniale virentis,
Extulit Holsati ditia regna soli.

STORM. INSIG.

Stormariæ niveus cultas Olor indicat oras,
Illius in collo fulva Corona micat.

DITH.

DITHMARS. INSIG.

Dithmarsæ victas pugnæ certamine gentes,
Ensifer inditio sit Cataphractus Eques.

OLDENB. COM. INSIG.

Oldenburgiacæ Crux candida stirpis acerbæ
Immemores Christi nos vetat esse crucis.

DELMH. COM. INSIG.

Picta Trabum facies gemino distincta colore,
Delmhorstæ Comitum Stemmata prisca notat.

PRINCIPES ALIQUOT Holsatiæ.

ADOLPHUS

Hæres Norvvegiæ, Dux Slesvigæ, Holsatiæ, Stormariæ & Dithmarsiæ, FRIDERici I. Daniæ Regis filius: qui Gottorpiæ A. C. 1586. Octob. 1. cum annos 60. & menses ferè 8 vixisset, placidè exspiravit.

DUm patris eximias flectebat Adolphus habenas,
Non fuit Holsato, qui tulit, orbe minor.
Cujus in hostiles virtus animosa cohortes
Cognita non semel est Carole Quincte tibi:

Nam

Nam tulit ingentem sub te ductoris honorem,
Militiæ discens jura severa tuæ.
Cæsareasq; Metis turmas ad mœnia duxit,
Regis ubi Galli milite cinxit agros.
Ilicis hinc primam cepit de fronde coronam,
Et meruit summo præmia digna Duce:
Qui populos magni de stirpe Twistonis ortos
Auspicio tutos, Marte furente, daret.
Hinc fera magnanimo pro Cæsare bella gerentis
Invictas sensit diruta Gotha manus.
Cantaber hunc validis etiam miratus in armis
Aspera militiæ tradidit arma suæ:
Ut, quoties rigidi ferrent ita fulmina Martis,
Protegat Hespericas nomine Regis opes.
Quas ibi non laudes? quos non est nactus honores?
Ne loquar heroa parta tributa manu.
Sic ubi per belli varias exercitus artes
Ad patrios sese contulit inde lares:
Dithmarsam valido devicit robore gentem,
Estq; suos ausis fortibus ultus avos.
Non tamen hæc facili cessit victoria Marte,
Gens neq; plebeo victa cruore fuit:
Ipse sed extremo Dux in certamine pugnæ
Infestum rigido vulnus ab hoste tulit:

Donec

Donec in adverso clarus stetit agmine victor,
Pressit & Holsato fortia colla jugo.
Testis adhuc ingens niveis micat ossibus ora,
Arvaq; profuso sanguine sparsa madent.
Nec minus excellens ad publica commoda pacis,
Quàm celer ad duri prælia Martis erat.
Asseruit puri non ficta volumina verbi,
Atq; pii meruit nomen habere Ducis.
Promovitq; bonas, juvenis quas noverat, artes,
Inq; Scholis summo jussit honore coli.
Vltima jam vitæ post fata gravesq; labores
Incolit æthereas mens generosa plagas.
Hèroum virides Musæ date præmia Lauros,
Dicite: Dux cineri sint ea dona tuo.

FRIDERICVS

Hæres Norvvegiæ, Dux Slesvigæ, Holsatiæ Storm. & Dithmarsiæ designatus, Adolphi filius: qui A. C. 1587. die 15. Junii mortuus est, cum vix annum regno præfuisset, & 19. vixisset.

IVclitus hinc populo Fridericus amabilis omni
Nobile, pro bello, pacis amabat opus:
Namq; per ingenuas studiis ingenitibus artes
Duxerat, eximio laudis amore, caput.

Dive, Palatini qui Principis alluis oras
Arvaq́ʒ spumoso dividis amne, Nicer:
Tu placidos doctis formabas moribus artus,
Phocidos eq́ʒ tuis fontibus hausit aquas.
Inde tot eximiæ culto sub pectore dotes
Principis, ignorat quas rude vulgus, erant.
Cælestis siquidem verbi flagrabat amore,
Nec sacris voluit legibus esse prius.
Quodq́ʒ parens lucis Sol est venerabilis orbi,
Dum licuit, populis hoc erat ille suis.
Fortunata nimis, præstantibus inclita factis,
Cimbria dum gremio fovit amica Ducem.
Nostra sed alternis includi gaudia metis
Pertulit, arbitrio qui regit ista, DEUS,
Fataq́ʒ mox patrus (vix ah vix vidimus) oris
Invida, quem dederant, eripuêre Ducem:
Illa tamen rigidæ mortis solatia restant,
Nullo quod poterit tempora fama mori.
Nunc quoq́ʒ Pierides solenni carmine Musæ
Illius æterna nomina laude vehunt.

PHILIPPUS

Hæres Norvvegiæ, Dux Slesv. Holst. Storm. & Dithmarsiæ designatus, ejusdem Adolphi fil. qui A. C. 1590. 18. Octob. obiit.

Tristia sublati post ultima funera fratris,
Proximus ad patriæ Sceptra Philippus erat.
Ille bonas etiam miratus Palladis artes
Eximii voluit nomen habere Ducis.
Tempore nam patrias à quo suscepit habenas,
Magna fuit virtus, gloria magna Ducis.
Atq; suos miti populos in pace regebat,
Et coluit pura dogmata sacra fide.
Cumq; bonos placidis semper defenderet alis,
Strenuus illiciti criminis ultor erat:
Jußit & ingenuas regnare per Oppida leges,
Virtutis monstrant quæ melioris iter.
Quid tamen ista juvant? quid non virtutis egentē
Esse? quid in terris vix habuisse parem?
Bis geminis unus lustris erat additus annus,
Lucis & orbavit munere Parca Ducem.
Ordo nec illustris, nec profuit inclita virtus:
Tam citò Cimbriacæ gloria stirpis abies?
Sed brevis ætatis justo flos occidit ævo,
Grandia si libeat facta referre Ducis:
Nam virtute senem primis maturior annis
Gloria magnanimos sustulit inter avos. „
Sic rutilis pereunt flammis incendia, quodq; „
Incipit esse citò, desinit esse citò.

IOHANNES ADOLPHUS

Hæres Norvvegiæ, Archiepiscopus Bremensis, Dux Slesvic. Holsatiæ, Storm. atque Dithmarsiæ, A.C. 1592. designatus hodierno die regno præest.

IOannes patriæ virtutis amator Adolphus
Pro clypeis niveæ commoda pacis amat.
Hic puer Aöniis etiam nutritus in hortis,
Accepit studiis præmia digna suis:
Nam mirata Ducis summos Bremensis honores,
Illius optavit legibus, aula, regi.
Ornavitq; sacræ fulvo diademate mitræ,
Imperiiq; sui Sceptra regenda dedit:
Hinc quoq;, nulla Duces unquam quibus extulit ætas,
Ingenii cœpit spargere dona sui,
Acer & unigenæ propugnat ovilia Christi,
Poßit ut eximii Præsulis esse decus.
Dumq; per accepti commissa negotia regni
Imposito durum munere tollit onus:
Per varias Princeps curas, variosq; labores
Culta Medusæis fontibus ora rigat.

Aspera

(Aspera nam doctas mollescunt corda per artes, „
Nec rigidis Clio moribus esse sinit.) „
Laudibus ergò quibus juveniles voverit annos
Imperio, tacitæ nil ea noctis habent.
Vltima jam fratris tandem post fata Philippi
Vberior meritis contigit auctus honor:
Ardua nam patriæ successit cura regendæ,
Altaq; Cimbriacæ sunt data Sceptra domus.
Dii placido firment eventus omine: fratrem
Vnde toga, factis fortibus æquet avos.

SECVNDVS SVPERIORIS *Status Ordo de Prælatis.*

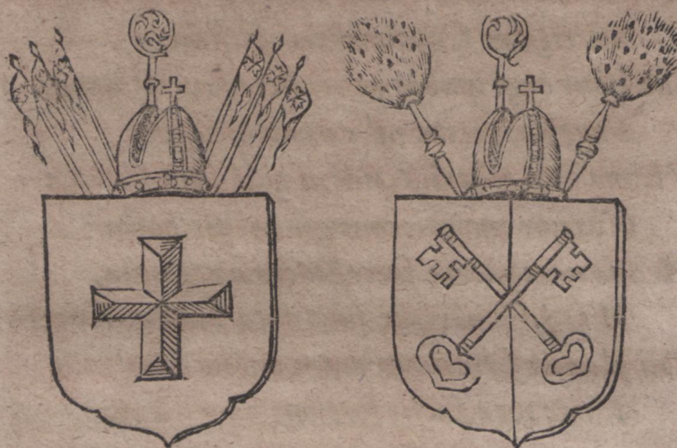
HIC Ordo 2 Episcopatus continet: Lubecensem & Slesvicensem, Hamburgensis enim Bremensi subjectus est. II.

Capitula habent 5. Lubecense, Hamburgense, Slesvicense, Haderslebiense & Oitinense.

Abbatię in hoc ordine sunt 7 Reinfeldensis, Bordesholmiensis, Segebergensis, Arnsböcensis, Cismariensis, Lumensis & Ruensis.

Monstaeria item continet 15. inter quæ 5. Itzehoënse, Pretzense, Vterssense, Slesvicense & Reinbeccense, nostro adhuc tempore Nympharum Vestalium choris magno redituum proventu celebres sunt: cæterorum ferè usus scholis & Xenodochiis impensus est.

EPISCOPATVS LVBECENSIS, EIVSQ; INSIGNIA

PArva Cathedrali Crux in diademate pingit
Signa Lubecensis Præsulis alta domus.
Bella gerenda monent Ancilia juncta Bacillo
Aræ pro solo munere, proq; focis.
Quid Crux in clypeo? paßi sacra vulnera Christi
Sordibus effuso pectora rore lavant.

EPISCOPATVS SLESVIC. EIVSQVE INSIG

NObilis eximii Slesvigæ Præsulis arma
Sunt sacra cum signo Mitra bisulca Crucis.
Joniusq; suum pennis decus addidit ales:
Egregiiq; signum Præsulis estq; Pedum.
Altera divini Clavis pro munere verbi
Obserat ad superos, altera pandit iter.

TER-

TERTIVS SVPERIORIS STATVS Ordo De Nobilibus, eorumq; Familiis atq; Insignis.

NObiles arces & prædia sua in his Ducatibus pleno jure ac dominio, quemadmodũ Comites in reliqua Germania, cum venationib. aucupiis atq; piscationibus liberè possidēt. Etsi vero nonnulla illorũ prędia, utriusq; generis feuda censentur: maxima tamē ex parte allodiala & hęreditaria sunt & ne exactionibus novis aut vectigalibus a Principibus illi graventur, Holsatorum privilegiis atq; concessionibus cautum est. Quæ Principes, priusquam à subditis fidelitatis juramentum præstatur, & ipsi ad gubernationem perveniunt, juramento confirmare tenentur. Liberam enim horum Ducatuum Status, ex Regum Principumve filiis quem velint, eligendi habent potestatem. Quod privilegium speciali quondam Christiani I. beneficio promulgatum ipsis est, cum in Ducem hic assumptus à posteris confirmaretur: neq; ulla Principes, absq; consilio & consensu Ordinum, bella suscipiũt. Nobilium lites judicio quodã (quod bis quotannis peragi debet) à Senatu Ducatuũ dijudicantur, præsidentibus plerumq; per vices Principibus, ex privilegio Provincialib. indulto: à quib. tamen, præstito malitiæ juramento, ad Cameram Imperialem caussæ illorum devolvuntur. Sunt autem nobilium tàm Holsatiæ quàm Slesv. Ducatus familię 51. quorum in III hujus Status ordine mentionem fecimus: rebus eorum gestis per singulas familias, quantum id fieri potuit, justa annorũ seriē observatis & seorsum adjectis, quib. illi vel pace vel armis, & nostra & majorum ætate celebres fuerunt. III.

IN EFFIGIEM MAGNIFICI ET NO-
biliss. viri D. HENRici Ranzovii Prod. R.
RANTZOW.
RATLOW.
BOCKWOLDT
HUMMEL.
WALSTORP
SWAVE
RANTZOW
SESTEDE
RANTZOW
VAN HALLE.
Hæc sunt Ranzovii facies, & corporis artus,
Inclita Groitzaæ quem dedit aula domus.
Alta viro mentem Tritonia, Cynthius artem
Contulit: uberius nobilitate decus.

FAMILIA RANZOVIANA, EJUSQUE INSIGNIA.

LIsnicea claro quondā de sanguine gentis,
Ranzoviis prima fluxit origo domus:
Bis geminos quorum centenos fama per
Marte fero Cimbris claraq; pace fuit: (annos
Est mineus clypei Martis color, indicat artem
Candidus: hinc ingens Martis & artis ho-
(nor.

Comes VViperius II. A.C.1124 obiit.

Ranzoviana familia A C.1200 Clara.

ILlustres ac vetustas Holsatorum equitum familias inter reliquos nobilium ordines celeberrimos semper extitisse, nulli incognitum esse debet: Unde etiam majora libertatis privilegia ad posteros propagata

 ipsis

ipsis sunt. Harum supra omnes claruit, quæ prima generosis Ranzoviorum nobilibus incunabula præbuit. Ejus memoria & res gestæ non operis hujus sed voluminis integri essent, si dignitate, quam merentur, tractari deberent. Anno siquidem ab hinc plus quàm quadringentesimo celebrem hanc Ranzoviorum familiam in Holsatiæ oris fuisse, ex clarissimi Petri Albini Electoris Christiani Historiographi scriptis consentaneum est. Albinus enim à Wiperto II. Comite Groitzēsi, nec non Marchione Lusatiæ hanc Ranzoviorum familiam deductam esse affirmat. Cujus majores ex Cimbrica Chersoneso orti sunt: & in medio relinquitur, an nomen Ranzoviorum, an verò Lisnicensium priùs extiterit, cum constet Lisnicenses ex Cimbria prodiisse, & jure Postliminii veteres sedes recuperâsse. Obiit ille Wipertus II. A.C. 1124. justoq; temporis intervallo Ottonem quendam Burggravium Lisnicensem successorem reliquit. Hic vixit A. C. 1186. Præfectusq; belli, quod in Transalbinis regionibus gerebatur, constitutus, generosissimam hanc Ranzoviorum familiam arcis cujusdam Ranzoviæ, quæ nostro adhuc tempore à magnifico & nobilissimo D. Henrico Ranzovio possidetur, nomine instauravit. Ex generosa autem Comitum Lisnicensium Prosapia nobiles Ranzovios originem habere, ex eo certissimum esse poterit, quod videlicet diversis temporibus apud Rudolphum I. Imp. intercedentes, de certis quibusdam dissidiis deciderunt. Clarissimam verò nostrâ majorumq; memoriâ hanc familiam semper fuisse, ex privilegiis Holsaticis evidens est, ubi Principum, Comitum atq; Episcopatuum armis Ranzoviorum insignia proximè adjuncta

Ranzovii ante annos 400, extiterunt.

Otto Burgrav. Lisnic. A. C 1186. vixit.

A. videlicet C. 1283. & 1362.

junctа sunt. Urbs etiam Slesvicensis, cujus primarium templum Deo vero Ericus Rex Daniæ A. C. 848. dicavit, suis insignibus turritæ nimirum arci, Stellæ atq; Semilunulæ Ranzoviorum Insignia adjunxit. Unde non obscurè conjicitur, solum Slesvicense vel olim ad Ranzovios spectâsse, vel eorundem auspiciis atq; intercessionibus, privilegiis civilibus esse donatum. Quod diversæ præterea historiæ, justa annorum serie de Ranzovica familia hic annotatæ, documento esse possunt.

A. C. 1203.

Idus Novembris Abelus Rex Danorum, Slavorum & Dux Jutiæ dedit privilegium Hamburgensibus, de navalibus (ut dicunt) Passis: testis inter reliquos Episcopos & Comites Hols. fuit Marquardus de Ranzow.

A. C. 1236.

Plönensibus Lubecense jus ab Adolpho IIII. Sahawenburgensi concessum est, quod duo ejusdem familiæ sigillis atq; autographis suis muniverunt.

A. C. 1305.

Breitardus Ranzovius fuit aulicus Henrici Brunsvicensis Ducis, quem mirabilem nominârunt, & 27 Januarii cum Duce & 42 aliis nobilibus Embecam venit, ibidemq; hastiludio, quod ejus loci in prato Ticer anger dicto celebrabatur, tribus continuis diebus adfuit.

A. C. 1322.

Nicolaus Ranzovius tractationi cum Lubecensibus interfuit.

A. C. 1334.

Bruno Ranzovius Woldemari Ducis Jutlandiæ Consiliarius Chiloniæ sepultus est.

A. C. 1335.

Cum nonnulli ex hac familia Hamburgi propo-ſteris Canonicatum erexiſſent, ſummus Pontifex R. Innocentius VII. hanc fundationem confirmavit. Sicut etiam multi eo tempore varia beneficia Eccleſiaſtica in Oppidis Holſatiæ paſsim inſtituerunt, & Coloniæ etiam adhuc noſtra ætate Conſtantini de Ranzov, à Collegio, nobilium virginum in Capitolio memoria celebratur, qui eodem hoc anno ex vita diſceſsit.

A. C. 1339.

D. D. Dethlevus & Sturo Ranzovii literis tranſactionum inter Regem Daniæ Woldemarum & Gerhardum Holſatiæ ac Schawenb. Comitem, teſtes adfuerunt.

A. C. 1340.

Vixit Strimo Ranzovius, cujus fit mentio in literis, quæ in Archivo Suabſtadenſi Epiſcoporū Sleſ. continentur.

A. C. 1347.

Hartvicus Ranzovius teſtis fuit in privilegio Johannis Holſ. Comitis, monaſterio Reinfeldenſi conceſſo.

A. C. 1362.

Heino Ranz. literas quaſdam Capituli Lubecenſis obſignavit.

A. C. 1372.

Nomine Ottonis Ducis Brunſvicenſis Breitardus ſive Breido Ranz. alterius Breitardi filius ſive nepos, arcem Hertzbergam, quæ nunc ſub ditione nobilium de Dornberg eſt, maſculè contra Heſſos defendit, & tandem Hardeſiæ ſepultus, ibidem beneficium Eccleſiaſticum fundavit.

Godt-

A. C. 1373.

Godtschalcus Ranz. permutationem fecit cum Episcopo Lubecensi Bartramo Cremone, cui Curiam suam Lubecæ sitam, pagumq; Elerstorp & Grammendorp concesit, ac in locum eorum arcem & pagos Ratmenstorp, Merenlche & Brende recepit: ut literæ permutationis in Archivis Episcoporum Lubecensium testantur.

A. C. 1390.

D. Breido Ranz. Eques aurat. cujus posteri Neverstorpum & Hohenfeld possident, divisionem Comitum Holsatiæ, Storm. & Schawenb. cum 11 equitibus, inter quos ille primum locum habuit, aliisque nobilibus sigillo Chiloniæ confirmavit.

Item transactio, qua de mutua succesione invicem paciscuntur, inter omnes Holsatiæ, Stormariæ & Schawenb. Comites, nempe Gerhardum Ducem Slesvicensem, Nicolaum, Albertum & Henricum ex una: & Ottonem, Bernhardum Præpositum Hamburgensem, Adolphum & Guilhelmum ex altera parte facta est. Testes ex hac familia adfuerunt D. Breido Ranz. Eques aur. Schacko & Henricus Ranzovii.

A. C. 1397.

Cajus Ranz. Dominus in Krummendick divisionem ordinavit inter Comites Hols. & Storm. quæ scripto comprehensa in Archivis Gottorpiensib. relicta est.

Item Albertus & Henricus fratres diviserunt cum Gerhardo Duce Slesf. Comitatum Holsf. & Stormariæ, Insulam item Fimbriensem in 3 æquales partes. Interfuerunt ex hac familia & obsignârunt D. Schacko de Ranzow Eq. aur. Goschius Ranz.

A.C. 1599.

Godtſchalcus Ranz. confirmationi privilegiorum Monaſterii Reinfeldenſis, factę à Gerhardo Duce Sleſvicenſi, cujus Senator erat, teſtis interfuit.

A.C. 1404.

Holſati Martis iniquitate à Dithmarſis ſuperati, validiſsimam munitionem Delffbrug ſanguine ſuorũ partam, ipſis reſtituerunt, ut Ranzovium & Pogviſcum captivos redimerent.

A. C. 1402.

Literas diviſionum, inter Henricum Epiſcopum Oſnabruggenſem, Comitem Holſ. Storm. & Schaw. ex una: & Eliſabetham Principem Holſat. & Sleſv. natam Brunſvicenſem ex altera parte, obſignavit ex hac familia Dom. Godtfridus Ranz. Eques aur.

A.C. 1413.

Chriſtiernus Ranz. quibuſdam Holmienſis Monaſterii literis teſtis adfuit.

A C. 1416.

Inſulam Fimbriam Schacko Ranz. ſummus belli Dux expugnavit.

A.C. 1420.

Wolffhardus Ranz. Canonicus Lubecenſis & Adminiſtrator Eccleſiæ S. Petri fuit, ut ex literis in Archivo Capituli Lubecenſis contentis cognitum evadit.

A. C. 1423.

Compromiſerunt Henricus, Adolphus & Gerhardus Duces Sleſvicenſes, & Comites Holſ. atq; Schaw. in Sigiſmundum Imp. Romanum: & Erico Regi Daniæ, Sueciæ Norwegiæq;, & Duci Pomeraniæ &c. fidem dederunt, ſe ſententiæ Cæſaris non refra-

refragaturos. Fidejuſſores inter reliquos Epiſcopos & Duces interceſſerunt Ranzovii: Breidekinus, Hartvicus & Woldemarus.

Item Epiſcopus Johannes Sleſvicenſis cum Epiſcopis Danis Ripenſi, Arhuſienſi, Wiburgenſi, & Senatoribus atq; nobilitate Danica & Jutlandica ſuã teſtati ſunt per literas ſcientiam de terra Suder Judtlandia. Inter conſiliarios Regios nominatur D. Johannes Ranz. Eqeus aur.

A. C. 1435.

Struvo & Hartvicus Ranzovii Domini in Curen vixerunt.

A. C. 1439.

Albertus II. Imperator ordinis ſui Inſignia, Draconem nimirum & Crucem, Adolpho ultimo Sleſvici Duci atq; D. Schackoni Ranzovio, beneficiorum & amoris ergò, contulit.

A.C. 1446.

Eggardus Ranz. Regius Danicus Pręfectus Gorgenſis fuit.

A.C. 1455.

Literas inveſtituræ Ducatus Sleſvicenſis à Chriſtierno I. tributas Adolpho Comiti Holſatiæ, Storm. ac Schaw. ſuo avunculo, Epiſcopi & Senatores regni obſignârunt: inter hos D. Johannes Ranz. Eq. aur.

A.C. 1459.

Bartholdus Ranz. Caji nepos, Præpoſitus Hadelerienſis Canonicuſq; Bremenſis obiit

A.C. 1469.

Ex familia Ranzovia 25 literis confœderationis, quam nobiles Holſati contra civitates injèrunt, ſubſcripſêre.

Item

Item Nicolaus Ranz. Schackonis filius Pretzensi Cœnobio munere militari, præter cætera dona, 28 equos obtulit.

A. C. 1470.

Segebergæ aliud solenne fœdus, quod confœderationem superius ictam infringeret, à Rege Daniæ, Civitatibus Lubeca & Hamburgo, ac primoribus harum regionum, factum est: quod 18. ex hac familia Ranzovia subscripserunt. Harum confœderationum integrũ scopum ad calcem operis subjunximus: unde etiam, qui ex reliquis familiis subscripserunt, colligi potest.

A. C. 1490.

In literis, quæ divisionem hæreditariarum ditionum, Ducatuum nempe Slesvicensis, Holsatiæ, Stormariæ, inter Regem Daniæ, Sueciæ & Norwegiæ Johannem: & Fridericum hæredem Norwegiæ, Ducem Slesvicensem & Hols. &c. complectuntur, testes sunt Ranzovii: Hinricus Breidonis filius, D. Johannes Eq. aur. Hinrici filius & Ovenus.

A. C. 1497.

Hinricus Ranz. Caii nepos, quondam hæres bonorum feudalium in Itzeho & Præpositus Hamburgensium, in acre Steinburga obiit.

A. C. 1500.

Cum Johannes Rex Daniæ Dithmarsiam bello oppugnaret, 4 Ranzovii, Joachimus Dominus in Ascheberg, Otto Dominus in Rastorff, Breido Dominus in Krummendick & Henricus fortiter pugnantes occubuerunt.

A. C. 1504.

Dethlevus Ranz. Hinrici filius egregiè in Latina &

na & Italica lingua edoctus, Romæ ad reliquas dignitates Ecclesiasticas contendens, ex vita discessit.

A. C. 1511.

D. Otto Ranz. Eques aur. D. Schackonis nepos obiit Chiloniæ, inq; Ranzoviorum delubro sepultus est. Hic Regis Daniæ Johannis Senator fuit, arcesq; Knop & Bulke hæreditario quondam jure tenuit.

A. C. 1521.

Paulus Ranz. Caji filius Regis Danię Friderici I. aulæ Præfectus obiit.

A. C. 1526.

D. HENRICUS RANZovius D. Johannis Equitis aur. filius, Dominus in Bredenburg, Ranzovisholm, Wandesburg, Tuschebeca, Nutzkow, Melbeck, Redingstorff, Gronow, Wellingsbuttel & Ranzow, lucis usurâ primùm uti cœpit. Hic Regum Daniæ CHRISTiani III. FRIDERici II. & CHRISTIANI IIII. in Ducatibus Slesvici, Holsatiæ & Dithmarsiæ Vicarius, Consiliarius & Segebergæ Præfecturæ per 30 annorum spatium Administrator fuit. Loquitur ac scribit Latino sermone expeditè & eleganter, Gallicæ quoq; linguæ non ignarus. Expeditioni Dithmarsiæ interfuit: quam subjugatam inter Reges Daniæ Holsatiæq; Principes divisit. Donatus est etiam à FRIDERICO II. Danię Rege ordine Danico, aureo videlicet Elephante cum turri.

A. C. 1532.

Fridericus I. Daniæ Rex & Dux Holsatiæ Christianus perpetua in custodia Sunderburgæ Christianum II. Daniæ Regem captivum detineri voluerunt. Cujus tutela quatuor ex Senatoribus Regum Daniæ

totidemq; Holsatiæ Ducatus commissa est: inter quos Johannes Ranzovius, aulæ Ducum Præfectus, est deputatus.

A.C. 1533.

Confœderationem Rendesburgi in Comitiis Holsaticis Christianus III. Daniæ Rex cum fratribus suis impuberibus & nobilitate Danica Holsaticaque inivit: qua cautum est, ut auxilium, necessitate aliqua postulante, alter alteri præstaret. Si qua verò lis inter Principes ac nobiles oriretur, ut illa dirrimeretur per certum numerum Procerum Daniæ & nobilitatis Holsatiæ. Quod si neq; ii de controversia possent decidere, communi deniq; suffragio arbitri partibus constituerentur. Instrumento confœderationis ex hac familia subscripserunt, D. Johannes Ranz. Eq. aur. In Bredeburg, & Præfectus arcis Steinb. Melchior Dominus in Nienhus, Præfectus Fimbriensis & Flensburgensis, Henricus de Pudlosen, Schacko de Helmstorp, Henricus de Niendorff, Andreas de Salsow, Casparus de Nienhuss & Cajus de Kledkampe, omnes Ranzovii.

Item Carolus V. Imp. & Franciscus Galliæ Rex, hostes invicem existentes, uno eodemq; hoc anno D. Johannem Ranz. Eq. aur. ad servitia sua bellica, amplissimo oblato Stipendio, pertrahere sunt conati.

A. C. 1536.

Balthasarus Ranz. vir exquisitè doctus, Episcopus Lubecensis fuit designatus.

A.C. 1539.

Melchior Ranzovius Hansii fil. D. Schackonis Eq. aur. pronepos, juvenis ex vita discessit. Fuit hic

Chri-

Christiani III. Regis Daniæ aulæ Præfectus: qui hoc mortuo dixisse fertur gemmam se ex corona sua amisisse. A.C. 1544.

De divisione Ducatuum Slesvicensis & Holf. inter Christianum III. Daniæ Regem, Adolphum & Fridericum Episcopum Slesf. decidebatur. Adfuerunt inter cęteros Ducatuum Senatores D. Johannes Ranz. Eq. aur. & Dominus in Bredenburg, Cajus Ranz. in Kledtkamp, Breido & Henricus Ranzovii fratres & hæredes castri Nienhus, & Joachimus Ranz. de Pudlosen.

A. C. 1546.

Henricus Ranz. Pauli fil. Henrici nepos castra secutus in Galliis, apud Martinum Rossemium turmę equitum Ductor, aquâ submersus periit.

A. C. 1547.

Balthazarus Ranz. Slesvicensis Præpositus, Regisq; Daniæ Christiani III. Consiliarius, postquam Episcopatui Lubecensi 11. annos cum laude præfuisset, captus à quodam nobili Regi inimico in captivitate vitam cum morte commutavit.

A.C. 1548.

Adolphus Dux Holsatię in aulam Caroli V. Imp. Bruxellas se contulit, & cum eodem ad Comitia Augustana, ubi omnes ferè Principes totius Imperii confluxerant, profectus, Caroliq; in aula per septennium pænè commoratus est. Inter cæteros nobiles Holsatos hujus familiæ apud se habuit: Jacobum Ranz. de Nienstadt aulæ Præfectum, Henricum Ranz. Johannis fil. Consiliarium, Paulum Ranz. Cubicularium, Mauritium Ranz. & Danielem, qui inde se Principis veniâ in Italiam contulit

A. C. 1553.

Henricus Ranz. Henrici nepos cum Principe Holſatiæ Adolpho ab obſidione Metenſi unius equitum Ductor diſcedens, apud Treviros peſte interiit.

A. C. 1560.

Illuſtriſsimus atq; clariſsimus Holſ. Dux Adolphus in Angliam cum 40. nobilibus Holſatis, ad Eliſabetham Anglię Reginam, profectus eſt: à qua ſplendidè acceptus regioq; more tractatus, tandem diſcedens ordine Anglico donatus annuoq; Stipendio auctus eſt. Inter cæteros Principi adfuerunt Conſiliarii Ranzovii: Paulus D. Johannis Eq. aur. fil. Daniel & Petrus Ranzovii fr. Godtſchalci filii, Henricus Ranzov. Caſpari filius, Mauritius & Dethlevus Caji filii.

Item Cajus Ranz. Henrici fil. Dominus quondam in Hanrow, Kledkampe & Cherubi, obiit.

A. C. 1561.

Henricus Ranz. Hanſii fil. D. Schackonis Equit. aur. pronepos, Adolphi Ducis Holſ. Conſiliarius & Præfectus Gottorpienſis, 8. Febr. obiit.

A. C. 1562.

Breido Ranz. Hanſii fil. D. Schackonis pronepos 13. Octob. die obiit. Hic a sereniſsimo Daniæ Rege Chriſtiano in Phriſiam cum cum copiis equeſtribus & pedeſtribus aliquot, ut Menardum de Ham obſidione liberaret, miſſus, à D. Georgio Schenckio Caroli V. Gubernatore Phriſio captus eſt. Vicarius Regius in Ducatibus Holſ. Pretzæq; Præfectus fuit.

A. C. 1564.

Godtſchalcus Ranz. quondã Dominus in Nienhofe, &c. Chriſtiani II. Daniæ Regis Senator, obiit.

D. Jo-

A.C. 1565.

D. Johannes Ranzovius Eq. aur. post susceptū Hierosolymis balthei militaris decus, & perlustratas remotissimarum gentium Provincias, quantum pacis belliq; artibus, omnibusq; corporis atq; animi eximiis bonis, eniti potuit, id omne, secundum pietatem in Deum, uni patriæ ejusq; laudatissimis Principibus, Friderico I. Christiano III. & FRIDerico II. Danorum ex ordine Regibus, hujusq; patruis Johanni & Adolpho Hols. Ducibus, felicissimo eventu impendit. Hinc summus cum justo imperio Dux exortis subinde bellis destinatus, qui præter copias deditasq; urbes atq; arces, profligatos ejectosq; procul Cimbricis & Holsaticis finibus hostes, fortium Dithmarsorum contusam & fractam armis contumaciam, octies apertis in campis diversis præliis superatas hostiles acies vel ab ipsius indulgentia, vel à fœda fuga, vitam coëgit impetrare, illustri & fidei erga patriam ejusq; Principes, & clementiæ erga victos gloriâ: quam ad fatalem maturæ senectutis horam, sine fortunæ ludibrio, perduxit. Deniq; domi suæ veniam nactus, integris animi sensibus in charissimæ conjugis, filiorum & nepotum complexu, æterno numini Spiritum, à quo acceperat, firmâ in Christum fide & certâ resurrectionis spe confirmatus, reddidit 12. Decembris, cum vixisset annos 73. & mensem 1.

Item Hieronymus Ranz. D. Othonis Eq. aur. fil. Schackonis pronepos ex vivis excessit

A. C. 1570.

D. Henricus Ranz. D. Johannis Eq. aur. fil. ad pacis tractationem, inter Daniæ, Sueciæ nec non Poloniæ Reges, & Lubecam civitatem, Stetini una cum

cæteris ab utraq; parte constitutis, deputatus fuit: quo loco etiam pax inter dictos Reges rursus constituta est.

A. C. 1571.

Christophorus Ranz. D. Ottonis Eq. aur. filius Schackonis pronepos 20. Febr. obiit Fuit hic Præfectus arcis Tunderens. ejusq; liberi nostra ætate Bulcke, Knop & Seekamp possident.

A.C. 1572.

Mauritius Ranz. Dominus in Hanrow, Ducis Adolphi Consiliarius, Pręfectus Gottorpiensis, Dithmariensis & Reinebeccensis, turmæq; unius in expeditione Dithmarsica ac Gothana Ductor fuit: Hydrope correptus Lubecæ obiit.

Item Theodorus Ranz. D. Henrici Producis R. filius 27. Junii Lubecæ obiit, ibiq; in templo Cathedrali sepultus & à patre monumenti honore decoratus est.

A. C. 1573.

Ex FRIDERici II. Daniæ Regis, & Johannis Adolphiq; Ducum Holsat. nomine, nobiles & Consiliarii nonnulli ad compilationem novi Holsatici Processus deputati sunt: inter quos ex Ranzoviana familia Regis nomine D. Henricus Ranz. Produx R. Ducis verò Johannis nomine Sigfridus Ranz. constituti fuerunt.

A. C. 1576.

Controversia quædam de finibus, inter FRIDericum II. Daniæ Regem & Johannem Holsatiæ, &c. Ducem, orta est. Arbitri de ea decidenda à parte Ducis inter cæteros fuerunt: Ovenus Domi. in Salzow, Dethlevus Dominus in Kledkamp & Hansius Dominus in Hasselburg.

Item

Item Sigfridus Ranz. Hansii fil. & D. Schackonis Eq. aur. pronepos, Dominus quondam Castri Nienhus, Insulæ Fimbriensis Præfecturęq; Hadersleb iensis Administrator, obiit.

A. C.

Paulus Ranz. D. Johannis Eq. aur. filius, Dominus in Bodtkamp, Lindevit, &c. Ducis Adolphi Consiliarius, Præfectus inq; obsidione Metensi Vexillifer, nec non legatus, cum idem Adolphus 2000. equit. ex mandato Philippi Regis Hispaniarum, Duci Albano adduceret, cum vixisset annos 51. & menses 5. diesq; 6. in Monasterio Reinebecio 16. Octobr. die vivere desiit, Itzehoæq; apud majores suos honorifice sepultus est.

A. C. 1580.

Die 3. Maji facta Othoniæ est collatio rerum feudalium, qua FRIDERicus II. Daniæ Rex feuda Ducatus Slesvicensis Insulæq; Fimbriæ, suo quidem filiorumq; tanquam Holsat. Ducum nomine, D. Henrico Ranzovio Produci R. contulit.

Item Gerhardus Ranz. Pauli fil. Latinæ Gallicæq; linguæ peritus, ab alio quodam nobili Holsato singulari in certamine, cum annos 26. vixisset, Othoniæ gladio peremptus ibidemq; sepultus est.

A. C. 1581.

Die 19. Septembr. Flensburgi transactio de hæreditate Johannis senioris Ducis Holsat. & divisione Dithmarsiæ, inter FRIDERICum II. Daniæ Regem, & Adolphum Holsat. Ducem, facta est. Nomine Regis transactioni ex hac familia præfuère: D. Henricus Ranz. Produx R. Dominus in Bredenburg,

Petrus

Petrus Ranz. Præfectus Flensburgensis, & Dominus in Woldehorn: nomine verò Ducis Adolphi Dethlevus Ranz. Dominus in Kledkampe.

A. C. 1583.

Johannes Ranz. D. Henrici Ranz. Producis R. fil. Heidelbergæ 17. Octob. peste interiit: cui pater ibidem monumentum extrui curavit marmoreum.

A. C. 1585.

Otto Ranz. Hansii fil. D. Schackonis Eq. aur. pronepos, hæres quondam in Ranzow & Schöneweida, 24. Decemb. ex vita discessit.

A. C. 1587.

Fridericus Ranz. D. Henrici Producis R. fil. Archidiaconus & Canonicus Sles. A. C. 1557. 13 Octob. h. 5. Min. 30. P. M. Segebergæ natus, nec Latinæ linguæ ignarus, apud Johannem Casimirum Palatinum A. C. 1583. in expeditione Coloniensi aliquandiu est commoratus. Deinde cum Regio Danico Admiralio A. C. 1584. profectus est in Livoniam versus Osel & Arnsburgum: ubi de novo Regi Daniæ Friderico II. juramento sunt obstricti incolæ. Postea cum Ernesto de Mandelslo in Gallicam expeditionē A. C. 1585. abiit. Anno verò C. 1586. à Statibus inferioris Germaniæ conductus fuit, ut turmam illis equit. in Belgium adduceret: quam ubi collegisset, nec ordines Belgici promissum stipendium solverent, tam pedites quam equites conscripti rursus dilapsi sunt. Hoc ægrè adeo Fridericus Ranz. tulit, ut in phrenesin incideret: quâ tamen, admissa venæ sectione, liberatus est. Anno deniq; C. 1587. iterum in Galliam se contulit, Regiasq; secutus est partes, ubi tunc 29. Novemb. die globulis, per sicarios, ex insidiis trajectus occu-

occubuit: ſepultus in Oppido Couleure apud Bituriges.

VIATOR ET GENIUS COLLOQ.

V. QVis cubat hic? G. Holſatus eques, vernãte ſub ævo
Quem dirus Stygia ſuſtulit arte dolus.
V. Quod fuit huic nomẽ? G. Friderico. V. quod genus? G. alto
Ranzoviæ natus ſanguine gentis erat.
V. Quis Pater? G. Henricus, Danorũ Regis in agro
Qui tenet Holſato, notus ad aſtra, locum.
V. Inde quid huc venit? G. Gallorum Regis in arma:
Arſit enim Martem laudis amore ſequi.
V. At qua principio dicebas arte peremptum
Tam florentem annis, ortu animoq; virum?
G. *Fulmineis (eheu) Scloporum glandibus ictum*
Vſa latrocinio turba dedêre neci.
V. Proch ſcelus! inſidiis ſuccumbit Martia virtus?
G *Quod ſi fraus tulerit vulnera laude carent.*
V. Quid loquar? G. ulterius ne quære, Viator, abito
Cum lubet, hîc prohibet longius ire dolor.
Dic tamen abſcedens: non ſit gravis urna ſepulto,
Dum vindex animæ copulet oſſa DEVS.

Item Cajus Ranz. ejusdem D. Henric. Producis R. filius, Regis Daniæ tunc temporis aulicus, cum literis transactionum de pace inter potentissimum Regem Hispaniarum & serenissimam Reginam Angliæ Statusq; Belgicos ad illustrissimum Ducem Parmensem ablegatus, ab equitibus quibusdam Bergensib. 3 à Bruxella miliaribus captus bonisq; spoliatus est. Cujus gratiâ postea Rex Daniæ FRIDERICus II. Hollandicorum negotiatorum 600. naves, injuriæ vindicandæ ergò, detinuit, quas ut recuperarent, 30000. Thalerorum honoris gratiâ Regi obtulerunt. Ex qua summa Cajo Ranzovio 10000. pro perpessâ injuriâ ac captivitate, ex speciali quadam gratia donavit.

Item Daniel Ranz. Pauli fil. D. Johannis Eq. aur. nepos, secutus partes Regis Navarræi, occubuit sub Fabiano de Donaw, cum multis aliis nobilibus, 24. Novembr. die.

A. C. 1589.

Quarto Junii die Hafniæ Comitia infeudationis habita fuerunt, quibus. D. Henricus Ranz. Produx R. nec non Petrus Ranz. Dominus in Trojeburg, nomine CHRIStiani IIII. Regis Daniæ interfuerunt: Ducis vero Hols. Philippi nomine Dethlevus Ranz. Dominus in Kledkamp, inter cæteros feuda à Christiano IIII. accepit.

A. C. 1590.

Cajus Ranz. Dethlevi Domini in Kledkamp & Cherubi filius, natus A.C. 1570. 20. julii, mane h. 4. min. 14. Argentorati 15. die Octob. mortuus est Climacterico 21. ubi operam literis navabat.

Fuit magnæ spei & eximiæ indolis Juvenis. Funus

nus cum voluntate parentum in patriam deferretur, magna frequentia Senatorum, Professorum & Studiosorum ad portam usq; deductum est. Oldenburgi 12. die Februarii à mœstissimo parente Dethlevo, lugente filium hunc unicum, sepulturæ est mandatus.

Item Daniel Ranz. Petri Domini in Trojeburgo & Waldehorn fil. natus A. C. 1572. Januarii 5. h. 6. min. 40. p. m. obiit Paduæ, ubi etjam literis operam dedit, anno ætatis ferè Enneatico 18. Unde postea funus in patriam translatum, atq; Westensehæ apud majores maximo parentis, cujus unicus erat filius, luctu tumulatum est.

Item Daniel Ranz. Henningi filius Dominus in Seegarten, Præpositus Cœnobii Uterseni, Consiliarius Regius in Holsatia, quondam Tribunus militum, ex vita emigravit.

A.C. 1591.

Cajus Ranz. D. HENRici Produci R. filius, Reverendissimi Archiepiscopi Bremensis Holsatięq; Ducis, D. Johannis Adolphi Consiliarius & Præfectus Gottorpiensis, Bredebergæ inter parentum amplexus placide obdormivit.

Item Dethlevus Ranz. Dominus in Kledkamp & Cherubi, Præfectus Cismariensis & Oldenburgensis, contulit Ecclesiæ Oldenburgensi & pauperibus 1500. marcas Lucecenses, ut inde perpetuos reditus sibi compararent, cum unicus ipsius filius Cajus ibidem sepeliretur.

Item Wolffgangus Ranzovius Oveni filius secutus partes Regis Navarręi mense Novembri propa

Roanam obsessam, globo ab hoste quodam trajectus occubuit, & postea sepulturæ justis à Paulo Ranzovio Domino in Knop, qui eodem tempore Regi militiam navabat, dignatus est.

DE FAMILIA RANZOVIANA.

RAnzoviæ cui non est gloria cognita gentis?
Henrici cui non gloria Ranzovii?
Qui genus antiquum variis virtutibus ornat,
Vates & Medicus, Miles & Astrologus.

FAMI-

FAMILIA ALÆFELDIA ET RUMORIA, earumq; Insig.

NOn minor in patrio factis illustribus orbe
Eximius vestri sanguinis extat honor.
Nobilis altorum quia tollit origo Baronum,
Guelfia Saxonico quà coit ora solo.
Grandibus in clypeo virtus extollitur Alis:
Bis geminæ signant Martia facta Trabes.

DUxit hæc familia originem è Baronum stirpe in Ducatu Brunsvicensi: ubi extat Oppidum ejusdem nominis. Accepit autem nomen ab insignibus, ab Ala nimirum & Campo, Germanis Velt.

A. C. 1390.

Transactioni, qua de mutua successione inter Comites Holsatiæ paciscitur, testes ex hac familia interfuerunt: D. Benedictus Eq. aur. Nicolaus & Henricus Alefeldii fr.

A.C. 1397.

In Campo Bornhövedensi Albertus & Henricus fratres diviserunt cum Gerhardo Duce Slesv. Comitatum Holsatiæ & Stormariæ, Insulam item Fimbriensem, in 3. æquales partes. Testes ex hac familia adfuerunt: Benedictus, Nicolaus, Henricus & Benedictus junior Alæfeldii.

Item divisio inter Albertum & Henricum fr. Comites Hols. & Schaw. nec non Henricum, Gerhardũ & Henricum juniorem Slesvicensem facta est. Testes Alæfeldii adfuerunt: Benedictus, Nicolaus & Henricus.

A.C. 1399.

Impetratam à Bernhardo Duce Slesvicensi, Comite Hols. Stormariæ & Schaw. privilegiorum Ecclesiæ Slesvicensis confirmationem, obsignarunt Benedictus, Nicolaus, Henricus & Benedictus Alæfeldii, Comitis Consiliarii.

A.C. 1402.

Literas divisionum, inter Henricum Episcopum Osnabruggensem, Comitem Hols. Storm. & Schaw. ex una: & Elisabetham Principem Hols. & Slesv. natam Brunsvicensem ex altera parte, obsignavit D. Benedictus ab Alæfeldt senior Eq. aur.

A.C. 1404.

Henricus atq; Nicolaus Alęfeldii vexilla in Dithmarsico bello ferentes interiêre.

A.C. 1423.

Compromiserunt Henricus, Adolphus & Gerhardus Duces Slesvicenses, & Comites Hol[illegible]t. atq; Schaw. in Sigismundum Imperatorem R. & Erico Regi Daniæ, Succiæ & Norwegiæ & Duci Pomeraniæ, &c. fidem dederunt, se sententiæ Cæsaris non retragaturos

gaturos

gaturos. Fidejussores inter reliquos Episcopos & Duces ex hac familia intercesserunt: Dethlevus & Henribus Eq. aur. Item Benedictus Wolffius, Marquardus & Goschius Alæfeldii.

A.C. 1469.

Factum est fœdus nobilium Holsatorum adversus vicinas civitates, & quoslibet alios contra jus atq; fas vim ipsis intentantes: cujus confœderationis literis subscripserunt Luderus Rumorius, item Hansius Henningi filius.

A.C. 1490.

In literis, quæ divisionem hæreditariarum Ditionum, Ducatuum nempe Slesvicensis, Holsatiæ, Stormariæ, inter Regem Daniæ, Sueciæ & Norwegię Johannem: & Fridericum hæredem Norwegiæ, Ducem Slesv. & Holt. &c. complectuntur, testes Alæfeldii sunt; Johannes Eq. aur. Henricus Johannis filius, Marquardus Goschii filius.

A. C. 1500.

D. Hansius Alæfeldius, Dux Dithmarsici belli Præfectus, quod a Johanne Rege Daniæ gestum est, cum 10. ex hac familia nobilibus fortiter pugnans interiit.

A.C. 1541.

Godtscalcus Alæfeldius Episcopus Slesvicensis, cum annos 24. summa cum laude Episcopatui præfuisset, mortuus est.

A.C. 1544.

Facta est divisio Ducatuum Slesvicensis & Hols. inter Christiernum III. Adolphum & Fridericum Episcopum Slesvicensem: quibus ex hac familia adfuit Goscius de Alæfelde.

A. C. 1548.

Aſmus Rumorius cum Adolpho Holſat. Duce Bruxellas, in Caroli V. Imp. aulam ſe contulit, & cum eo Borchardus Alæfeldius.

A. C. 1559.

Cum Dithmarſia à FRIDerico II. Daniæ Rege, nec non Johanne & Adolpho Ducibus Sleſ. & Holſ. expugnaretur, Georgius Alæfeldius de Seegarten, & Borchardus Alæfeldius ab Heiligenſteden bello óccubuerunt.

A. C. 1560.

Profectus eſt Dux Adolphus in Angliam cum 40. nobilib. ex his locis, inter quos fuit Benedictus in Haſeldorff.

A. C. 1571.

Bartramus Alæfeldius Dominus in Lemkulen, quondam Chriſtiani III. Regis Daniæ in Holſatia Vicarius Conſiliariuſq;, mortuus eſt.

A. C. 1573.

Nobiles nonnulli nomine Daniæ Regis FRIDerici II. & Adolphi Ducis Holſ. ad compilationem novi Holſatici proceſſus deputati ſunt, inter quos nomine Adolphi Ducis ex hac familia fuit Benedictus Dominus in Haſeldorff.

A. C. 1576.

Inter FRIDericum II. Daniæ Regem & Johannem ſeniorem Holſ. &c. Ducem, de finibus aliquot locorum incidit controverſia, ad eam dirimendam 8. ad utroq; & Rege & Duce Conſiliarii deſtinati ſunt: ita ut Conſiliarii Regii 8. pro Rege, alii verò 8. pro Duce ferrent judicium. Ex parte Johannis ſenioris Ducis Holſ. interfuit Benedictus Alæfeldius in Haſeldorff & Benedictus Dom. in Oblauſen. Die

A. C. 1580.

Die 3. Maji facta est Othoniæ collatio rerum feudalium, qua Dux Holſ. Adolphus Benedicto ab Alæfelde Domino in Haſeldorff, ſuo nomine feuda contulit.

Eodem tempore Benedictus ab Alæfeldt Bartrami filius Dominus in Lemkulen, Steinburgæq; Præfecturæ adminiſtrator & Conſiliarius Regius, FRIDerici II. Regis Daniæ aulæ Mareſchalcus fuit: àquo etjam ordine Danico, aureo nimirum Elephante, eo tempore donatus eſt. Loquitur ac ſcribit Latino ſermone expeditè, Gallicæ quoq; atq; Italicæ linguæ peritiſsimus.

A. C. 1581.

Die 19. Septemb. Flensburgi facta eſt tranſactio de hæreditate Johannis ſenioris Ducis Holſ. & diviſione Dithmarſiæ, inter FRIDericum II. Daniæ Regem, & Adolphum Holſ. Ducem: cui nomine Principis Adolphi Benedictus ab Alęfelt Dominus in Haſeldorff interfuit.

Item Hanſius Borchardi ab Heiligenſteden filius Neapoli in Italia mortuus ibidemq; ſepultus, & monumento marmoreo à fratre ſuo Balthaſaro donatus eſt.

FAMILIA REVELOUJA ET WALstorpica, earumq; Insignia.

NEc tua Reflovii generis stirps facta tacebo,
Uberius per quam Cimbria nomen habet.
Rubra tibi testis clypei pars, testis & alba:
Militis hæc usus, denotat illa togæ.
In galea parvis etiam Rota pervia gyris,
Ambiguas sortis nos docet esse vias.

HÆc cum Walstorpica familia una eademq; est: ut ex similitudine insignium majorumq; relationibus constat. Ex Dithmarsia, ubi orta est & sedes suas habuit, expulsa est: Interfecerunt enim Dithmarsi Henricum Revelovium cum servo A. C. 1460. pro-

propter pratū, quod utraq; pars suum esse contendebat.

A. C. 1112.

Walstorpos in his locis rediisse venerabilis D. Albertus Abbas Stadensis meminit.

A. C. 1315.

Hartwicus Revelovius Comitem Holsatiæ ac Wagriæ Adolphum cum filio, propter stupratam filiam & fratrem decollatum, in lecto interfecit in arce Segeberga: quam solus, ac si venator Comitis esset, habitu ejus ingressus est. Deinde Romam venit, & absolutionem, ob sumptam justam vindictam, à summo Pontifice Johanne XXII. impetravit. Hac tamen pœnitentia illi injunctum est, ut bona sua in usum pauperum distribueret: ex quibus Refectorium Cœnobii Itzehoensis nobilium virginum extrui postea curavit. Volunt autem hanc cædem perpetratam fuisse consensu Gerhardi III. magni, & Johannis Comitum Hols. Nam Gerhardus, interfecto Adolpho, statim arcem Segebergam occupavit, & patrē Adolphi in Bramsted (alii Bramhorst) Johannem II. capi jussit: quia Adolphus interemptus cum Marchione Brandeburgensi paulò antè conspiraverat, qui erat summus illorum inimicus.

A. C. 1316.

Divisionem Comitatus Holsatiæ & Stormariæ, inter Johannem & Gerhardum fr. sigillis confirmârunt D. Elerus de Walstorp, & D. D. Hartwicus & Ivo de Reventlow Eq. aur.

A. C. 1324.

Gerhardus Hols. & Storm. Comes, bona Ecclesiastica, ad Episcopatū Lubecensem pertinentia, per vim invasit, cui reconciliationis emerendę gratiâ injū

ctum est, ut comitatus 24. nobilibus, à Cathedrali Ecclesia Hamburgensi usq; ad Lubecensis summam aram, nudis pedibus iter faceret, & ab Episcopo Henrico Borckholt veniam delicti flexis genibus, ante summum altare peteret supplex. In eo Comitatu ex hac familia Hartwicus de Reventlow Comiti adjunctus est.

A. C. 1339.

D. Hartwicus Reventlovius literis transactionum, inter Regem Daniæ Woldemarum & Gerhardum Hols. & Schaw. Comitem, interfuit.

A. C. 1397.

In campo Bornhövedensi Albertus & Henricus fr. diviserunt cum Gerhardo Duce Sles. Comitatum Hols. & Storm. Insulam item Fimbriensem in 3. æqua les partes: Testis adfuit Grojus Reuentlovius.

A. C. 1402.

D. Hartwicus Reventlovius Eq. aur. literas divisionum inter Henricum Episcopum Osnabruggensem, Comitem Hols. Storm. Schawenburgiiq;, & Elisabetham Principem Sles. & Hols. natam Brunsvicensem, obsignavit.

A. C. 1484.

Transactio facta est inter Nicolaum de Wisch Nicolai fil. & Consules Rendesburgenses, de bonis aliquot ad Xenodochia S. Sancti, & D. Georgii pertinentibus: inter transactiores fuerunt Henningus & Otto Waltorpii.

A. C. 1500.

Tres hujus familiæ in bello Dithmarsico occubuerunt, inter quos Hartwicus de Gram fuit.

Deth-

A. C. 1536.

Dethlevus Episcopus Lubecensis 29. cum per annùm tantum Episcopatui præfuisset, obiit. Hic Cancellarius Friderici I. Regis Daniæ fuerat.

A. C. 1544.

Divisioni Ducatuum Slesf.& Holsf. inter Christianum III. Adolphum & Fridericum Episf. Slesf. interfuit D. Ivenus Reventlovius Eq. aur.

A. C. 1569.

D. Ivenus Eq. aur. Consiliarius Friderici I. & Christiani III. Regum Daniæ, Dominus in Schöneweida & Richstorff, obiit.

FAMILIA POGWICHIA, NOBILIUM de Wisch & Wolffiorum eorumq; Insignia.

NOn mihi nobilitas, non defuit ardua virtus,
Qua patriæ fulgent prima theatra domus.
Sicut & imbelles confringit dentibus agnos,
Tristia dum stabulis excitat arma, Lupus.
Adversos talis mea vis exarsit in hostes,
Est mea laus Cimbris estq; probata fides.

POgwischiorum, nobiliū de Wisch & Wolffiorum familia satis etjam generosa uetustaq; est. Christiani III. tempore constat, Johannem Pogwischirum 3. equitibus comitatum apertum inimicum suum Jacobum Ranzovium in diversorio in scamno dormi-

dormientem ex Lubeca, circa meridiem, captivum abduxisse.

A. C. 1239.

Comes Johannes civitatis Hamburgensis privilegia & libertates confirmavit: cujus confirmationis inter cæteros Duces, Comites atq; Episcopos, tanquam testis Sigfridus de Wisch literis est insertus.

A. C. 1324.

Conradus Wolffius adfuit Gerhardo Holsf. & Storm. Comiti in eo Comitatu, qui ipsi à Cathedrali Ecclesia Hamburgensi ad Lubecensis summam aram, cum 24. nobilibus, nudis pedibus est injunctus.

A. C. 1339.

D. Marquardus de Wisch Eq. aur. literis transactionum inter Regem Daniæ Woldemarum, & Gerhardum Holsf. & Schaw. Comitem, interfuit.

A. C. 1340.

Goschius à Wisch transactionem inter nobiles Hummelbuttelenses & Senatum Chiloniensem, testis confirmavit.

A. C. 1374.

Arnoldus Wolffius Abbas Corbejensis Cæsareus electus est: Hic cum Abbatię annos 26. præfuisset, A. C. 1400. obiit.

A. C. 1390.

Wolffgangus Pogwischius transactioni inter omnes Comites Holsf. Storm. & Schaw. qua de mutua successione paciscuntur, testis est.

A. C. 1392.

Nicolaus Comes Holsf. ac Schawenburgensis, & Gerhardus Dux Slesvic. dederunt civitati Oldenburgæ Jus Lubecense, potestatemq; post Michaëlem nundi-

nundinas celebrandi, D. Wolfgangus Pogwiſchius Eq. aur. teſtis interceſsit.

A. C. 1399.

Impetratam à Bernhardo Duce Sleſ. & Comite Holſ. privilegiorũ Eccleſiæ Sleſvicenſis confirmationem D. Wolffgangus de Wiſch obſignavit.

A.C. 1404.

Multi ex hac familia viri generoſi in bellis Dithmarſicis, præſertim verò hoc anno interierunt.

A. C. 1423.

Benedictus, Wolffius, Iohannes, Hartwicus & Otto Pogwiſchii fidejuſſores interceſſerunt, cum Henricus, Adolphus & Gerhardus Duces Sleſ. Comites Holſa. atq; Schaw. in Sigiſmundum Romanum Imp. compromiſerant.

A.C. 1429.

Nicolaus Wolffius Epiſcopus Sleſvicenſ. 37. electus Epiſcopatui annos 48. præfuit.

A.C. 1477.

Heldericus de Wiſch Epiſcopus Sleſvic. 38. electus Epiſcopatui annos 16. præfuit.

A.C. 1490.

In literis, quæ diuiſionem hæreditariarum ditionum, Ducatuum videlicet Sleſ. Holſ. Storm. inter Regem Daniæ, Sueciæ ac Norwegiæ, Iohannem & Fridericum hæredem Norwegiæ, Ducem Sleſ. ac Holſ. &c. complectuntur, teſtes adhibiti ex hac familia ſunt: Nicolaus de Wiſch, Benedictus & Johannes Pogwiſchii Wolffii filii.

A. C. 1493.

Heldericus de Wiſch Fpiſcop. Sleſvicenſ. 38. mortuus eſt.

Deth-

A. C. 1499.

Dethlevus de Wisch Dpiscopus Slesvicensis electus Episcopatui annos 18. præfuit. 40

A. C. 1517.

Idem Dethlevus ex vita discesit.

A.C. 1544.

Divisioni Ducatuum Slef. & Holf. inter Christianum III. Adolphum & Fridericum Episcopum Slef. interfuerunt D. Wolffgangus Powischius, & Nicolaus de Wisch.

A.C. 1576.

Inter FRIDericum II. Daniæ Regem & Johannem seniorem Holf. Ducem de finibus aliquot locorum controversia intercidit: ad quam decidendam 8. ab utroq; destinati sunt, inter quos à partibus Ducis fuerunt Johannes â Wisch in Olpniss & Nicolaus Dominus in Glasow.

A.C.1581.

Die 19. Septemb. Flensburgi facta est transactio de hæreditate Johannis senioris Ducis Holf. & divisione Dithmarsiæ inter FRIDERicum II. Daniæ Regem, & Adolphum Holf. Ducem, nomine Adolphi adfuit Nicolaus de Wisch Dominus in Glasow Consiliarius.

FAMILIA SESTEDIANA EJUSque Insignia

ARdua Sestedios virtus extollit avorum,
Tempora læta togæ seu fera Martis eant.
Majorum tenuis Nymphææ surculus herbæ
In clypeo foliis cernitur esse tribus.
Ipse Deus trino gaudet quoq; numine, cujus
Vivat inexhausta fama perennis ope.

SAtis vetusta ac numerosa etjam hæc familia Sestediana est: Nam in æde Episcopali Slesvicensi, ubi plerumq; humati sunt, 72. Sestediorum Insignia affixa videntur, inter quos partim Præpositi Equitesq; aurati, partim verò Canonici fuerunt.

A. C. 1289.

Tres ex hac familia litteras mutui contractus super pago Ricklingen obsignarunt.

A. C. 1339.

D D. Sigfridus & Marquardus Sestedii Eq. aur. literis transactionum inter Regem Daniæ Woldemarum, & Gerhardum Holſ. & Schaw. Comitem, testes intefuerunt.

A. C. 1404.

Sigfridus Sestedius fuit tutor filiorum Gerhardi Ducis Slesvicensis in bello Dithmarsico interfecti.

A. C. 1423.

Cum Henricus, Adolphus & Gerhardus Duces Sleſ. Comites Holſ. & Schaw. in Sigismundum Romanorum Imp. compromiſerant, Fidejussor inter cęteros fuit Otto Sestedius.

A. C. 1500.

Hujus familiæ 6. in bello Ditmarsico gesto periêrunt.

A. C. 1544.

Divisioni Ducatuum Slesv. & Holſ. inter Christianum III. Adolphum & Fridericum Episcopum Sleſ. interfuit Cajus Sestedius.

A. C. 1560.

Dux Hollatiæ atq; Slesvicensis Adolphus cum 40. nobilibus ex his locis in Angliam est profectus: inter quos fuit Bartramus Sestedius, Principis Consiliarius.

FAMILIA BLOMICA EJUSque Insignia.

FLosculus antiquis Guelforum natus in agris,
Jam tenet Holsati jugera culta soli.
Ambrosiaeq; novos diffundere cœpit odores,
Exit & in Regum Serta Ducumq; frequens.
Illius, Arctois dum flos erit ullus in oris,
Æternùm nequeunt fama decusq; mori.

HÆc familia è Baronum stirpe in Ducatu Brunsvicensi ortum habuit.

A.C. 1400.

D. Ditricus Blom Eq. aur. turmam equitum in Holsatiam duxit, & postea cum D. Scackonis Ranzovii filia contraxit matrimonium.

A.C. 1423.

D. Ditricus Blom Eq. aur. cum Henricus, Adolphus & Gerhardus Duces Slesvi. Comites Holſ. & Schawenburgenſes in Sigiſmundum Rom. Imp. compromiſerant, Fidejuſſor inter cæteros intercesſit.

A. C. 1500.

Hanſius Blom & Henricus Præfectus Gottorpienſis in Bello Dithmarſico occubuerunt.

A. C. 1560.

Profectus eſt Dux Adolphus in Angliam cum 40. nobilibus ex his locis: inter quos fuit Hanſius Blom Dominus in Seedorff.

A. C. 1581.

De trauſactione hęreditaria inter FRIDericum II. Daniæ Regem, & Adolphum Holſ. Ducem decidebatnr. Nomine Regis Johannes Blom Dominus in Sehedorff Conſiliarius R. adfuit: Nomine verò Adolphi Ducis, Theodorico Blomio Domino in Hornſtorff Principis Conſiliario, inter cæteros commiſſa tranſactio erat.

A.C. 1589.

Hanſius Blom in Schedorff, Conſiliarius & Præfectus Haderſlebienſis, ad Comitia infeudationum Hafniæ Regis nomine deputatus fuit.

A. C. 1592.

Henricus Blomius Dominus in Hornſtorff. Archiepiſcopi Bremenſis D. Johannis Adolphi Ducis Holſ. &c. Conſiliarius arcisq; Gottorpæ Præfectus fuit.

L3 FAMI-

FAMILIA STURENSIS EJUSque Insignia.

STuros pinnigeræ decorant insignia Percæ,
Duraq; taurinæ Cornua frontis habent.
Perca quid? illatam pinnis vim pellit acutis,
Hostilesq; ferunt Cornua dura minas.
Scilicet ista decent altos insignia Reges,
Sturæus quorum sanguis origo fuit.

ISta familia Slesvicensis & Cimbrica fuit, dives admodum ac potens, ante 400. annos rebus fortiter gestis claruit, tres Sueciæ Gubernatores olim produxit. Nobiles autem Sturenses quos Cimbria habuit ex eadem familia fuisse ortos, eo evidentissimum esse potest: quod videcet, cum ultima hujus stirpis mascula pro-

la proles apud nos esset extincta, hæreditatem Sturenses inde expetiverunt.

A. C. 1188.

Ab Henrico Leone Brunsvigæ Duce, post subactam Bardewigam civitatem, & Lubecam occupatam, Segeberga obsessa auxilio Eggonis Sturen ejusque consanguineorum aliquot & consortium, liberata est.

A.C. 1340.

Hummelbuttelenses nobiles violarunt pacem publicam contra Senatum Chiloniensem: propterea in pœnam Comitum Holsatiæ sunt delapsi. Transactioni Henningus Stur testis interfuit.

A.C. 1470.

Steno Stur senior Princeps 140. Sueciæ electus, præfuit regno amplius 30. annis.

A. C. 1503.

Idem Steno obiit.

A.C. 1504.

Swanto Stur regni Suetiæ Gubernator 141. electus fuit.

A. C. 1512.

Idem Swanto Stur è vivis discessit.

Eodem anno Steno Stur junior Suecorum Gothorumq; Princeps 142. electus, præfuit regno annos 18.

A.C. 1530.

Steno Stur junior ictu bombardæ exspiravit.

FAMI-

FAMILIA BOCKWOLDIA EJUSque Insignia

Gloria Bockwoldæ semper fuit ardua stirpis,
Duraq; civili contulit arma togæ.
Hæc te magnanimis virtus majoribus æquet,
Eximium stirpis nomen adepte, nepos.
Dumq; Coronatæ clypeus caput exhibet Ursæ
Competat hæc capiti parta Corona tuo.

BOckwoldia familia à fagineis sylvis dicta, quarum maximam copiam habet, ut etjam ingentes ex porcis saginatis inde quotannis sibi reditus comparare possit: magna & plurima prædia arcesque munitas olim habuit. Ortâ tamen assiduâ inter Bockwoldios Comitesq; Holst. & civitatem Lubecam contentione,

tione, plurimis iisq; munitissimis ab iisdem prædiis atq; arcibus exuta est. Unde accidit, ut 10. Bockwoldiorum, conniventibus Holsatiæ Comitibus, in prædiis capti à Lubecensib. capitis supplicio affecti sint. Inter quos primum locum Lupum Bockwoldium obtinuisse constat, qui cum à carnifice ad capitis supplicium se trahente nomen percontaretur, ille verò Percam se vocari diceret, in hæc verba erupit: vah quàm indecorum & contra naturę ordinem est, quod tam parvus piscis debet consumere Lupum

A. C. 1203.

Idus Novembris Abelus Rex Danorum, Slavorum, & Dux Jutiæ dedit privilegium Hamburgensib. de navalibus passis: testis inter Episcopos & Holsat. Comites adfuit D. Dethlevus à Bockwolden Equites auratus.

A. C. 1340.

D. Dethlevus Transactionem inter nobiles Hummelbuttelenses & Senatum Chiloniensem sigillo confirmavit.

A. C. 1390.

Nicolaus & Ulradus Bockwoldii fr. transactioni de mutua successione inter omnes Comites Holst. Storm. & Schaw. factæ, testes adfuerunt.

A. C. 1397.

Nicolaus à Bockwolde literis divisionis ditionum, factis inter Albertum & Henricum Holsat. & Schaw. Comites, testis adfuit.

A. C. 1402.

D. Nicolaus à Bockwolde Eq. aur. divisionem inter Henricum Episcopum Osnabruggensem, Comitem Holsat. Stormar. Schawenburgiiq; & Elisabe-

tham Principem Holſatiæ & Sleſvici natam Brunſvicenſem, obſignavit.

A. C. 1484.

Tractatio facta eſt inter Nicolaum de Wiſch Nicolai filius & Conſules Rendesburg. de bonis aliquot ad Xenodochia S. Sancti & D. Georgii pertinentibus. Inter tranſactores Detlevus à Bockwolden Dethlevi filius deſignatus eſt.

FAMI-

FAMILIA KRUMMENDIKIANA ejusq; Insignia.

INclita cum fuerint patriis mea nomina terris,
Stemmate cur careo nunc ego pæne meo?
Ne tamen emerita desint præconia laudis,
Effice, de nostra stirpe relicte, nepos.
Sic tua præclaris gaudens insignibus, arbor
In patria rursus prole virebit humo.

NOmen hæc familia accepisse videtur, quod gentes in palustribus vallorumq; mole circumductis locis possesiones suas habuerunt.

A. C. 1316.

Divisionem Comitatus Holsatiæ & Stormariæ, factam Kiloniæ in feriis Paschalib. inter Gerhardũ &

Johannem fratres, ſigillo ſuo confirmavit Nicolaus de Krummendick.

A. C. 1324.

Nicolaus de Krummendick uterq; ſenior & junior adfuerunt Gerhardo Holſat. & Stormariæ Comiti in eo Comitatu, qui ipſi a Cathedrali Eccleſia Hamburgenſi uſq; ad Lubecenſis ſummam aram nudis pedibus eſt injunctus.

A. C. 1339.

D. Nicoleus Krummendick Eq. aur. literis transactionum, inter Regem Daniæ Woldemarum & Gerhardum Holſatiæ & Schawenb. Comitem, teſtis adfuit.

A. C. 1381.

Luderus Krummendick Caſtrum Rendesburgum oppignoratum tenuit.

A. C. 1390.

Haſsius Krummendick tranſactioni inter omnes Holſatiæ, Stormariæ & Schawenb. Comites, de mutua ſucceſsione factæ, interfuit.

A. C. 1399.

Burchardus Krummendichius impetratã à Bernhardo Duce Sleſ. & Comite Holſ. privilegiorum Eccleſiæ Sleſvicenſis confirmationem obſignavit.

A. C. 1402.

D. Ericus Eq. aur. diviſionem inter Henricum Epiſcopum Oſnabruggenſem, Comitem Holſatiæ, Stormar. Schawenburgenſemq;, & Eliſabetham Principem Sleſvigæ & Holſat. natam Brunſvicenſem obſignavit.

A. C. 1423.

Henricus Krummendichius, cum Henricus A-
dolphus

dolphus atq; Gerhardus Duces Sleſ. Comites Holſ. & Schawenburgenſes in Sigiſmundum Romanum Imp. compromiſerant, fidejuſſor interceſsit.

A.C. 14.

D. Ericus Krummendick Eq. aur. tutor filiorum Gerhardi Ducis Sleſ. in Dithmarſico bello cæſi fuit.

A.C. 1466.

D. Albertus Krummendick Eq. aur. Epiſcopus Lubecenſis 23. electus, annos 25. Epiſcopatui præfuit.

A.C. 1489.

Idem D. Albertus Krummendick Eq. aur. Lubecæ obiit: cujus ſepulcrum in Cathedrali æde 6000. Marcis Lubecenſibus non paratum eſſe ſtatuitur.

A.C. 1490.

In literis, quę diviſionem hæreditariarum ditionum, Ducatuum videlicet Sleſ. Holſ. Storm. inter Regem Daniæ, Sueciæ ac Norwegiæ Johannem: & Fridericum hæredem Norwegiæ, Ducem Sleſ. ac Holſ. &c. complectuntur, teſtis eſt aſſcriptus Burchardus Krummendichius.

FAMILIA MEINSTORPICA SIVE MEINDORPICA, ejusq; Insignia.

ET procul Euganeis mea stirps inclaruit oris,
Imperioq; stetit Roma superba meo.
Scilicet ad tantos virtus me vexit honores,
Cum mihi Pontificis parta corona fuit.
Alta petunt flammæ, belliq; togæq; laborem
In clypeo stirpis signat uterq; color.

MEinstorpica & Meindorpica eadem esse familia creditur: etsi quædam in clypeo diversitas à Clemente II. Pontifice facta appareat.

A. C. 874.

D. Ludolphus à Meindorp Eq. aur. & judex inter

ter Nordalbingos in pugna, contra Nordtmannos fortiter dimicans interiit.

A. C. 988.

Adelgerius à Meindorff Hermannum Billingiū, qui ante Schawenburgenses Comites in Cimbria imperium habuit, commendans Ottoni I. II. III. Imppp. (quibus charissimus fuit) obiit.

A. C. 1047.

Swidigerus à Meindorff, vir eximia doctrina, virtute & sapientia præditus, Henrici II. Imp. Cancellarius, cum primùm Episcopus Bambergensis fuerat, & postea ad Pontificalem dignitatem evectus Clemens II. erat vocatus, veneno interfectus Romæ obiit.

A. C. 1340.

Dethlevus Meinstorff transactionem inter nobiles Hummelbuttelenses & Senatum Chiloniensem testis confirmavit.

A. C. 1418.

Henricum Meinstorffium, cum Segebergensibus privilegia sunt data, Comites Holsatiæ Consiliarium habuerunt.

A. C. 1423.

Henningus Meinstorffius, cum Henricus, Adolphus & Gerhardus Duces Slesv. Comites Holsat. & Schaw. in Sigismundum Romanum Imp. compromiserant, Fidejussor intercessit.

A. C. 1589.

Christophorus Meinstorffius Christinæ Holsatiæ Principis Præpositus Chiloniæ fuit.

FAMI-

FAMILIA SUINIANA EJUSque Insignia.

SVinia gens nostro quamvis intercidit ævo,
Laus tamen, invitâ morte, superstes erit.
Nam velut Arctois Cynosuræ sidus in oris
Illæsum nautis æquore monstrat iter:
Sic genus hoc instar lucebat sideris, unde
In clypeis Arcton, quæ docet ista, vides.

SUiniana hæc familia nostra hac ętate apud Cimbros esse desiit. Duo potissimùm Joachimus & Paulus Suiniani ex prælio clari fuerunt, quod 11. Junii, A. C. 1535. Christiani III. Regis Daniæ nomine à D. Johanne Ranzovio Equite aurato in Ochsenberg, cum Comitibus de Hoja & Tecklenburgo, commissum fuit. Joachimus verò lethaliter in hoc prælio vulneratus est: Paulus postea in Rochlitz, cum Marchio Albertus Brandenburg. ab Electore Saxoniæ Johanne FRIDERICO illic caperetur, periit.

FAMI-

49

FAMILIA STAKIANA EJUSque Insignia.

Ventosis ornat mea gens insignia flabris,
Marte quòd illustris claraq; pace fui.
Nam velut ex minimis, flammâ pereunte, favillis
Edunt ingentes concita flabra rogos:
Sic populos morum plaudentibus excitat auris,
Nomen habens veræ nobilitatis, eques.

A C. 1312.

JOhannes & Marquardus literas confœderationis Comitū Holſ. obſignârunt, fueruntq; pro eis fidejuſſores.

A.C. 1364.

Henningus obſignavit literas tranſactionis inter Adolphū Ducem Sleſ. & Hamburgenſ. A.C. 1415.

Marquardus vendidit Oldenburgenſibus agros ſuos ac prata: quam venditionē Henricus Dux Sleſ. Comes Holſ. Storm. & Schaw. confirmans diſpoſitioni juris Lubecenſis ſubjecit.

A. C. 1423.

Cum Henricus, Adolphus & Gerhardus Duces Sleſ. Comites Holſ. & Schaw. in Sigiſmundum Rom. Imp. compromiſerant, Fidejuſſor interceſsit Johannes Stake. A.C. 1472.

Elerus propter prædas in juventute factas, à Lubecenſib. capitis ſupplicio eſt affectus.

N FAMI-

FAMILIA BROCKTOPIANA ejusq́ue Insignia.

ECquibus intexam Brocktorfos laudibus ortus?
Eximia quorum Cimbria gente tumet.
Quis pacis referat cunctos belliq; labores,
Summa quibus Proavos nominis aura vehit?
Sic te fama volans niveis gens evehat alis:
Pennigero donec Stirps tua Pisce micat.

HÆc ante multos annos excelluit: unus etjam ex hac familia Henrico Comiti Holsato Hamburgi adfuit, cum fœdus contra Regem Daniæ, urbem Slesvigam oppugnantem, ictum est.

A.C. 1390.

D. Henricus Brocktorffius Eq. aur. transactioni inter

inter Comites Holſ. Storm. & Schaw. Comites, quæ de mutua ſucceſsione paciſcuntur, teſtis adfuit.

A. C. 1397.

Literis diviſionis Ducatuum, factis inter Albertum & Henricum Holſ. & Schaw. Comites, Henricus Brocktorffius teſtis adfuit.

A. C. 1418.

D. Henricus Brocktorffius Eq. aur. Comitum Holſ. Conſiliarius, Præfectusq; arcis Segebergenſis fuit.

A. C. 1490.

In literis, quæ diviſionem hęreditariarum ditionum, Ducatuum nempe Sleſ. Holſ. & Stormariæ, inter Daniæ, Sueciæ & Norwegiæ Regem Johannem: & Fridericum hæredem Norwegiæ, Ducem Sleſ. & Holſ &c. complectuntur, inter reliquos teſtis fuit adhibitus Sigwerdus Brocktorffius.

A. C. 1548.

Dethlevus Brocktorffius cum Duce Adolpho in Caroli V. Imperatoris aulam Bruxellam ſe conferebat.

A. C. 1582.

Dethlevus Brocktorffius, Friderici ſenioris filius, Tribunus militum iſto in bello, quod Senatus Gedanenſis contra Poloniæ Regem geſsit, deſignatus fuit.

FAMILIA BREIDENA EJUSque Insignia.

Breidonum fortes decorant insigne Leones,
Quid Leo? quid Libycæ fulva Corona feræ?
Mos erat antiquus, ut bellica castra secutis
Nomina promeritis, aptaq; signa darent.
Laus igitur digno mea fraudaretur honore,
Non tulit Armeniæ juncta Corona feræ.

FAmilia Breidiana antiqua est: possessiones suas in Slesvicensi Ducatu olim & hodie habens. Ex hac familia Anna D. Ottonis Ranzovii uxor orta est, quæ ardenti foco imposita, ut, filios quo loco abscondebat, indicaret, dolores quos ex flammis sensit patienter tulit, ut filios à captivitate servaret.

A. C. 1340.

Henricus Breide transactionem intur nobiles Hummelbuttelenses & Senatum Kiloniensem sigillo confirmavit.

A. C. 1402.

Johannes Breidenus divisionem inter Henricum Episcopum Osnabruggensem Comitem Holſ. Storm. Schawenburgiq;, & Elisabetham Principem Sleſ. & Holſ. natam Brunsvicensem, obsignavit.

A. C. 1417.

Unus ex hac familia literas Comitis Holſ. Henrici datas Hamburgensibus sigillo confirmavit.

A. C. 1423.

Joachimus Breidenus, cum Henricus, Adolphus & Gerhardus Duces Sleſ. Comites Holſ. & Schaw. in Sigismundum Romanum Imp. compromiserant, Fidejussor intercessit.

A. C. 1484.

Transactio facta est inter Nicolaum de Wisch Nicolai fil. & Consules Rendesburgenses de bonis aliquot ad Xenodochia S. Sancti & D. Georgii pertinentibus: inter transactores deputati sunt Henricus & Hartwicus Breidiani D. Joachimi Eq. aur. filii.

A. C. 1500.

Marquardus, inter cæteros Holsatiæ nobiles, bello Dithmarsico interiit.

FAMILIA HESTENICA eiusq; Insignia.

ALipedes Cervos Hestenica jactat origo,
Inclita quam primis gloria tollit avis.
Utq; vagas Cervi præcedunt cursibus auras,
Altaq; sublimi cornua fronte gerunt:
Sic his debentur non ultima præmia laudum,
Lucida quos Stirpis vexit ad astra decor.

A.C. 1390.

D. Hartwicus ab Heste transactioni inter omnes Holſ. Storm. & Schaw. Comites, de mutua successione factæ, interfuit.

A.C. 1397.

D. Hartwicus ab Hesten Eq. aur. literis divisionis

nis ditionum inter Albertum & Henricum Holſ. & Schaw. Comites, teſtis adfuit.

A. C. 1401.

D.Hartwicus, vel ut alii volunt, Laurentius ab Heſte Eq. aur. tutor Ducis Sleſvicenſis Gerhardi filiis, cum ille in bello Dithmarſico à Johanne Rege geſto occubuiſſet, conſtitutus apud Bramſtedium ab Henrico Gerhardi fratre, electo Epiſcopo Oſnabruggenſi, quem Gerhardus propter filiorum detrimentum tutorem admittere noluit, peremptus eſt.

A. C. 1402.

D. Hartwicus Heſtenius Eq. aur. literas diviſionum inter Henricum Epiſcopum Oſnabruggenſem, Comitem Holſ. Storm. Schawenburgiiq;, & Eliſabetham Principem Sleſ. & Holſ. natam Brunſvicenſem, obſignavit.

A. C. 1423.

Cum Henricus, Adolphus & Gerhardus Duces Sleſ. Comites Holſ. & Schaw. in Sigiſmundum Romanum Imp. compromiſerant, fidejuſſor inter cæteros interceſsit Laurentius ab Heſten.

A. C. 1500.

Luderus ab Heſte cum filiis Wolffrado atque Bartramo in bello Dithmarſico occubuit.

FAMI-

FAMILIA QUALIANA EJUSque Insignia.

QUalia terrificûm decorant insigne ferarum
Stemmata: Setigeræ pansa quid ora suis?
Illa ferox unquam visos si sævit in hostes,
Intrepido quorum robore vulnus habet:
Qualis erit duri gens hæc in prælia Martis?
Cujus Apro victrix abstulit ora manus.

A. C. 1448.

IVerus hujus familiæ literas inter Comites Holst. & Hamburgenses confectas obsignavit. A.C.1500.

Dethlevus à Qualen in bello Dithmarsico occubuit.

A.C. 1561.

Josua FRIDerico II. Daniæ Regi turmam equitum contra Regem Suecum adduxit: qui deinceps ab Erico Sueciæ Rege in Helmsted, cum aliis nobilibus Danis obsessus est.

Frater ejus Josias eodem hoc bello Regi Daniæ adfuit: qui postea Administraturæ Steinburgensis & deniq; Gottorpiensis etjam præfectus Ducisq; Adolphi Consiliarius fuit.

A. C. 1592.

Otto de Qualen senior Præfecturam Tunderensem est moderatus.

FAMILIA WONSFLETICA ejusq; Insignia.

ARces nobilibus flectuntur claraq; terræ
Oppida, velivolas dirigit Ursa rates:
VVonsfletæ proprias hoc est quod & æmula gentis
In clypeo sedes gaudet habere suas.
Mænalos antè vagis spernentur sidera nautis,
Usus quàm vitæ nullus equestris erit.

HÆc familia quamvis augusta satis atq; nobili olim fuerit: pauci tamen hoc tempore ejus nepotes reperiuntur.

A.C. 1592.

Woldemarus ultima masculæ stirpis proles in hac superstes fuit.

FAMILIA RATLOVIANA EJUSque Insignia.

TE nec honore parem præclari sanguinis ortus,
Ratlovii generis stirps animosa, negant:
Nam reliquas ausis gentes illustribus æquas,
Virtutisq; mori te monumenta vetant.
Forma quid hæc clypei simplex? fuit ipsa vetustas
Simplex: est etjam simplicitatis honor.

A. C. 1392.

NIcolaus Comes Holſ. & Schaw. atq; Gerhardus Dux Sleſ. dederunt civitati Oldenburgæ Jus Lubecenſe poteſtatemq; poſt Michaëlẽ nundinas celebrandi, teſtis nominatur Nicolaus Ratlovius.

A.C. 1417.

Henricus Ratlovius literas Comitum Holſatię Hamburgenſiumq; obſignavit.

A. C. 1418.

Henningus Ratlovius fuit Comitum Holſat. Conſiliarius.

A.C. 1500.

Emekinus Dominus in Voderkamp, atq; Siverdus Dominus in Lenſan cum aliis ex hac familia 2. in bello Dithmarſico à Johanne Daniæ Rege geſto, periêrc.

FAMI-

FAMILIA WENSINIANA, ejusq; Insignia.

ISta quid hic bifido liventia spicula ferro?
Armenius versis quæ Scytha mittit equis?
Fortibus hæc meruit bellandi deditus ausis
Primus Vvensinæ nobilitatis avus:
Cujus adhuc, longos ut gloria restet in annos,
In clypeo (ceu sit pignacienda) volant.

EX hac familia nobiles præfuerunt judicio quod in his locis olim ab incolis est celebratum, ut ex literis vetustis hac de gente colligi potest.

A. C. 1324.

Dethlevus & Bartholdus Wensiniani adfuerūt Ger

hardo Holſ. & Storm. Comiti in eo Comitatu, qui ipſi à Cathedrali Eccleſia Hamburg. uſq; ad Lubecenſis ſummam aram cum 24. nobilibus nudis pedibus fuit injunctus.

A.C. 1332.

Dethlevus Wenſinianus miles fundavit beneficium in Monaſterio Segebergenſi, cui 8. manſos, in pago Niengöritz, contulit.

A. C. 1402.

Ludekinus Wenſinianus diviſionem inter Henricum Epiſcopum Oſnabruggenſem, Comitem Holſ. Storm. Schawenburgiiq;, & Eliſabetham Principem Sleſ. atq; Holſ. natam Brunſ. obſignavit.

A. C. 1500.

Nicolaus in Dithmarſico bello interiit.

FAMI-

FAMILIA DAMMIANA EJUSque Insignia.

Estq; genus præsens quod ab aggere nuncupat ætas,
Et ratio tanti nominis esse potest:
Illius alatis insignia piscibus auxit,
A quo prima suæ manat origo domus.
Conveniunt raris veloces piscibus alæ,
Rarus inest genti nobilitatis honor.

VIxit in hac familia nostra memoria BARTramus à Dam, Consiliarius FRIDerici II. Regis Daniæ

A.C.1470.

Fœdus Segebergæ, inter Christianum I. Daniæ, Sueciæ & Norwegiæ Regem, Episcopos Lubecensem atq; Slesvicensem, nec non proceres Holsatiæ & civitates, factum est: literis confœderationis ex hac familia subscripsit Dethlevus à Damme.

A.C.1592.

Emekinus Dominus in Schested Cœnobii Pretzensis Præfectus fuit.

FAMILIA TINEA EJUSQUE Insignia.

Meq; viris præsens illustribus inserit ætas,
Cimbrica quos summis laudibus ora tulit.
Hinc mea, per varios exercita, fama, labores
Præmia Marte tulit præmia parta toga.
Fortia si generis quæras insignia: docti
Sedula sculptoris tradidit illa manus.

NIcolaus de Tinen Erici Regis Daniæ & Ducis Pomeraniæ castrum quoddam, parva Tundern nominatum, fortiter defendit: vi tamen atq; armis inde tandem ejectus est.

A.C. 1469.

Factum est fœdus nobilium Holsatorum adversus vicinas civitates, & quoslibet alios contra jus & fas vim ipsis intentantes: cujus confœderationis literis subscripsit Dethlevus de Tinen.

A.C. 1500.

Otto de Tinen in bello Dithmarsico à Johanne Rege Daniæ gesto occubuit.

FALI-

FAMILIA HAGENICA EJUSque Isignia.

FActa nec Hagenæ desunt ingentia stirpi,
Sive toga spectes sive patrata manu.
Invida nec reliquas condunt oblivia laudes,
Ipsa quibus nescit fama decusq; mori.
Altivagis laudum plumæ genus evehit alis,
Tela ferox Martis ferrea robur habent.

HOnesta satis & nobilis Hagenica familia est. Ex hac ortum trahens Nicolaus, Dominus quondam in Nubel, bello Dithmarsico interiit.

A. C. 1590.

Henningus ab Hagen Dominus in Nubel Philippi Ducis Holst. Consiliarius Præfecturam in Lumenkloster per aliquot annos ndministravit.

FA-

FAMILIA HOLKIANA EJUSque Insignia.

HOlkia belligeri decorant vexilla Gradivi
Stemmata: conveniunt fortibus illa viris:
Quorum fulmineas solertia ducere turmas
Novit, & ambiguas Martis adire vices.
Ardua quid vacuas turris quæ surgit in auras?
In clypeis fortes fortia signa decent.

EX meridionali Jutia sive Slesvicensi Ducatu Holkiana hæc familia est orta, possesionesq; suas in Alsena Provincia habuit.

Henricus Holke supremus Friderici I. Daniæ Regis Secretarius: cujus in locum jam Christianus filius apud Christianum IIII. succesit.

FAMILIA PLESSENA EJUSque Insignia.

PArva sit in nostris quamvis gens Pleßea terris,
Laus tamen exiguæ maxima gentis erit:
Sed neq; facta patrum, nec magnæ stirpis origo
Nobilitant: virtus nobilis una manet,
Lympha quid in clypeo? quid cornua? robora tollũt
Cornua: flumineis est suus usus aquis.

VEtus & hæc familia est, & satis ampla quondam fuit: sed nunc pauci sunt superstites, qui familiæ hujus dignitatem & nomen tuantur.

FAMILIA GADENDORPICA ejusq; Insignie.

NEc celebres alti desunt mihi sanguinis ortus,
Seu videas armis edita, sive toga.
Ipsa meas possent insignia dicere laudes.
Fama nec aurito prodiga teste caret:
Nostra sed (heu) veterum cum non sint facta pa-
Ipsa mei testis muneris esse velim. (rentum

FOrtes ac animosos hæc familia Gadendorpica produxit viros.

A. C. 1386.

Dethlevus Gadendorpius controversias cum Lubecensibus habens, Capitaneum eorum Heinonem

nem Scherffenberg in aperto campo interfecit, & deinde etjam advocatum Oppidi Möllensis aliosque quam plurimos, qui inimici ejus fuerant, fortiter prostravit.

A. C. 1387.

Idem Dethlevus Gadendorpius conjuratione quadam cum aliis quibusdam nobilibus Holsatis, adversus cives Lubecenses, conspiravit, ut senatores interficerent, urbemq; hac ratione spoliarent. Quod ubi per Consulis filium innotuit, qui caput proditionis fuerant decollati, rotæq; supplicio à senatoribus affecti sunt: Inter quos fuerunt Arnoldus Finninge, in cujus ædibus nefanda hæc consilia agitata sunt: Item Johannes Kalefeldt & Hieronymus de Minda, quorum unus ante mortem in foro totam seriem proditionis & ejus rei conscios populo enarravit.

A. C. 1397.

Godtricus Gadendorpius literis divisionis ditionum factis inter Albertum & Henricum Holsatiæ & Schawenburgii Comites, testis designatus fuit.

FAMILIA WITTORPIANA
ejusq; Insignia.

ET te VVittorpi jam florens sanguinis ordo,
Eximios inter gloria tollit avos.
Conscia quos altè famæ super æthera virtus
Extulit, & toto non finit orbe mori.
Quodq; genus nostro factis illustribus auges
Tempora, sint laudis tot monumenta tuæ.

EX hac familia nobiles munere stabularii plerũq; functi sunt apud Adolphum Ducem Slesᶜ ultimũ ex Schawenburgensium Comitum familia: ita & apud Christianum I Daniæ Regem, in cujus officii sui quasi testimoniũ, quotannis aliquot equæ ad propagationem idoneę ipsis ad hodiernum diem in sylvis Segebergensibus aluntur.

A.C. 1582.

Dethlevus Wittorpius in obsidione Plotzcovia strenuè Signiferi vice fungens, crebris ex hostili munitione lapillis ictus, in lecto postea expiravit.

A.C. 1591.

Paulus Wittorpius cum Johanne Friderico Duce Holsᶜ ad Landgrafium Gulielmum profectus, aulæ ejus Magister fuit.

FAMI-

FAMILIA HOEKENA ejusq; Insignia.

VT prior eximiis ætas effloruit ausis,
Nec mos in clypeis sanguinis unus erat:
Sic quoq;, pro meritis quæ contulit æqua vetustas,
Hæc gens Hædinæ cornua frontis habet.
Ergò decor vestræ salvus sit stirpis & hædus,
Donec amet simus frondea rura caper.

A.C. 1390.

D. Didericus ab Hökē Eq. aur transactioni inter omnes Holſ. Storm. & Schaw. Comites, qua de mutua succesſione pactum est, interfuit.

A.C. 1392.

Theodoricus testis privilegiorum fuit, quæ Comites Holſ. ac Schaw. Nicolaus atq; Gerhardus civitati Oldenburgensi de nundinis celebrandis dederunt, à quibus etjam Jus Lubecense ipsis datū est.

A. C. 1397.

Theodoricus literis divisionis ditionum, factis inter Albertum & Henricum Holſ. & Schaw. Comites, testis fuit.

A. C. 1566.

Mauritius ab Höken D. Johannis Ducis Slesvic. atq; Holſ. senioris Marescalus Hadersl ebiæ fuit.

FAMILIA OTTENIA eiusq; Insig.

Ista Machaonica semper gens floruit arte,
Et tulit ingenio præmia digna suo:
Maximus in summi decus Æmilianus honoris
Cæsarea clypeos gentibus auxit ope.
Sic decus Aönidum fulgens studiiq; labores
Eximiis auctos laudibus esse decet.

FUit hæc familia celebris: protulit enim aliquot viros Medicos doctos ac insignes. Matthæus fuit Friderici I. Daniæ Regis Archiater, & in maxima apud illum gratia habitus. Hic quondã prædium Apenstorff prope Slesvigam habuit: cui 4 filii Michaël, Matthæus, Galenus atq; Ptolomæus fuêre. Horum Michaël ex conjugio felici & honesto Matthæum juniorem genuit, qui omni doctrinarũ linguarumq; aliquot præcipuarum cognitione imbutus magna cum laude à Secretis & Consiliis est Reverendiss. atq; illustriss. Principi ac Domino Dn. Alberto sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, Archiduci Austriæ: cum ante hac dictum Albertum & Wenceslaum fratres Maximilianus II. Rom. Imperator ejus curę atq; disciplinæ commisisset, ejusq; insignia duobus campis, ut ex hoc schemate patet, auxisset.

FAMI-

FAMILIA HOJERENSIS, ejusq; Insignia.

Fallor? an Hojeræ sunt hæc insignia gentis?
Laudibus hæc patrias auxit origo domos:
Hinc generis culti rigido sine crimine mores,
Et solita majus nobilitate decus.
In seros, Musæ, transmittite facta nepotes,
Ut longi nequeant hæc abolere dies.

HAbet hæc familia Casparum Hojerum Præfectum Eiderstedensem, Consiliarium quondam Adolphi Ducis Holſ. nunc autem Johannis Adolphi Archiep. Bremensis & Lubec. Holſ. Ducis: à quo A. C. 1590. missus Hafiniam, feudum ejus nomine à Christiano IIII. de Ducatu Sleſ. suscepit. Est enim ut doctrina & studiis excultissimus, ita etjam consilio atq; prudentia celeberrimus.

FAMI-

FAMILIA UKENA ejusque Insignia.

FOrtè nec Ucena fuit infima gloria gentis,
Cujus adhuc laudes tempora nostra vident.
Signa per æratas quod habent volitantia turmas:
Gens ea pro meritis nam tulit illa suis.
Sic famam (vitæ testem) Martisq; labores
Signis ornatos convenit esse suis.

A.C. 1339.

Petrus Uke literis transactionum inter Regem Daniæ Woldemarum & Gerhardum Holsſ. & Schaw. Comitem testis adfuit.

A.C. 1580.

Paulus Uke Præfectus Sunderburgensis, Ducis Johannis nomine Ducatum Slesſ. à Christiano IIII. Rege Daniæ in feudum suscepit.

FAMILIA MOTENA ET MAgnussena earumq; Insignia.

MOTENA.

ILla triplex valido debetur lancea Marti,
Partaq; victrici tela corusca manu.
Nunc ea Mötenæ stirpis generosa vetustas
Fœderis in spolium, Marte favente, tulit.
Inclita, sere nepos, serves vestigia facti,
Stirpis ne pereant hæc monumenta tuæ.

MAGNVSSENA.

PArta fuit rigidis olim victoria telis,
Cum facienda trucis prælia Martis erant.
Machina quod nullas torquebat ahenea glandes:
Ars hæc à Monachis excogitata fuit.
Claros ergò meo duxi quod ab hoste triumphos,
In spolium clypeis sunt data tela meis.

DE HOLSATIA

FAMILIA ROSENCRANTZIA ac IVENSENA earumq; Insig.

COgnita sunt altis etjam Roscrantzia Cimbris,
Ac Ivensenæ, stemmata prisca, domus.
In clypeis duplices expandunt ora Leones,
Estq; decens pulchris texta Corona Rosis.
Instar uterq; rosæ floret virtutibus ortus,
Designat geminus grandia facta Leo.

A.C. 1576.

INter FRIDericum II. Daniæ Regem & Johannem seniörem Holsatiæ Ducem de finibus aliquot locorum controversia intercidit, ad quam decidendam 8. ab utroque destinati sunt: inter quos à partibus regiis fuit Georgius Rosencrantzius, Dominus in Rosenholm.

A.C. 1581.

Georgius Rosencrantzius in Rosenholm FRIDerico II. Daniæ Regi, cum inter ipsum atq; Adolphum Holsatiæ Ducem Flensburgi de hæreditate Johannis senioris transigeretur, adfuit.

FAMI-

FAMILIÆ KERCKBERGIANA & STOVENA earumq; Insig.

KERCKBERGIANA.

Talia Kerckbergæ data sunt insignia genti,
Hæc etiam, laudem quo mereantur, habent:
Optima sed generis tollit præconia virtus,
Quævis & est vitæ conscia fama suæ,
Iam satis: artificis pingens, si cætera quæras,
Qua decuit clypeis contulit arte manus.

STOVENA.

Arctois inter quas Cimbria jactat in oris,
Nobilis est etiam gens Stova nacta locum.
Illius applaudens insignia conficit ales,
Qui fera Pygmæis gentibus arma movet.
Hæc si non reliquas ausis illustribus æquat,
Non tamen emerita nomina laude carent.

FAMIL IA CASBROCHIA ET MUNkiana earumq; Insig.

ÆQuat Casbrogios paribus stirps Munkia signis,
Una quod hic geminis te Rosa juncta docet.
Sicut & . urbanis quas Sirius ussit in hortis,
Verna Rosas triplici fœnore reddit humus:
Sic homini florem (post fata novissima) vitæ
Restituent triplicis numina trina Rosæ.

In Casbrochiana familia ante aliquot tempora Episcopus Osnabruggensis extitit.

FAMILIA RITZEROVIANA CUJUS Insig. exculpta non habuimus.

Cimbrica Ritzovios tellus quoq; protulit ortus,
Hi celebres olim munere Martis erant.
In clypeo rutilis incanduit area Parmis,
Est color hic Martis convenit ille togæ.
Mascula de quorum non restat sanguine proles,
Restat in æternos fama relicta dies.

FAMI-

FAMILIA WOGIA, HACKIA, ET HERbergiana earumq; Insig.

HÆc quoq; magnanimos tollunt insignia Cimbros,
Perpetua quorum nomina laude vigent:
Alipedes agitant Cervos in retia Vvogi:
Hackia truncati Stirps habet ora lupi:
Nuncius Herbergis auroræ gentibus ales
Cristato niveum provocat ore diem.

Ex Wogiana familia Enualdus fuit cubicularius, per aliquot annos, D. Iohannis Senioris, hæredis Norwegiæ, Ducis Slesuicensis & Holsatiæ: à quo prædio quodam donatus est. Postea præfectus fuit Friderici II. Regis Daniæ in Hadersleben per aliquot annos.

FAMILIA PENSENA ET GRABAVIA earumq; Insig.

PEnsia Grabovia referunt insignia gentes,
Armeniusq; Leo signat utrumq; genus.
Vtraq; clara fuit stirps armis, utraq; pace:
Gens ea quo distet nomine quæris? habe,
Ornat Pensenos fulgens diadema Leones,
Grabovius sentit retia dura Leo.

A. C. 1590.

JOhannes Pensius Balthasari filius & liberalium artium Studiosus, turbis quibusdam in urbe Chilonea excitatis vulneribus aliquot à civibus acceptis post aliquot dies interiit.

FAMI-

FAMILIA LANKENA
ejusq; Insignia.

EXhibet egregios Lankeni stemmatis ortus,
Ignea cum fulvo stella Leone triplex.
Ferre monet duros generoso pectore casus,
Indomito vinci nescius hoste, Leo:
Quæq; levant rutilæ mentes ad sidera Stellæ,
Monstrant quod nostrum sit polyteuma polo.

EGidius Monasterii Borsholmiensis, & Adolphi Ducis Holsatiæ aulæ Præfectus Consiliariusq; fuit. Hic peculiari quodam morbi genere mortuus est, & duos filios Hansium atq; Egidium in hac familia superstites reliquit: quorum uterq; liberalitate illustrissimæ Principis Holsatiæ Christinæ eodem in Monasterio ad studia aluntur.

FAMI-

FAMILIÆ SIVERSENA ATQVE KOLerana car. Insig.

SIVERSENA.

Vita Rosæ similis, croceo quæ Solis in ortu
Quas tulit, Occasu languida ponit, opes.
Ergò nec ambiguæ tutum tibi fidere sorti,
Nec sita tam celso sit tua fama loco:
Quin fragilis vitæ poßis memor esse ruinæ,
Quod te pulchra Rosis Lilia mixta docent.

Habuit Sigfridum Eiderstedensis administraturæ præfectum.

KOLERANA.

Ingens nec latuit Kóleræ stirpis origo,
Quadrati clypeo sunt data signa Vitri:
Et veluti vitrum dum splendet frangitur, atq;
Forma perit minimá, quæ fuit ante, mora
AEtas sic hominum florentibus occidit annis,
Et genus in terris, fama decusq;, ruunt.

A. C. 1592.

Balthasarus Monasterii Uterseni pręfecturam administravit.

FA-

FAMILIA LEVENA ET PAI-sena, earumq; Insignia.

LEVENA.

VT mea magnificis virtus inclaruit ausis,
Parta mihi Lybicæ sunt simulacra feræ.
Ergò Leenini decorat Leo sanguinis ortus,
(Nempe decent clypeos talia signa meos)
Ergò quod emeruit (quia nomina sæpè videmus
Rebus dicta suis) stirps mea nomen habet.

PAISENA.

GRandia sint aliis, vitæ pro munere, stirpis
Nomina, sint Lybici monstra ferina soli:
Cum tamen officii sit nobilis, acribus armis
Esse malis pœnæ præsidioq́ bonis.
Me juvat hostiles armato pectore turmas
Sternere, cincta fero me juvat ense manus.

FAMILIÆ PETERSENA, ANDERSENA & JOHANSENA earumq; Insignia.

VLtima Cimbriacis restant insignia terris,
Ista duplex quorum nomina versus habet:
Marte Petersenos Jovis armiger extulit ales,
Sidera qui pennis contigit alta suis:
Parva sed in clypeis Andersia stemmata vulpes
Ornat, Jansenas Lilia Trabsq; domos.

EX Slesvicensi Ducatu sive Meridionali Jutia hæ familiæ originem suam habent.

TER-

TERTIA CLASSIS.

QVÆ INFERIOREM STATUM ejusq; ordines continet.

INferior regionum Holsaticarum Status duos potissimum ordines complectitur, civium videlicet & Rusticorum: quorum tractationes hac in classe suscepimus.

PRIMVS III. CLASSIS ORdo de civibus.

OMnes ferè in his Ducatibus civitates, ex singulari Principum suorum gratia, certis quibusdam privilegiis donatæ sunt, jureq; vel Romano vel Lubecensi utuntur.

Civibus à sententiis, quas Senatus tulit, ad 4. Civitates Kilonium, Rendesburgum, Itzehoam Oldesloamq;, judicio peculiari appellationis exercendo destinatas, provocare licet. De quibus verò ipsæ decidere nequeunt certis conditionibus ad Principes & Senatores Holsatiæ, nonnunquam etjam ad Cameram Imperialem appellatio devolvitur.

Hujus ordinis Civitates atq; Oppida in his Ducatibus 31. numerantur: quarum descriptiones & nomina unà cum insignibus, infrà ordine posuimus.

LUBECÆ DESCRIPTIO ejusq; Insignia.

ECquibus exiguo te carmine laudibus æquem,
Auspiciis felix, clara Lubeca, tuis?
Alitis Imperii cujus sunt fortibus armis
Vrbis ab hostili mœnia tuta metu.
Tu, Comes Holsatis quia struxit Adolphus in oris,
Principium nostris Vrbibus ipsa dabis.

CIvitas Imperialis Lubeca est, quæ ideo hic annumeratur, quod ab Adolpho II. Comite Holsat. in finib. Wagriæ, inter Travenam & Wakenissam flumina de novo ædificata sit.

HAMBURGÆ DESCRIPTIO ejusq; Insignia.

Hinc opibus nimiũ florens Hamburga secundis
Pars etjam nostri magna laboris eris:
Cujus facta polis, & laudes jungit olympo
Civica majorum turba verenda patrum.
Jamq; Dei nomen tibi sit fortißima turris,
Sic erit Urticæ vivida fama tuæ.

HÆc Civitas certis privilegiis & conditionibus recognoscit Principes Holsatiæ & in finibus Stormariæ, inter Albim & Alsteram flumina, extructa est.

FLENSBURGÆ & SLESVIGÆ DEscriptiones earumq; Insignia.

FLENSBURGA.

Urbs ego Mænalea dicor Flensburga sub Arcto,
Imperioq; tenent Danica Sceptra suo.
MaXima pars nostris de civibus æquore vasto
Mutandis varias mercibus auget opes.
In clypeo validæ stant propugnacula turris,
Armeniæ servant monstra gemella feræ.

SLESVIGA.

Est Slesviga, velut quod parva sit Insula, dicta,
Quam vitreis circum Sleja claudit aquis.
Sleja Pieridum Musis gratißimus amnis,
Nobile Gottorpæ præsidiumq; domus.
Astra quid in clypeo? quid Turris? ad æthera mentes
Astra trahunt, Martis robora Turris habet.

HUSENÆ & HADERSLEBIÆ DEſcriptiones earumq; Inſignia.

HUSENA.

INter Cimbriacas Huſenia civil us urbes
Indigenis largas parva miniſtrat opes,
Hic ubi Dithmarſos diſterminat Eidara fines,
Et plenis tellus meßibus ornat agros.
In ſigno duplices expandunt ſæva Leones
Ora decent fortes talia ſigna viros.

HADERSLEBIA.

NON procul à noſtris urbs Haderslebia terris,
Priſco rixarum nomine dicta, jacet.
Clara Ducis quondam ſedes fuit illa Iohannis,
Nunc Dani Reges ſub ditione tenent:
Illius in lypei pulchris inſignibus extat,
Structus ad æquoreas, Pons operoſus, aquas.

SUNDERBURGÆ & NICOPIÆ descriptiones earumq; Insignia.

SUNDERBURGA.

HÆc olim patrio cessit de jure Iohanni,
Cui Daniæ frater Rex Fridericus erat.
Inclusitq; cavo Christernum carcere Regem
Quod fuit in regni seditione caput.
Navigium vasto cives alit æquore, Turris
Hoc docet, in mediis quam Scapha portat aquis

NICOPIA.

NIcopiæ plenas deponit navita merces,
Et propria gaudet commoditate loci.
Inde fit ut sempet civis navalia tractet
Munera proventu nec caret ille suo.
Constituunt fortes insignia clara Leones,
Vnus & est geminis junctus in arce Leo.

TUNDERÆ & RENDESBURGÆ DEscriptiones earumq; Insignia.

TUNDERA.

TVndera longinquos invisit merce Britannos,
Hesperiumq; secat, navibus apta, fretum.
Illic flava Ceres densis quoq; turget aristis,
Irriguisq; virent humida prata locis.
Illius in clypeus expandit navita plenis
Puppibus æquoreo grandia vela freto.

RENDESBURGA.

NEc tua, præ reliquis, laus est obscura, Rero'dus
In sterili quamvis mœnia struxit humo:
Hinc et honesta tibi vitæ sunt munera, tuq;
Dithmariæ largis frugibus ora beat,
Sicut & hæc triplices ornant insignia turres,
Sic tua sit triplici numine fulta salus.

BREIDTSTEDIÆ & ITZEHOÆ DEscriptiones earumq́; Insignia.

BREIDTSTEDIA.

ORdiar unde tui Breidtstadia nominis ortus?
Fortè quod in riguis est sita terra locis.
Hinc tibi larga satis venit indulgentia rerum,
Et vitæ quicquid postulat usus habes.
Pinguia cumq́; cavis sint jugera dißita foßis,
Effigiem parvi plebs tua pontis amat.

ITZEHOA.

QVam rear Albiacæ madidis in finibus oræ
Laudibus esse tuis Itzehoëa parem?
Ditia nam Crempæ te jugera meßibus augent,
Estq́; tuum florens VVilstria quicquid habet.
Inter quas merito geminis te Turribus efferi,
Vrticæq́; libens signa vetusta geris

CHILONIÆ & OLDESLOÆ DEscriptiones earumq; Insignia.

CHILONIA.

Ista quid Vrticæ folio decorata virentis,
Quæ procul æquoreis, Cimba, feritur aquis?
Ardua Chiloniæ fert hæc insignia, cujus
Inclita perpetua nomina laude vigent:
Nam variis summas æquat virtutibus Vrbes,
Qua vix excellens Cimbria majus habet.

OLDESLOA.

Parva sit in nostris licet Oldensloja terris,
Attamen exiguus non erit Vrbis honor:
Cum tribus hæc aliis quia judicat Vrbibus, illis
Ex reliquo quæ sunt acta voluta foro.
Sola notat clypeos candens Vrtica, pusilli
Extant in medio membra tenella viri.

CREMPÆ & WILSTRIÆ DESCRIPTIONES earumq; Insignia.

CREMPA.

TE quibus includam numeris? quo carmine laudes
Eloquar (ut par est) regia Crempa tuas?
Legibus ac studiis Urbs parvula floret honestis,
Cultaq; te lætis frugibus arva juvant.
Hinc tua diverso stipantur mœnia quæstu?
Signaq; piscivoræ sunt simulacra feræ.

WILSTRIA.

ANte alias culto quoq; VVilstria floret agello,
Cui fluvius nomen nobile VVilstra dedit.
Optimus hanc olim priscis Comes auxit Adol-(phus
Legibus æternum gaudeat unde nepos.
Ergò paludosis, quod sint loca condita terris
Ista, sub Urtica piscis in amne natat.

SEGE-

SEGEBERGÆ & NEOSTADII DEscriptiones earumq; Insignia.

SEGEBERGA.

TV quoq; majores excellis laudibus Vrbes,
Esq; decus nostri præsidiumq; soli:
Nam tua præ reliquis, tollunt te culmina, deq;
Ranzovico majus nomine nomen habes,
Ardua belligeri jactat vexilla Gradivi
Arx à præcipiti nomen adepta jugo.

NEOSTADIUM.

ATq; Neostadiam florens situs extulit Vrbem,
Estq; ferax herbis graminibusq; solum.
Illa nec ex cultis tantum res auget agellis,
Sed capit æquorei commoda multa freti
Picta quod in signis testatur Cymba, virentis
Civibus Vrticæ nomine grata suis.

ECEREFORDÆ & HEILIGEHAVÆ Descriptiones earumq; Insignia.

ECEREFORDA.

Est alias inter, quas Cimbria condidit, Vrbes
Navigio felix Ecereforda suo.
Hinc capit urbanæ mediocria commoda vitæ:
Flamma licet partas non semel hausit opes.
Sunt triplices Vrbis Turres insigne, Sciurus
Iungitur unde vetus plebs ea nomen habet.

HEILIGENHAVA.

Dixit terra sacrũ quondã me Cimbrica portũ,
Commoditas ratio nominis estq; loci:
Namq; ferax cultis quod Dania mittit ab oris
Ad mea per refluas mœnia fertur aquas.
Extulit in signo geminas domus ardua Parmas,
Quam super Vrticæ sunt data signa mihi,

OLDENBURGÆ & PLOENÆ DEscriptiones earumq; Insignia.

OLDENBURGA.

FErtilis Oldtburgam nostris produxit in agris
VVagria, nec facies est inamœna loci,
Hanc solitæ præter civilia munera vitæ
Sedulus agrorum, quos colit, usus alit.
Ardua constituit fulgens insignia Turris,
Vrticæq; suprà signa virentis habet.

PLOENA.

REgia quam quondã tenuerunt Sceptra, Iohannis
Imperio nunc est subdita Plona Ducis.
Illa quater sensit rutilis incendia flammis,
Bellaq; non æquo Marte nefanda tulit
Vrticæ gaudet folio, præruptaq; claris
In clypeis molli Turris obitur aqua.

LUTKENBURGÆ & OITINÆ DEscriptiones earumq; Insignia.

LUTKENBURGA.

FOrsan, parva meæ quod claudunt mœnia portæ,
Civis ab exigua nuncupat arce meus.
Non mihi jucundi facilis clementia cœli,
Iugera nec desunt fertilis ampla loci:
Ex quibus ingentes extendunt horrea messes,
Arx tenet Vrticæ proxima signa meæ.

OITINA.

ARx Oitinensem commendat Præsulis Vrbem,
Adolphus primum struxit utranq; Comes.
Hisq; Lubecenses ejecit finibus hostes
Ranzovius, Dani nomine Regis, eques.
Hîc seges agricolæ votis respendet avari:
Vrbs licet Vrticæ signa virentis amet.

MEL-

MELDORPIÆ & HEIDÆ DESCRIptiones earumq; Insignia

MELDORPIA.

INclita Dithmarsæ caput est Meldorpia terræ,
In clypeis quod te pulchra theatra docent.
Illim irriguæ sese pars altera terræ
Iungit, arenosis altera gaudet agris,
Hæc etiam veterum belli monumenta laborum
Servat, & effusi signa cruoris habet.

HEIDA.

ISte quid? horrendi qui transfodit ora Draconis?
Scilicet hunc signis contulit Heida suis:
Vtq; viget multis vita successibus armis
Sic quoq; victrices posset habere manus,
Si non, adverso belli certamine victa,
Esset Cimbriacum jussa subire jugum.

LUNDENÆ & TONNINGÆ DEscriptiones earumq; Insignia.

LUNDENA.

INter Dithmariæ populos Lundena superbit,
Hic, ubi vicinum separat Eidra solum.
Ex usu curvi tamen incola vivit aratri,
Et segetes largo fœnore reddit ager.
Illius extollit fulgens insignia Crates,
Armiger huic junctus cernitur esse Iovis.

TONNINGA.

NEc tamen illa minus cultus exercet agrestes,
Quæ sua de parvo nomina Vase tenet:
Amplaq; vicinis se pandunt ostia terris,
Hic ubi Dithmarso jungitur ora solo,
Ex quibus occiduum currit mercator in orbem,
Et sua marmoreis commoda quærit aquis,

GAR-

GARDINGÆ & BURGI DESCRIptiones earumq́; Insignia.

GARDINGA.

QVo Gardinga tuas extollam carmine laudes?
Te quoq; cæruleis Eidara ditat aquis.
Pascua nec pecori desunt, & arata colonis
Inducta precium falce rependit humus,
Adde pios hominum cœtus moresq́; probatos.
Te quibus hic sant sacra theatra vehunt.

BURGUM.

FErtilis in medijs te Fimbria continet undis,
Et cunctas vitæ larga ministrat opes:
Inde boni florent cultus habitusq́; locorum,
Edis & egregios Marte togaq́; viros.
Sunt Galeæ, sunt hostiles insignia Parmæ,
Vrticæq́; virens floret in arce decus.

WEDELÆ DESCRIPTIO cjusq; Insignia.

IPse tuas celsis refluus pro mœnibus Albis
Exiguas ambit, VVedela parva, domos:
Hinc cumulant multos tua vectigalia census,
Sulcandisq; tumet portitor Albis aquis.
Grandia belligeri decorant te membra Coloßi,
Tutaq; servitii dant tua colla jugo

SECVN-

SECUNDUS III. CLASSIS Ordo de Rusticis. II.

SEcundus inferioris Status Ordo duo Rusticorum genera complectitur: quorum alii hæreditaria atq; libera, alii verò conductitia & angaria, vel quibuscunq; aliis servitiis obnoxia bona posſident.

Illi præterea aut scripto jure de controversiis decidunt: aut propriis suis Causidicis, sub dio, de causſis illorum, in præsentia præfecti duorumq; aſſeſſorum, agitur. Cumq; in medium prodiêrunt litigantes, diligenter à parte utraq; exploratis rerum momentis, rusticorum cætus ad deliberandum modumque sententiæ statuendum exire jubetur. Quibus pro agresti captu consideratis, ad consessum redeũt, & quicquid vel exemplis, vel crassis naturæ illorum rationibus, justum ipsis esse videtur, per constitutum quendam Præconem litigatoribus in medium pronunciant. Qui in utroq; genere judicato acquiescere nolunt, illis debito modo ad Senatores Principum, vel commune forum Holsaticum, nonnunquam etjam ad Cameram Imperialem, pro rerum de quibus litigatur dignitate, provocare liberum est.

Hic Ordo, præter reliquas horum Ducatuum Colonias, sequentes etjam Provincias atq; Insulas continet.

PROVINCIÆ.

ANGLIA EX qua Angli orti. **STAPELHOLMUM.**

ANGLIA.

Illa Caledoneos subjecit classe Britannos
Olim: cujus adhuc gens ea nomen habet.
Vicinamq; suis Slesvigam terminat oris:
Sleja piscosis cærulus ambit aquis.
Excellens animi robur, belliq; laborem,
Fortibus in clypeis, monstrat uterq; Leo

STAPELHOLMUM.

Parva meæ quondam genti dedit Insula nomen,
Eidara quà refluo prænatat amne solum.
Hesperiæq; meis gaudebant mercibus oræ,
Incola magnificas hinc cumulabat opes:
Nunc pecorum solo mihi comparo munere quæstum,
Grataq;, posthabitis mercibus, arva colo.

76

EIDERSTADIUM QUÆ ET PHRISIAM minorem continet.

Gens mea Danorum Regem prostravit Abelū,
Et tulit excusso libera colla jugo.
Oppida non desunt, non plurima templa, nec arces,
Multáq; fœcundi jugera læta soli.
Hinc mea sors aliqua tamē æquore parte moratur:
Testis in undisono Navis onusta freto.

INSULÆ.

FIMBRIA & STRANDT INSULA, earumq; Insignia.

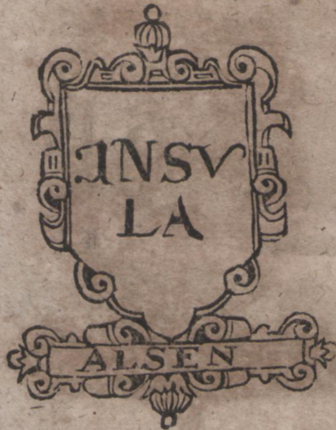
FIMBRIA.

Nomine parva meo doctus ego Cimbria dicor,
Cultaq; me lætis frugibus arva beant.
Martigenis de me Cimbris victoria cessit
Non semel, & Dano Marte cruenta fui.
Victrix in feudum donec me Dania Cimbris
Contulit est clypeo parta Corona meo.

STRANDT INSULA.

Ne bona securæ desint mihi commoda vitæ,
Me pecorum ditat cura, boumq; labor.
Pro quibus, æternos ne gratia desit in annos,
In clypeis Christum, qui regit ista, colo.

INSULÆ ALSENÆ & ARR DEscriptiones earumq; Insignia.

ALSENA.

INsula Slesvigæ pars est Alsena Ducatus,
Anglia Flensburgi separat arva sinu.
Fructiferis passim tellus vestitur aristis,
Ac densis circum saltibus ora viret.
Continet hæc arces, ac oppida pulchra, Johannes
Dux ubi jam sedes gaudet habere suas.

ARR.

SAt mihi, si tantum vitæ quæ postulat usus
Fertilis agresti munere reddat ager.

INSULÆ BUSSENA & TERRA S. earumq; Insignia.

BUSSENA

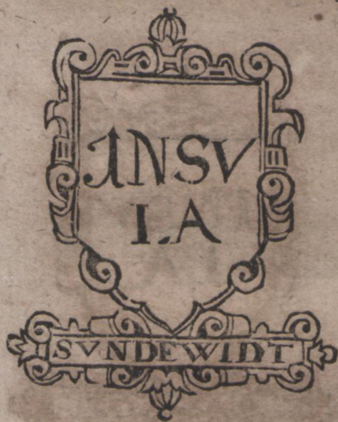
OCeanus refluis Busenam proluit undis,
Quam teres obducta præterit agger humo:
Incola vel grato pecorum sibi munere census
Colligit, aut lætos vomere scindit agros.
Hinc alii varios agitant in retia pisces,
Atq; suas augent hac ratione domos.

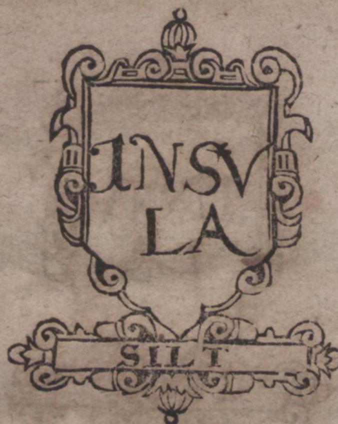
TERRA S.

SCilicet à sacris hæc dicitur Insula Nymphis,
Apta quibus portum forsitan ora dedit.
Piratisq; fuit Statio gratissima quondam:
Nunc pecus in summis educat illa jugis.

INSV-

INSULÆ SUNDEWIDT & SILTA, earumq; Insignia.

SUNDEWIDT.

NOn procul Alſenis tellus mea diſtat ab oris,
Grata fluit circum Balthicus arva ſinus.
Plurima, mortalis ratio quæ poſcit, amœno
Poßidet ingremio terra benigna meo.

SILTA.

SIlta nec obſcuris effert ſe laudibus, uſum
Seu pecorum ſpectes jugera ſive ſoli.
Singula marmorei referam quid commoda ponti?
Quid data ſquamigero nomina cuncta gregi?
Accedunt mores in ſimplicitate probati,
Et quæ jura vigent gentibus æqua ſuis.

INSULÆ BASSOEA & ARROEA. earumq; Insignia.

BASSOEA.

Pars quoq; Slesvigæ brevis est Bassœa Ducatus,
Hanc Apenradii continet unda freti.
Innumeros edit lepores, piscesq; marinos,
Frugibus est felix, arboribusq; ferax.

AROEA.

DIvitias aliæ quærant: me munera vitæ
Simplicis, et glebis pinguibus arva juvant.

INSULA SCHWANZENA & KEKENITZA, earumq; Insignia.

SCHWANTZENA.

NOn tumidis saltē pingues me meßibus agri;
Blandaq; fœcundo gramine prata beant.
Est etjam magnæ pecorum custodia curæ,
Et mihi diversis piscibus unda tumet.

KEKENITZA PENINS.

INsula parva meis Kekenitzia dicor alumnis
Exigui sed sunt commoda magna loci.

SEQUUNTUR JAM NOMINA IPSORUM, QUI DIVERSO TEMPORE confœderationes, inter Christianum I. Daniæ Regem, Proceres Holſ. atq; Civitates ictas, ſubſcripſerunt.

ANNO CHRISTI 1469.

A. C. 1469. FActum eſt fœdus nobilium Holſatorum adverſus vicinas civitates, & quoſlibet alios contra jus atq; fas vim ipſis intentantes: cujus confœderationis literis ex ſequentibus familiis Nobiles ſubſcripſerunt.

Ex Ranzovianâ 25. Nicolaus, Cajus, Hanſius, Henricus & Hartwicus D. Schackonis Eq. aur. filii. Petrus, Paulus & Henricus Breidekini filii. Schako, Marquardus & Nicolaus Henningi filii. Schacko Wolffgangi filius. Benedictus, Henricus & Joachimus Nicolai filii. Schacko, Nicolaus Henrici & Nicolaus Marquardi filii. Hartwicus & Otto Woldemari filii. Goſchius & Wolffgangus Wolfgangi filii. Schacko Caji filius. Goſchius Goſchii filius.

Ex Alæfeldiâ 13. Goſchius & Nicolaus Benedicti filii. Nicolaus, Henricus, Benedictus, Dethlevus Johannis filii. Petrus, & Henningus Benedicti filii. Nicolaus, Henricus, Henningus & Marquardus Goſchii filii. Benedictus Henningi filius.

Ex Reueloviana 2. D. Nicolaus Eq. aur. Item Nicolaus.

Ex Walſtorpianâ 5. Henningus & Otto Dethlevi filii. Dethlevus, Theodorus & Nicolaus Ottonis filii.

Ex fa-

Ex familiâ Nobilium de Wiſch 7. Wolffgangus. Nicolaus, Henningus & Otto Wolffgangi filii. Nicolaus Henrici filius. Henricus: Item Nicolaus veteris Nicolai filius.

Ex Pogwiſchianâ 12. Henningus. Wolffgangus & Henningus Henningi filii. Benedictus Hartwici filius. Wolffgangus & Benedictus Wolffii filii. Hartwicus. Hanſius Hartwici filius. & alter Hanſius alterius Hartwici filius.

Ex Wolffianâ 2. Nicolaus & Otto.

Ex Ratlovianâ 7. Sigwerdus. Matthias Otto. Henningus & Luderus. Emekinus Wolffgangi filius.

Ex Rumorianâ 2. Luderus. Hanſius Henningi filius.

Ex Bockwoldianâ 5. Dethlevus. Henricus D. Dethlevi Eq. aur. filius. Laurentius & Henningus. Dethlevus Dethlevi filius.

Ex Brocktorpianâ 3. Joachimus & Sigwerdus Henrici filii. Item Henningus.

Ex Blomianâ 2. Theodorus & Henricus Theodori filii.

Ex Seſtedianâ 13. Reimerus D. Ottonis Eq. aur. filius. Otto Benedicti filius. Otto, Nicolaus & Reimerus D. Sigwerdi Eq. aur. filii. Sigwerdus & Wolffgangus Henningi filii. Reimerus Hartwicus & Heilwigus Ottonis filii. Emekinus & Benedictus D. Ottonis Eq. aur. filii. Emeko Marquardi filius.

Ex Breidianâ 5. Wolffgangus. Marquardus Wolffgangi filius. Paulus, Henricus & Hartwicus D. Joachimi Eq. aur. filius.

Ex Krumdichianâ 2. Georgius Borchardi filius. Luderus Henningi filius.

Ex Meinſtorpianâ 3. Ivo, Henningus Thimo Ottonis filii.

Ex Swa-

Ex Swavianâ 4. Henningus. Joachimus. Nicolaus. Dethlevus.

Ex Stakianâ 3. Henningus, Benedictus & Nicolaus.

Ex Hökianâ 1. Joachimus.

Ex Qualiana 1. Bernhardus.

Ex Tineanâ 1. Dethlevus.

Ex Mœtenâ 1. Nicolaus.

Marquardus, Henricus & Goſchius à Siggen. Hartwicus Schinckel. Marquardus Parſow. Marqu. & Otto Latendorpii. Nicolaus Porsfelt. Gerhardus Kœtelbergius. Henricus Bonckſtorpius. Henningus Meſtorpius. Nicolaus Kule. Dethlevus ab Hadelen.

ANNO CHRISTI 1470.

A. C. 1470. SEgebergæ aliud ſolenne fœdus, ad prius infringendum, die Jovis poſt Dionyſii ictum eſt, inter Chriſtianum I. Daniæ, Sueciæ ac Norwegiæ Regem, Epiſcopos Nicolaum Sleſvicenſem & Albertum Lubecenſem, Civitatésq; Lubecam, Hamburgum, Chilonium, Rendesburgum, Itzehoam, Crempam, Sleſvicum, Flensburgum & Haderſlebiam, atq; Holſatiæ Proceres aliquot, quorum nomina ex diverſis familiis hîc annotavimus.

Ex Ranzovianâ 18. Nicolaus, Cajus, Hanſius & Henricus. Schacko, Marquardus & Nicolaus Henningi filii. Schacko Nicolai filius. Goſchius Goſchii filius. Petrus, Paulus & Henricus Breidonis filii. Hartwicus D. Schackonis filius. Marquardus, Nicolaus & Woldemarus Marquardi filii. Hartwicus & Otto Woldemari filii.

Ex Alæfeldiâ 10. Goſchius, Nicolaus, Henricus, Benedictus & Dethlevus D. Johannis Eq. aur. filii. Nicolaus

colaus in Segarten. Benedictus, Otto, Schacko & Nicolaus Wolffgangi filii.

Ex Reuclovianâ 2. Nicolaus & Dethlevus Equites aur. Nicolaus.

Ex Walstorpicâ 2. Henningus & Ottho.

Ex Blömianâ 2. Theodorus & Henricus.

Ex Sestedianâ 8. Reimerus D. Ottonis Eq. aur. filius. Otto Benedicti filius. Emekinus, Otto & Benedictus D. Ottonis Eq. aur. filii. Otto, Reimerus & Nicolaus D. Sigverdi Eq. aur. filii.

Ex Pogwischianâ 5. Wolffgangus Hansii filius. Henningus. Wolffgangus Wolfgangi filius. Benedictus Breidonis filius. Bartramus.

Ex familia Nobilium de Wisch 2. Wolffgangus. Nicolaus Nicolai filius.

Ex Bockwoldianâ, 2. Dethlevus. Henningus Henrici filius.

Ex Meinstorpicâ 1. Ivenus.

Ex Rumoriâ 1. Luderus.

Ex Ratloviâ 3. Sigwerdus. Nicolaus. Matthias.

Ex Hestenicâ 2. Eggerdus. Luderus.

Ex Brocktorpianâ 3. Joachimus, Sigwerdus & Henningus.

Ex Sturensi 1. Antonius.

Ex Krummendickianâ 2. Georgius Borchardi filius. Luderus Henningi filius.

Ex Dammianâ 1. Dethlevus.

Ex Svinianâ 1. Henningus.

Ex Stakianâ 1. Henningus.

Ex Breidianâ 2. Henricus & Paulus.

Ex Swavianâ Dethlevus. Item Nicolaus Kulen. Dethlevus ab Hadalen. Marquardus à Siggen & Otto Wiltbergius.

HOC ego Pieriis opus aspirantibus, olim
Ad Sualæ liquidas, sum meditatus aquas:
Cimbrica Joannes cum Sceptra teneret Adolphus,
Auspice CHRIStiano juraq; Rege daret.
Illustres cum quo patriæ jam flectit habenas,
Ac humeris regni nobile gestat onus.
Felices ambo! vos serior efferat ætas,
Et liget unanimi fœdere dulcis amor,
Famaq; majorum vos excitet alta parentum,
Sive sit hæc armis edita, sive togâ:
Vltima sic vestros horrescent Bactra nepotes,
Sic celebres virtus vos feret inter avos.

FINIS.

DIVERSA QVÆDAM DE Cimbris EPIGRAMMATA.

Cimbrorum Gloria bellum.

DE CIMBRIS EX VALERIO Max. lib. 2. cap. 1.

Cimbris decus bello mori nefas thoro.

Ur dant lætitiæ pugnātes jubila Cimbri?
Gloria militiæ fortiter arte mori. (tur?
Afflicti morbis contrà cur triste querun-
Laude nefas nulla mortis obire diem.
Bellica plus cordi Cimbris, quam gloria pacis,
Suavè mori bellis: in thalamoq; gravè.

JOHANNES LAUTerbachius.
Peöta Coronatus.

Virtus bellica atq; civilis Cimbrica.

DE JOHANNE RANZOVIO Equite aurato.

CImbria bellatrix genuit me filia Martis,
Duraq; militiæ contulit arma suæ.
Verum ne teneri primis in floribus ævi
Esset natali sors mea fixa solo,
Ipse peregrinas urbes & regna petivi,
Quæ procul Arctoa dißita sede jacent.

Tarcicus hinc Solymam cum Cæsar cœperat urbē,
Emerui factis nomen equestre meis:
Ac ita, per belli varias exercitus artes,
Dum vixi, patriæ Jussua fortis eram.
Tres mea dextra sacro cinxit diademate Reges,
Consilio quorum res fuit acta meo.
Sanguineum Danis ejeci finibus hostem,
Bis regio cujus sparsa cruore fuit.
Dithmarsosq; truces acri virtute subegi,
Est Oitina mea libera facta manu.
Adde quod illustres felici Marte triumphos
Victor ovans fuso bis quater hoste tuli:
Ætherei donec pius agnitione parentis,
In senio, fatis obruor ipse meis.

ALIUD
De Henrico Ranzovio Produce Reg.

HEnrici certant Ranzoi nomine Divi:
Mercurius, Pallas, Marsq; sororq; Jovis.
Ingenium Maja natus, Tritonia pectus,
Arma viro Mavors, Juno ministrat opes.
Arbitrio præsunt Phœbus, Dictinna, Deæq;
Aonos: hinc aliæ jurgia litis habent;

Lauriger extollit doctrinam Cynthius, artes
Pierides, mentem casta Diana piam.
Judiciumq; Jovi defertur: dicit habendum
Communem. litis caussa peracta fuit.

ALIUD
Henricus Ranzovius de se ipso.

SI *patriam, patria est mihi Cimbria, stemmata quaeris,*
Nobile Ranzoviis me genus addit avis.
Si mores, vitamq; vetat pudor addere de me:
Musa sed hos, patriae caetera nota meae.
Namq; licet studiis haec belli praeferat artes,
Mos tamen est fari Cimbricus absq; dolo.

ALIUD
De Daniele Ranzovio Duce belli Regio.

R*Oma satum quondam metuebat Amilcare, cujus*
Ausonis invictas horruit ora manus:
Magnanimi donec Scipionis robore victo
Inferrent properam sumpta venena necem.
Ranzovii nostro Danielis tempore Suecis,
Majorem peperit vis animosa metum.

Sex quia continuis summus dum præfuit annis
Militiæ ductor, Rex Friderice, tuæ,
Adversas vicit ter aperto Marte phalanges,
Atq; trophæa suo munere digna tulit.
Ausus & exiguis invadere viribus hostem,
Ipse dedit victor millia multa neci.
Tresq; feris belli ductores obruit armis,
Pressit & hostili colla subacta jugo.
Deniq; VVarburgæ cum mœnia cinxerat arcis,
Regis ut imperio subderet illa sui,
Sulphurea lucis usuram glande reliquit:
Mens agit in cælis, fama relicta solo.
Pœnorum celebres extollant facta nepotes;
Novit & Hannibalem Cimbrica terra suum.

JONAS ab EVERVELT.

Animositas muliebris.

DE ANNA BREIDANA, D. OTtonis Ranzovii conjuge heroica, quæ tantæ pietatis in filios fuit, ut hostibus arcem invadentibus revelare eos noluerit, ardenti quoq; foco imposita; ac sic eosdem, ne caperentur, servavit.

Maternus est in filios ingens amor

MVtius exemplum memoratur Scævola fortis,
Errantem quod ovans torruit igne manū:

Ranzovii Conjunx exemplum majus Othonis,
Breidana ducens nobilitate genus,
Arce expugnata, clàm quos absconderat, hosti
Ne tacito genitos prodat ab ore suo:
Non tantum dextra toto sed corpore flammas
Ardentis pectus fert animosa rogi.
O fidam matrem! vivant ut pignora vitam,
Non vitæ parcens, fortis in igne manet.
Extorquere locum frustrâ tentabat ut hostis,
Ne redeunte viro forte prematur, abit.
Hoste soluta suos per tempora longa dolores
Sustinuit, donec reddita justa salus.
Desine Roma tuos extollere, non modo fortes,
Dat quoq; magnanimas Cimbrica terra nu-
(rus.

Mors pro patria Gloriosa

DE POGVVISCHIA MATRO-na magnanima, quæ cum amisisset in expeditione, quam Comes Holsatiæ Gerhardus contra Dithmarsos suscepit, filios octo, & maritum salvum redire falsò nunciatum fuerat, eum recipere noluit, antequam vulneratum quoq; esse certò cognovisset.

Pro

Pro patriæ mori ſalute gloria,

Dithmarſi multos è nobilitate dediſſent
Cum letho, ſociæ quos genuêre domi
Accipiens ſobolis miſeram Pogwiſchia mortem,
Et ſupereſſe virum, ſic ſtomachoſa refert:
Non latus attinget mihi conjunx amplium unquã,
Mercatus vitam qui, ſine laude, fuga,
„ *Militiæ vitam qui pro duce novit, inultum*
„ *Amiſſo pugna turpe redire Duce.*
Nuncius admirans ſtomachoſæ verba, ſubinfert:
Non fugit, vitam ſpiritus æger agit;
Cominus accepto vix ducit vulnere vitam,
Hinc ad ſe rediens pectore læta refert:
O me felicem, quæ prolem nacta virumq́;,
Pro patriis vitam quæ poſuêre focis!
„ *Vulneribus patriæ virtus quæ commoda quærit*
„ *Digna favore hominum, digna favore DEI.*

Johannes Lauterbachius
Poëta Coronatus

Pietas

PIETAS MVLIERVM NOBILIUM Holſaticarum in Maritos ſuos, cæſos à Dithmarſis ac ſepulturâ prohibitos, quos ſub Monialium habitu uxores humârant.

In Conjuges, pias decet eſſe Conjuges. A. C. 1404

A Chriſto nobis de purâ virgine nato,
Reddita quo miſeris vita ſalusq́; fuit,
Mille, quadringentos, & tres expleverat annos
Phœbus & in curſu præpete quartus erat:
Tunc in Dithmarſos effrenes prælia movit
Dux Holſatorum, ſed miſeranda nimis
Nam bis ſex equites auratos pugna, trecentos
Inſuper inſignes nobilitate viros,
Atq; Ducem letho dedit improviſa Gerardum,
Non mala cauſſa licet belligerantis erat.
At nunc à Viduis, quid facta clada ſit actum
Nobilibus, paucis commemorare libet.
Veſtibus indutæ, quas virgo monaſtica portat,
Conjugibus præſtant hoc pietatis opus.
Corpora ſollicite quærunt occiſa ſuorum,
Exequias illis inſtituuntq́; pias;

Et mœstis animis funebria munera solvunt:
O pietas omni commemoranda die.
Dithmarsi siquidẽ tumulum, mihi crede, negassent
Insigni claris nobilitate viris:
Hâc ita decepti sanctâ nisi fraude fuissent,
Matronæ æternum quæ meruêre decus.

G. *V V.*

Aliud de eadem pietate.

TEmpore quo Princeps cum nobilitate Gerardus
Dithmarsûm Rigido cæsus ab ense perit:
Victrix ira negat postremum mortis honorem,
Quem pro defunctis orphana turba rogat.
Non tulit hoc pietas muliebris, justaq; solvit,
Hostes laudato ludificata dolo.
Quippe suos Viduata cohors, monialis amictu
Cincta, per exequias rite recondit humo.
O fidasq; piasq; nurus, inhumata suorum
Quæ Jove sub puro membra jacere vetat.

ALIUD

In Conjuges pias decet
Non fictus uxöres amor.

PRæcipuos inter quondam virtutis honores
Gloria Thebanas extulit alta nurus,

Post-

 86

Postquam devictos miseranda clade maritos
    Servassent humeris (provida turba) suis.
His similes edit matronas Cimbria, mirus
    Thebanis præfert quas pietatis amor:
Nam fera Dithmarsis Princeps dum bella Gerardus
    Movit, & adversa concidit hostis ope,
Pectora nobilium gens illa trecenta feroci,
    Et bis sex equitum, cum Duce strage dedit.
Nec quisquam, præter vestales funera Nymphas
    Tradere cui terræ cæsa daretur, erat.
Ergò, ne diræ lacerarent membra volucres,
    Neu canibus fœdis esca cruenta forent,
Fingebant habitus Moniales vestibus albis
    Orba parens natis, orbaq; nupta viro;
Aspera belligeri nec fulmina mille Gradivi,
    Nec loca fecerunt ensibus apta moram,
Per medios pietas hostes, mediosq; per enses
    Monstravit tutas, mensq; probatæ, vias:
Corpora donec erant fatalibus abdita terris,
    Justaq; defunctis Manibus apta darent.
Felices tanto decorati mortis honore,
    Cumq; suo quibus est Principe dulce mori!

 Cedi-

Cedite matronis Thebanæ cedite Cimbris,
Vestra fuit vivis officiosa manus:
Cimbrica non ipsa Pietas in morte reliquit,
Est quod in exequiis testificatus amor.
Jonas ab Elvervelt.

ALIUD.

In eandem Sententiam.

DIthmarso in bello cecidit cum Marte Gerhar-
Holsatiæ illustris magnanimusq; comes. (dus
Nobilium numerus cecidit quoq; cæsus ab hoste
Ingens, sub dio qui jacuêre diu.
Ast horum uxores inhumata relinquere nolunt
Corpora, quæ bustis digna fuêre suis.
Decipiunt igitur moniali veste colonos
Istaq; prætextu relligiones humant

Fidelitas grata

DE BORCHARDO ITZE-
hudæo nobili Holsato.

Trew
Herr,
Trew
Recht.

Duci fideli, sunt fideles subditi.

MAgnas, Holsatiæ Comes Gerhardus,
Parva Christophori cohorte Regis,

Fortunæ

Fortuna Duce, copias, Leonis
Campo fuderat. Itzehudus, hostem
Regem, nobilis Holsatus, morantem
Noctu intercipit, in vado, trahitq;
Gottorpum: Comitem vocat tumultu,
Et plagas simulans graves, requirit:
Sperandum sibi quid sit; obligato
Danis ob lytron. Huic Comes benignus
Offert se, suaq; omnia, atq; vinctos.
Hinc Borchardus ait: mihi benignè
Respondens Animo bono esto, gratâ
Captivum tibi mente sisto Regem.
Fideli Domino, fidelis omni.
Prodest officiis, loco minister.

ALIVD.

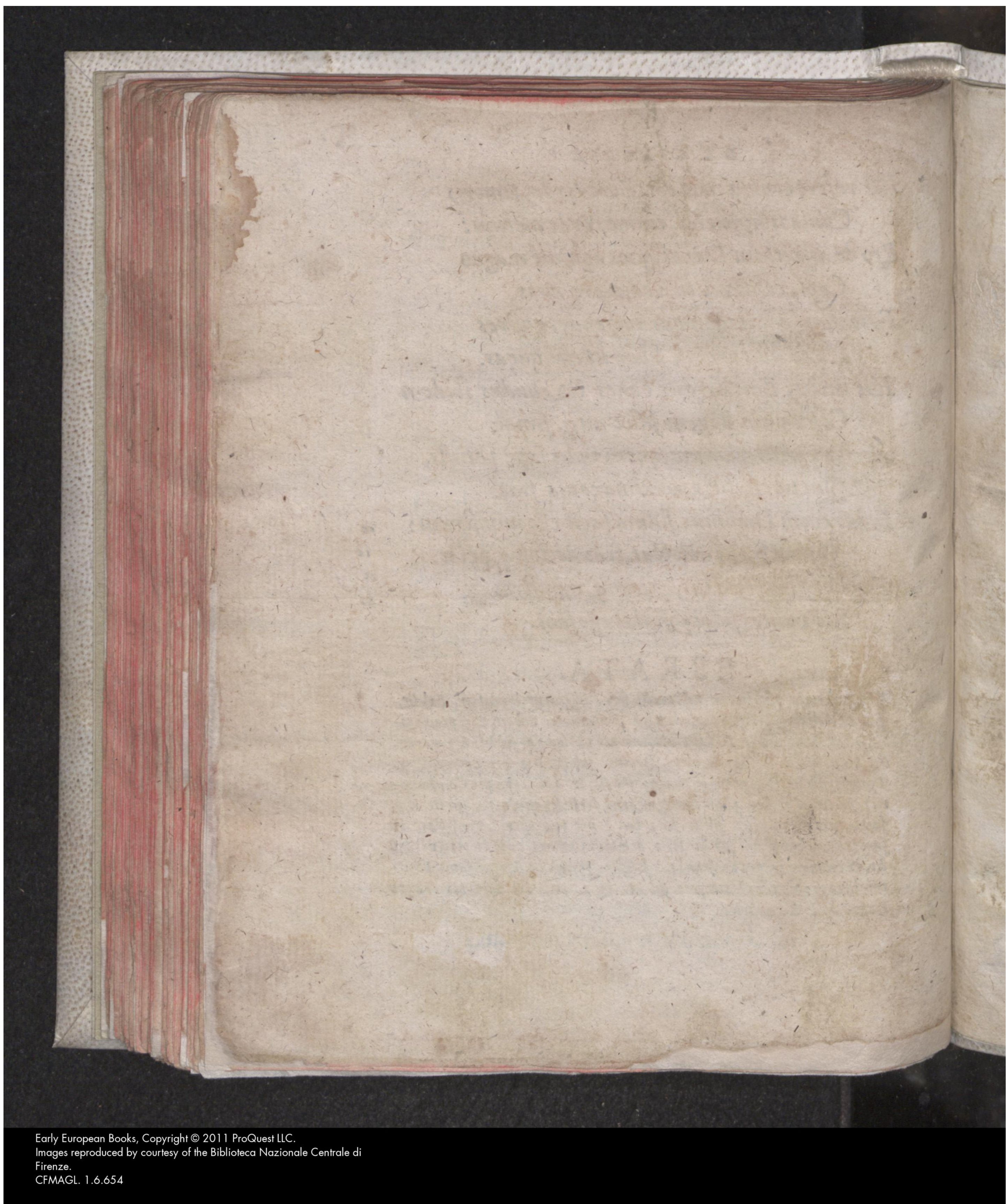
Sit servans fidei Princeps, quicunq; ministros
Servantes fidei postulat esse suos.
Hujus ego causæ, quo sit manifestior illa,
Versibus exemplum, commemorabo meis.
Christophorus primus, Daniæ Rex, atq; Gerhardus
Holsatiæ gererent cum fera bella, Comes
Mirandum evenit: Danorum exercitus ingens
Fusus ab exigua namq; cohorte fuit.

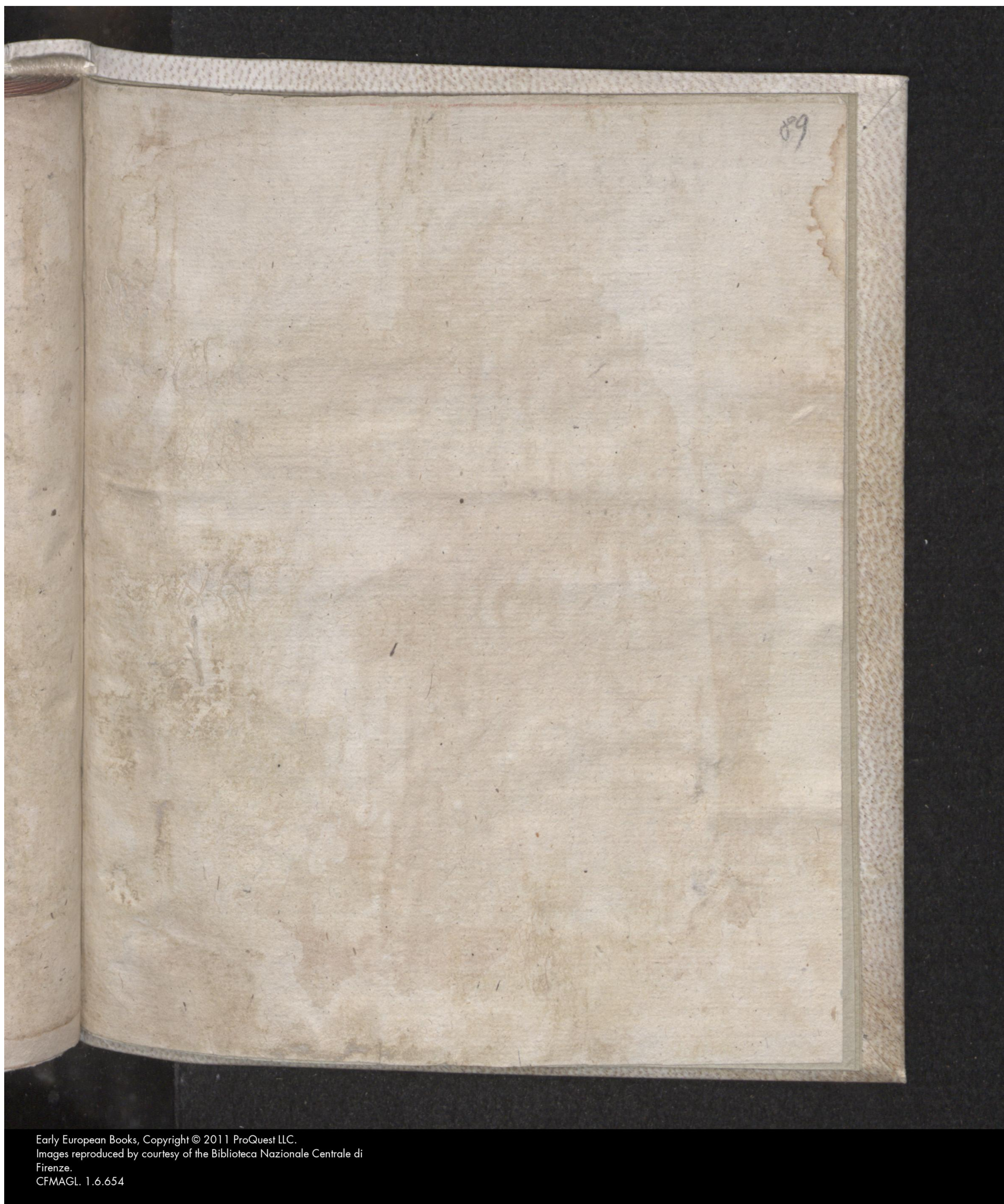
Quorum pars cæsi gladio, pars altera capti,
Pars sibi difficili consuluere fuga.
Rex etjam fugit, sed non aufugit, & hosti
Traditus infausta deditione fuit.
Nam Borchardus eques regem sub nocte silenti
Cepit, ubi regis dicitur esse vadum.
Gottorpum sese mox contulit, atq; Gerhardi
Mentem exploravit calliditate sua.
Expediam paucis, hoc qua ratione sit actum,
Captivum quonam tradideritq; modo.
Borchardus magno vigiles clamore fatigat,
Vt somno poßint evigilare gravi.
Territus à somno surgit Comes ipse Gerhardus,
Et castri portas obstupefactus adit.
Quis fuerit tanti clamoris, quæritat, autor,
Atq; cupit, clamor, scire, quid iste velit.
Mox Borchardus adest, Comitē affaturq; Gerhar-
Astute simulans vulnera, vincla, lytron. (dū
Quid dabis auxilii, Comes ô generose Gerharde?
Consilii porro quid, generose, dabis?
Captus ab hoste fui, cum me dimittere nollet,
Juravi sanctè solvere velle lytron.
Obstrinxiq; fidem, quæ si privarer ab hoste,
Vita mihi posthac omnis acerba foret.

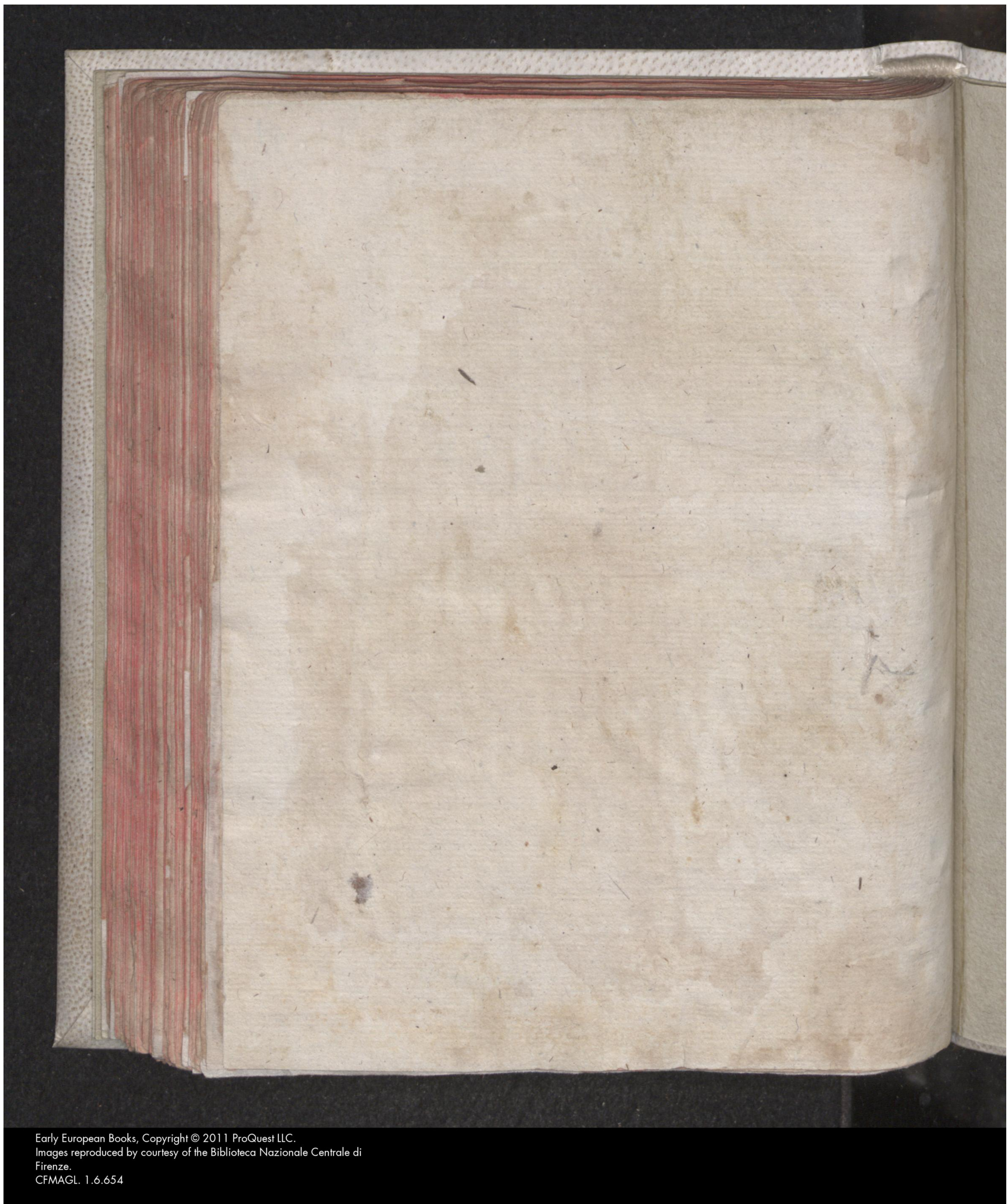
Ille refert contra: non eſt, Borcharde, timoris
Cauſa tibi, non eſt, exime corde metum:
Pro te dimittam Danos, quos agmine magno
Cepi, captivis tu redimere meis.
Fortunas, omnesq; meas impendere vires
Haud me tædebit, liber ut eſſe queas.
His dictis, Borchardus eques Itzehudus ibidem
Captivum Regem ſiſtit aitq; ſimul:
Accipe Chriſtophorum, quem votis ſæpe petiiſti,
Qui tibi militiæ maxima cauſa fuit.
Fidus enim Dominus, fidum facit eſſe miniſtrum: “
Quem fraus delectat, fraude doloq; perit. “
Ergo ſit fidei ſervans, quicunq; miniſtros “
Servantes fidei poſtulat eſſe ſuos. “

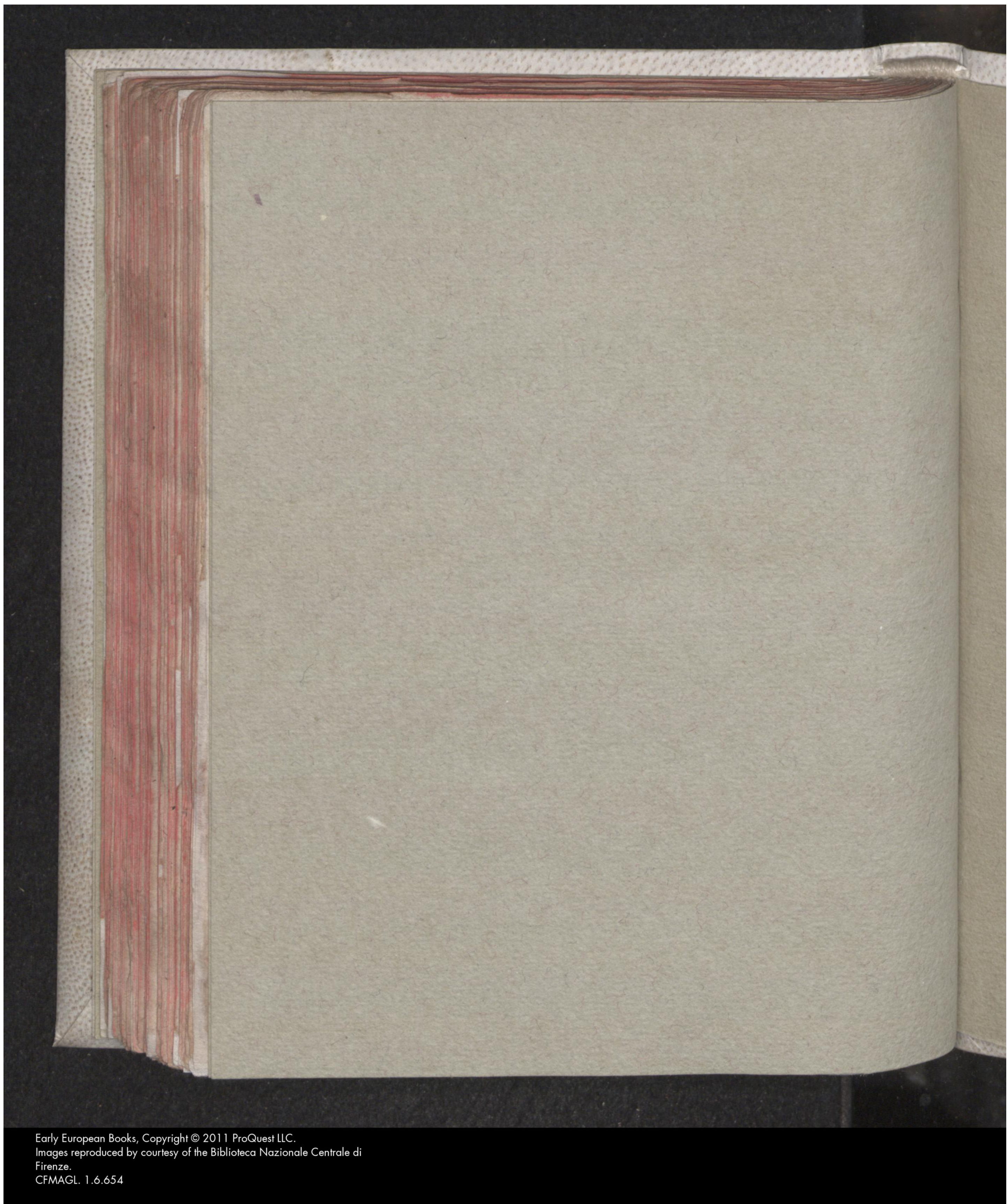
ERRATA.

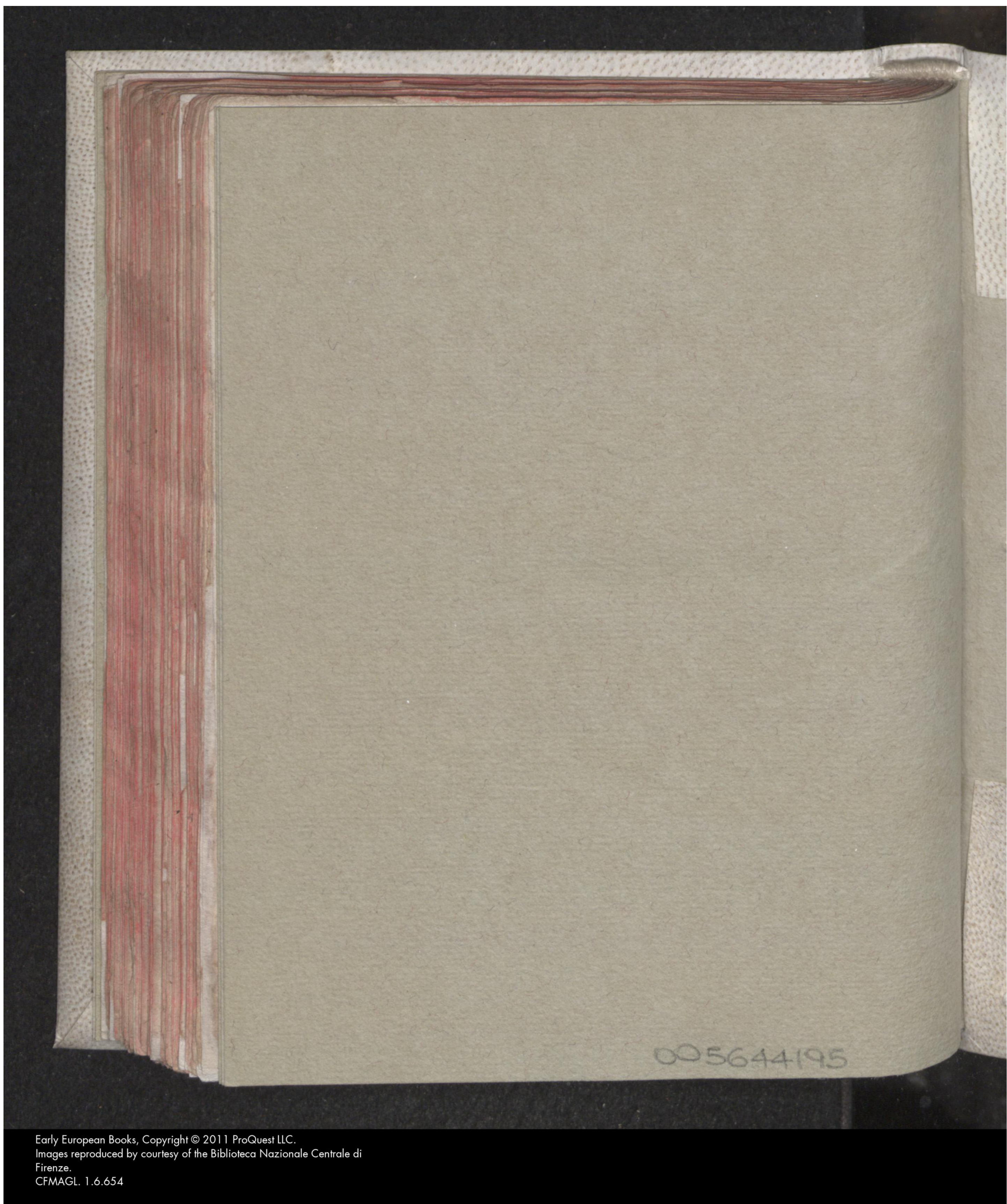
IN Dedicatione ſub lit. B. poſt evecti ſitu, inſeratur ingratam. Sub lit, C de Holſ. ſingulari pro Ducatum leg. Ducatuum. Sub lit. C 3. pro Regibus leg. Regi. ſub lit. D. facie 8. in titulo pro 58. leg. 56. ſub lit. E pro 1587. leg 1588. ſub lit. E 2. pro decidit l. decidat. ſub lit. F 3. pro Egregiiq; leg. Egregii. ſub lit. G 3. pro 1599. l. 1399. ſub lit, H A. C. 1521. pro Cati l. Hinrici. ſub lit. H 3. fac. 3. ubi numerus anni deeſt legatur 1579. ſub lit. H 3, fac. 4. pro 1583 l. 1582 ſub lit. M 3. fac. 3. pro præpoſitus l. Præfectus. In familia Brocktorpiana ſub lit N. 2. deleatur Comites, quod bis ponitur. ſub lit, O columna 4. pro Friderici I. l. Frider. II. ſub lit. P 2. in famil VVittorpiana pro tempora l. tempore. ſub lit. Q 2. in famil. Ritzeroviana pro Ritzovios l, Ritzerovios.

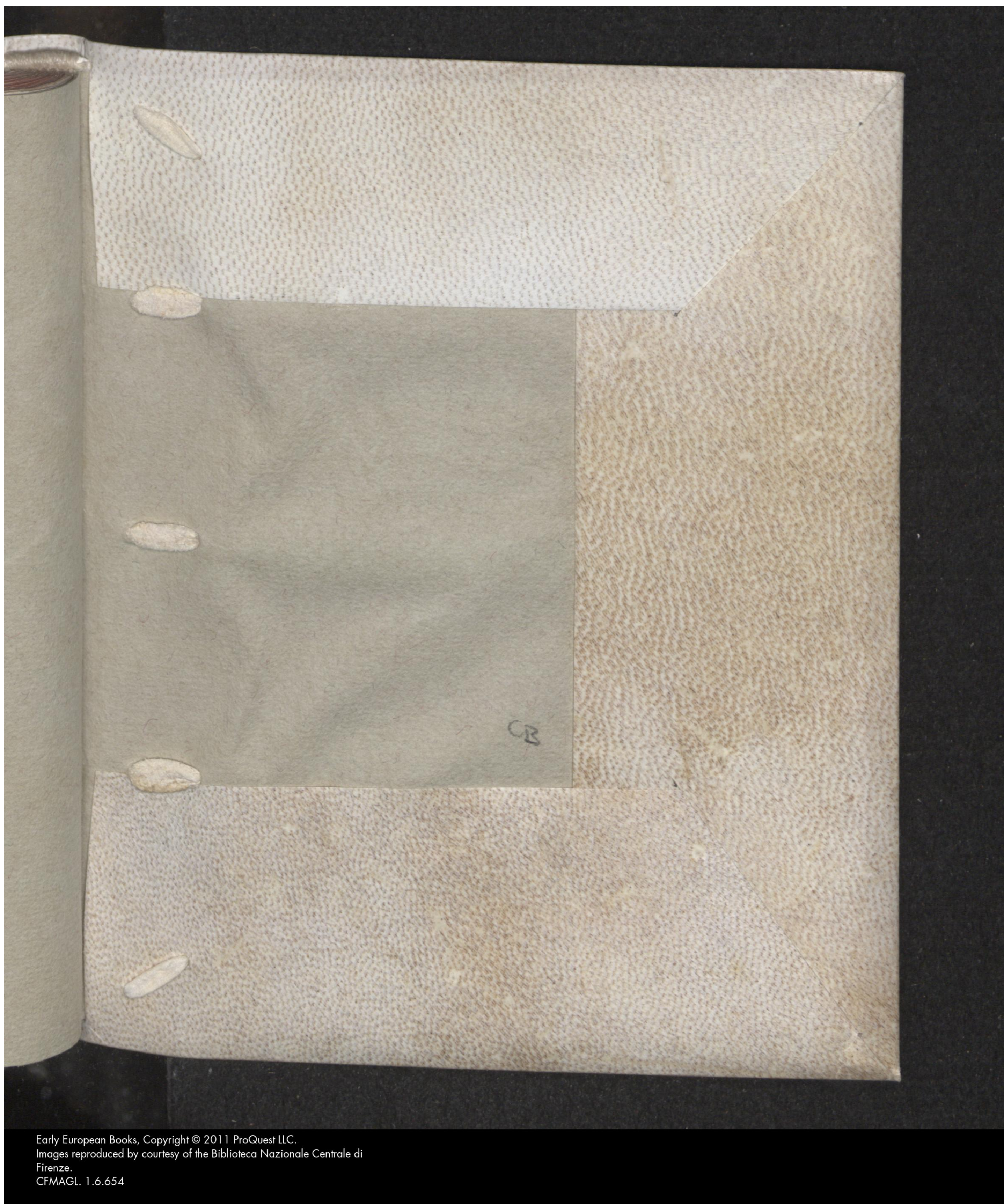

89

005644195

CB